

PLATON
OEUVRES COMPLÈTES

TOME XI — 1re PARTIE

COLLECTION DES UNIVERSITÉS DE FRANCE
publiée sous le patronage de l'ASSOCIATION GUILLAUME BUDÉ

PLATON OEUVRES COMPLÈTES

TOME XI

(*1re partie*)

LES LOIS

LIVRES I-II

TEXTE ÉTABLI ET TRADUIT

PAR

ÉDOUARD DES PLACES, S. J.

Professeur à l'Institut biblique pontifical

INTRODUCTION

DE

AUGUSTE DIÈS ET LOUIS GERNET

Membre de l'Institut

DEUXIEME TIRAGE

PARIS
SOCIÉTÉ D'ÉDITION «LES BELLES LETTRES»
95, BOULEVARD RASPAIL

—
1968

Conformément aux statuts de l'Association Guillaume Budé, ce volume a été soumis à l'approbation de la commission technique, qui a chargé M. A. Diès d'en faire la revision et d'en surveiller la correction en collaboration avec M. E. des Places.

Sächsische
Landesbibliothek

22. AUG. 1996

Dresden

61

© Société d'édition "Les Belles Lettres" 1968
Première édition 1951

ΠΛΑΤΩΝΟΣ
ΝΟΜΟΙ Η ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΙ

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣΩΠΑ
ΑΘΗΝΑΙΟΣ ΞΕΝΟΣ ΚΛΕΙΝΙΑΣ ΜΕΓΙΛΛΟΣ

A

ΑΘ. Θεδς ἢ τις ἀνθρώπων ὑμῖν, ὁ ξένοι, εὐληφε τὴν 624 a
αἰτίαν τῆς τῶν νόμων διαθέσεως;

ΚΛ. Θεδς, ὁ ξένε, θεδς, ὡς γε τὸ δικαιότατον εἰπεῖν·
παρὰ μὲν ἡμῖν Ζεύς, παρὰ δὲ Λακεδαιμονίοις, διτεν δέ
ἔστιν, οἷμαι φάναι τούτους Ἀπόλλωνα. Ἡ γάρ; 5

ΜΕ. Ναί.

ΑΘ. Μῶν οὖν καθ' Ὁμηρον λέγεις ὡς τοῦ Μίνω φοι-
τῶντος πρὸς τὴν τοῦ πατρὸς ἐκάστοτε συνουσίᾳν δι' ἐνάτου 625 a
ἔτους καὶ κατὰ τὰς παρ' ἔκεινου φήμας ταῖς πόλεσιν ὑμῖν
θέντος τοὺς νόμους;

ΚΛ. Λέγεται γὰρ οὕτω παρ' ἡμῖν· καὶ δὴ καὶ τὸν ἀδελ-
φόν γε αὐτοῦ Ῥαδάμανθυν — ἀκούετε γὰρ τὸ δνομα — 5
δικαιότατον γεγονέναι. Τοῦτον οὖν φαῖμεν ἀν ἡμεῖς γε οἱ
Κρῆτες, ἐκ τοῦ τότε διανέμειν τὰ περὶ τὰς δίκας δρθῶς,
τοῦτον τὸν ἔπαινον αὐτὸν εὐληφέναι.

ΑΘ. Καὶ καλόν γε τὸ κλέος ὑεῖ τε Διὸς μάλα πρέπον.

^α Ἐπειδὴ δὲ ἐν τοιούτοις ἥθεσι τέθραφθε νομικοῖς σύ τε καὶ
ὅδε, προσδοκῶ οὐκ ἀν ἀηδῶς περὶ τε πολιτείας τὰ νῦν καὶ
νόμων τὴν διατριβήν, λέγοντάς τε καὶ ἀκούοντας ἅμα κατὰ
τὴν πορείαν, ποιήσεσθαι. Πάντως δ' ἥ γε ἐκ Κνωσοῦ δδὸς ^β
εἰς τὸ τοῦ Διὸς ἄντρον καὶ ἱερόν, ὡς ἀκούομεν, ἵκανή, καὶ
ἀνάπταυλαι κατὰ τὴν ὁδόν, ὡς εἰκὸς πνίγους ὅντος τὰ νῦν,
ἐν τοῖς ὑψηλοῖς δένδρεσίν εἰσι σκιαραί, καὶ ταῖς ἡλικίαις
πρέπον ἀν ἡμῶν εἴη τὸ διαναπαύεσθαι πυκνὰ ἐν αὐταῖς, ^γ
λόγοις τε ἀλλήλους παραμυθουμένους τὴν ὁδὸν ἀπασαν οὕτω
μετὰ ῥᾳστώνης διαπεράναι.

ΚΛ. Καὶ μὴν ἔστιν γε, ὃ ξένε, προϊόντι κυπαρίττων τε
ἐν τοῖς ἄλσεσιν ὑψη καὶ κάλλη θαυμάσια, καὶ λειμῶνες ἐν ^δ
οἷσιν ἀναπαυόμενοι διατρίβοιμεν ἀν.

ΑΘ. Ὁρθῶς λέγεις.

ΚΛ. Πάνυ μὲν οὖν· ἴδοντες δὲ μᾶλλον φήσομεν. Ἀλλ'
ἴωμεν ἀγαθῇ τύχῃ.

5

ΑΘ. Ταῦτ' εἴη. Καὶ μοι λέγε· κατὰ τί τὰ συσσίτια τε
ἥμιν συντέταχεν δὲ νόμος καὶ τὰ γυμνάσια καὶ τὴν τῶν
δπλων ἔξιν;

ΚΛ. Οἶμαι μέν, ὃ ξένε, καὶ παντὶ ῥάδιον ὑπολαβεῖν εἶναι
τὰ γε ἡμέτερα. Τὴν γὰρ τῆς χώρας πάσης Κρήτης φύσιν ^ε
ὄρθιτε ὡς οὐκ ἔστι, καθάπερ ἡ τῶν Θετταλῶν, πεδιάς, διὸ ^δ
δὴ καὶ τοῖς μὲν ἵπποις ἐκεῖνοι χρῶνται μᾶλλον, δρόμοισιν
δὲ ἡμεῖς· ἢδε γὰρ ἀνώμαλος αὖς καὶ πρὸς τὴν τῶν πεζῆ^γ
δρόμων ἀσκησιν μᾶλλον σύμμετρος. Ἐλαφρὰ δὴ τὰ δπλα
ἀναγκαῖον ἐν τῷ τοιούτῳ κεκτήσθαι καὶ μὴ βάρος ἔχοντα ⁵
θεῖν· τῶν δὴ τόξων καὶ τοξευμάτων ἡ κουφότης ἀρμόττειν
δοκεῖ. Ταῦτ' οὖν πρὸς τὸν πόλεμον ἥμιν ἀπαντα ἔξήρτυται,
καὶ πάνθ' δὲ νομοθέτης, ὃς γέ ἐμοὶ φαίνεται, πρὸς τούτο ε

βλέπων συνετάττετο· ἐπει λαὶ τὰ συσσίτια κινδυνεύει συν-
αγαγεῖν, δρῶν ὃς πάντες, δπόταν στρατεύωνται, τόθ' ὑπ'
αὐτοῦ τοῦ πράγματος ἀναγκάζονται φυλακῆς αὗτῶν ἔνεκα
συσσιτεῖν τοῦτον τὸν χρόνον. Ἀνοιαν δή μοι δοκεῖ κατα- 5
γνῶναι τῶν πολλῶν ὃς οὐ μανθανόντων δτι πόλεμος ἀεὶ
πάσιν διὰ βίου συνεχῆς ἔστι ποδὲς ἀπάσας τὰς πόλεις. Εἰ δὴ
πολέμου γε ὅντος φυλακῆς ἔνεκα δεῖ συσσιτεῖν καὶ τινας
ἀρχοντας καὶ ἀρχομένους διακεκοσμημένους εἶναι φύλακας 626 α
αὗτῶν, τοῦτο καὶ ἐν εἰρήνῃ δραστέον. Ἡν γάρ καλούσιν
οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων εἰρήνην, τοῦτ' εἶναι μόνον
ὅνομα, τῷ δὲ ἔργῳ πάσαις πρὸς πάσας τὰς πόλεις ἀεὶ
πόλεμον ἀκήρυκτον κατὰ φύσιν εἶναι. Καὶ σχεδὸν ἀνευρή- 5
σεις, οὕτω σκοπῶν, τὸν Κρητῶν νομοθέτην ὃς εἰς τὸν
πόλεμον ἀπαντα δημοσίᾳ καὶ ἵδιᾳ τὰ νόμιμα ἡμῖν ἀπο-
βλέπων συνετάξατο, καὶ κατὰ ταῦτα οὕτω φυλάττειν παρέ-
δωκε τοὺς νόμους, ὃς τῶν ἄλλων οὐδενὸς οὐδὲν ὅφελος ὅν 6
οὕτε κτημάτων οὕτ' ἐπιτηδευμάτων, ἀν μὴ τῷ πολέμῳ ἀρα
κρατῇ τις, πάντα δὲ τὰ τῶν νικωμένων ἀγαθὰ τῶν νικών-
των γίγνεσθαι.

ΑΘ. Καλῶς γε, οἱ ξένε, φαίνη μοι γεγυμνάσθαι πρὸς τὸ 5
διειδέναι τὰ Κρητῶν νόμιμα. Τόδε δέ μοι φράζε ἔτι σαφέσ-
τερον· δν γάρ δρον ἔθου τῆς εὗ πολιτευομένης πόλεως,
δοκεῖς μοι λέγειν οὕτω κεκοσμημένην οἰκεῖν δεῖν, δστε σ
πιολέμῳ νικᾶν τὰς ἄλλας πόλεις. Ἡ γάρ;

ΚΛ. Πάνυ μὲν οὖν οἶμαι δὲ καὶ τῷδε οὕτω συνδοκεῖν.

ΜΕ. Πῶς γάρ ἀν ἄλλως ἀποκρίναιτο, οἱ θεῖε, Λακεδαι-
μονίων γε δστισούν;

ΑΘ. Πότερ' οὖν δὴ πόλεσι μὲν πρὸς πόλεις δρθὸν τοῦτ'
ἔστι, κώμῃ δὲ πρὸς κώμην ἔτερον;

ΚΛ. Ούδαμῶς.

ΑΘ. Ἀλλὰ ταῦτον;

ΚΛ. Ναι.

ΑΘ. Τι δέ; πρὸς οἰκίαν οἰκίᾳ τῶν ἐν τῇ κώμῃ, καὶ πρὸς
ἀνδρα ἀνδρὶ ἐνὶ πρὸς ἔνα, ταῦτὸν ἔτι;

ΚΛ. Ταῦτόν.

ΑΘ. Αὗτῷ δὲ πρὸς αὐτὸν πότερον ὡς πολεμίῳ πρὸς
πολέμιον διανοητέον; ή πῶς ἔτι λέγομεν;

ΚΛ. Ὡς ξένε Ἀθηναῖε — οὐ γάρ σε Ἀττικὸν ἐθέλοιμον· ἀν
προσαγορεύειν· δοκεῖς γάρ μοι τῆς θεοῦ ἐπωνυμίας ἀξιος
εἶναι μᾶλλον ἐπονομάζεσθαι· τὸν γάρ λόγον ἐπ' ἀρχὴν
δρθῶς ἀναγαγὼν σαφέστερον ἐποίησας, δοστε ρῆσιν ἀνευρή-
σεις δτι νυνδὴ ύφος ἡμῶν δρθῶς ἐρρήθη τὸ πολεμίους εἶναι
πάντας πάσιν δημοσίᾳ τε, καὶ ἴδιᾳ ἐκάστους αὐτοὺς σφίσιν
αῦτοῖς.

ΑΘ. Πῶς εἴρηκας, δο θαυμάσιε;

ε

ΚΛ. Κάνταθα, δο ξένε, τὸ νικῶν αὐτὸν αὐτὸν πασῶν
νικῶν πρώτη τε καὶ ἀρίστη, τὸ δὲ ἡττασθαι αὐτὸν ύφος
ἔαυτοῦ πάντων αἰσχιστόν τε ἄμα καὶ κάκιστον. Ταῦτα γάρ
δος πολέμου ἐν ἐκάστοις ἡμῶν δοντος πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς
σημαίνει.

ΑΘ. Πάλιν τοῖνυν τὸν λόγον ἀναστρέψωμεν. Ἐπειδὴ
γάρ εῖς ἐκαστος ἡμῶν δ μὲν κρείττων αὐτοῦ, δ δὲ ἡττων
ἐστί, πότερα φῶμεν οἰκίαν τε καὶ κώμην καὶ πόλιν δοχειν
ταῦτὸν τούτο ἐν αὐταῖς ή μὴ φῶμεν;

627 a
ΚΛ. Τὸ κρείττω τε ἔαυτῆς εἶναι λέγεις τινά, τὴν δ'
ἡττω;

ΑΘ. Ναι.

5

ΚΛ. Καὶ τούτο δρθῶς ἥρου· πάνυ γάρ ἔστι καὶ σφόδρα
τὸ τοιοῦτον, οὐχ ἥκιστα ἐν ταῖς πόλεσιν. Ἐν δπόσαις μὲν
γάρ οἱ ἀμείνονες νικῶσιν τὸ πλῆθος καὶ τοὺς χείρους, δρθῶς

ἀν αὕτη κρείττων τε ἔαυτῆς λέγοιθ' ἡ πόλις, ἐπαινοῦτό
τε ἀν δικαιότατα τῇ τοιαύτῃ νίκῃ· τούναντίον δέ, ὅπου 10
τάναντία.

ΑΘ. Τὸ μὲν τοίνυν εἴ ποτέ ἔστιν που τὸ χεῖρον κρείττον ^b
τοῦ ἀμείνονος ἔάσωμεν — μακροτέρου γὰρ λόγου — τὸ δὲ
ὑπὸ σοῦ λεγόμενον μανθάνω νῦν, ὃς ποτε πολῖται, συ-
γενεῖς καὶ τῆς αὐτῆς πόλεως γεγονότες, ἄδικοι καὶ πολλοὶ
συνελθόντες, δικαίους ἐλάττους ὅντας βιάσονται δουλούμε- 5
νοι, καὶ ὅταν μὲν κρατήσωσιν, ἥττων ἡ πόλις αὐτῆς δρθῶς
αὕτη λέγοιτ^c ἀν ἅμα καὶ κακή, ὅπου δ^d ἀν ἥττωνται, κρείτ-
των τε καὶ ἀγαθή.

ΚΛ. Καὶ μάλα ἀτοπον, δοξένε, τὸ νῦν λεγόμενον· δμως ^e
δὲ ὅμολογεῖν οὔτως ἀναγκαιότατον.

ΑΘ. Ἔχε δή. Καὶ τόδε πάλιν ἐπισκεψώμεθα· πολλοὶ
ἄδελφοί που γένοιντ^f ἀν ἔνδος ἀνδρός τε καὶ μιᾶς ὑεῖς, καὶ
δὴ καὶ θαυμαστὸν οὐδὲν τοὺς πλείους μὲν ἀδίκους αὐτῶν 5
γίγνεσθαι, τοὺς δὲ ἐλάττους δικαίους.

ΚΛ. Οὐ γὰρ οὖν.

ΑΘ. Καὶ οὐκ ἀν εἴη γε πρέπον ἔμοι τε καὶ ὑμῖν τοῦτο
θηρεύειν, δτι νικώντων μὲν τῶν πονηρῶν ἡ τε οἰκία καὶ ἡ
συγγένεια αὕτη πάσα τῇτων αὐτῆς λέγοιτ^g ἀν, κρείττων δὲ 10
ἥττωμένων· οὐ γὰρ εὔσχημοσύνης τε καὶ ἀσχημοσύνης δ
ρημάτων ἔνεκα τὰ νῦν σκοπούμεθα πρὸς τὸν τῶν πολλῶν
λόγον, ἀλλ' δρθότητός τε καὶ ἀμαρτίας πέρι νόμων, ἥτις
ποτ^h ἔστιν φύσει.

ΚΛ. Ἀληθέστατα, δοξένε, λέγεις.

5

ΜΕ. Καλῶς μὲν οὖν, ὃς γε ἔμοι συνδοκεῖν, τό γε τοσοῦ-
τον, τὰ νῦν.

ΑΘ. Ἄιδωμεν δὴ καὶ τόδε· τούτοις τοῖς ἀρτὶ λεγομένοις
ἄδελφοῖς γένοιτⁱ ἀν πού τις δικαστής;

ΚΛ. Πάνυ γε.

10

ΑΘ. Πότερος οὖν ἀμείνων, δστις τοὺς μὲν ἀπολέσειεν αὐτῶν δσοι κακοί, τοὺς δὲ βελτίους ἄρχειν αὐτοὺς αὐτῶν ε προστάξειεν, ἢ δε δε δην τοὺς μὲν χρηστοὺς ἄρχειν, τοὺς χείρους δ' ἔασας ζῆν ἄρχεσθαι ἐκόντας ποιήσειεν; τρίτον δέ που δικαστὴν πρὸς ἀρετὴν εἴπωμεν, εἰ τις εἴη τοιούτος δστις παραλαβὼν συγγένειαν μίαν διαφερομένην, μήτε ἀπο- 5 λέσειεν μηδένα, διαλλάξας δὲ, εἰς τὸν ἐπιλοιπὸν χρόνον 628 a νόμους αὐτοῖς θείς, πρὸς ἀλλήλους παραφυλάττειν δύναιτο δστε εἶναι φίλους;

ΚΛ. Μακρῷ ἀμείνων γίγνοιτ^ρ δην δ τοιούτος δικαστής τε καὶ νομοθέτης. 5

ΑΘ. Καὶ μὴν τούναντίον γε ἢ πρὸς πόλεμον δην βλέπων αὐτοῖς τοὺς νόμους διανομοθετοῦ.

ΚΛ. Τούτο μὲν ἀληθές.

ΑΘ. Τι δ' δ τὴν πόλιν συναρμόττων; πρὸς πόλεμον αὐτῆς δην τὸν ἔξωθεν βλέπων τὸν βίον κοσμοῦ μᾶλλον, ἢ 10 πρὸς πόλεμον τὸν ἐν αὐτῇ γιγνόμενον ἐκάστοτε, ἢ δὴ b καλεῖται στάσις; δην μάλιστα μὲν ἀπας δην βούλοιτο μήτε γενέσθαι ποτὲ ἐν ἑαυτοῦ πόλει γενόμενόν τε δης τάχιστα ἀπαλλάττεσθαι.

ΚΛ. Δῆλον δτι πρὸς τούτον. 5

ΑΘ. Πότερα δὲ ἀπολομένων αὐτῶν ἐτέρων εἰρήνην τῆς στάσεως γενέσθαι, νικησάντων δὲ ποτέρων, δέξαιτ^ρ δην τις μᾶλλον, ἢ φίλιας τε καὶ εἰρήνης ὑπὸ διαλλαγῶν γενομένης, οὕτω τοῖς ἔξωθεν πολεμίοις προσέχειν ἀνάγκην εἶναι τὸν νοῦν; c

ΚΛ. Οὕτω πᾶς δην ἐθέλοι πρότερον ἢ ἕκείνως περὶ τὴν αὐτοῦ γίγνεσθαι πόλιν.

ΑΘ. Οὐκοῦν καὶ νομοθέτης ὥσαύτως;

ΚΛ. Τι μήν; 5

ΑΘ. Ἀρα οὖν οὐ τοῦ ἀρίστου ἔνεκα πάντα δην τὰ νόμιμα τιθείη πᾶς;

ΚΛ. Πῶς δ' οὐ;

ΑΘ. Τό γε μὴν ἄριστον οὔτε δ πόλεμος οὔτε ἡ στάσις,
ἀπευκτὸν δὲ τὸ δεηθῆναι τούτων, εἰρήνη δὲ πρὸς ἀλλήλους 10
ἄμα καὶ φιλοφροσύνη, καὶ δὴ καὶ τὸ νικᾶν, ὃς ἔστι καὶ αὐτὴν
αὗτὴν πόλιν οὐκ ἦν τῶν ἄριστων ἀλλὰ τῶν ἀναγκαίων. d
διμοιον ὃς εἰ κάμνον σῶμα ἵατρικῆς καθάρσεως τυχὸν ἥγοιτό
τις ἄριστα πράττειν τότε, τῷ δὲ μηδὲ τὸ παράπαν δεηθέντι
σώματι μηδὲ προσέχοι τὸν νοῦν, ὃςαύτως δὲ καὶ πρὸς
πόλεως εὐδαιμονίαν ἥν καὶ ἴδιωτου διανοούμενος οὕτω τις 5
οὔτ' ἀν ποτε πολιτικὸς γένοιτο δρθῶς, πρὸς τὰ ἔξωθεν
πολεμικὰ ἀποβλέπων μόνον καὶ πρῶτον, οὔτ' ἀν νομοθέτης
ἀκριβής, εἰ μὴ χάριν εἰρήνης τὰ πολέμου νομοθετοῖ μᾶλλον
ἥ τῶν πολεμικῶν ἐνεκα τὰ τῆς εἰρήνης. e

ΚΛ. Φαίνεται μέν πως δ λόγος οὗτος, δ ἔνε, δρθῶς
εἰρήσθαι, θαυμάζω γε μὴν εἰ τὰ τε παρ' ἡμῖν νόμιμα καὶ
ἔτι τὰ περὶ Λακεδαίμονα μὴ πάσαν τὴν σπουδὴν τούτων
ἐνεκα πεποίηται.

ΑΘ. Τάχ' ἀν τοις· δεῖ δὲ οὐδὲν σκληρῶς ἡμᾶς αὐτοὺς 629 a
διαμάχεσθαι τὰ νῦν ἀλλ' ἡρέμα ἀνερωτᾶν, ὃς μάλιστα
περὶ ταῦτα ἡμῶν τε καὶ ἔκεινων σπουδαζόντων. Καὶ μοι
τῷ λόγῳ συνακολουθήσατε. Προστησώμεθα γοῦν Τύρταιον,
τὸν φύσει μὲν Ἀθηναῖον, τῶνδε δὲ πολίτην γενόμενον, δς 5
δὴ μάλιστα ἀνθρώπων περὶ ταῦτα ἐσπούδακεν εἰπὼν δτι

οὔτ' ἀν μνησαίμην οὔτ' ἐν λόγῳ ἀνδρα τιθείμην

οὔτ' εἴ τις πλουσιώτατος ἀνθρώπων εἴη, φησίν, οὔτ' εἰ b
πολλὰ ἀγαθὰ κεκτημένος, εἰπὼν σχεδὸν ἀπαντά, δς μὴ περὶ
τὸν πόλεμον ἄριστος γίγνοιτ' ἀεί. Ταῦτα γάρ ἀκήκοάς που
καὶ σὺ τὰ ποιήματα· δε μὲν γάρ οἶμαι διακορής αὐτῶν ἐστι.

ΜΕ. Πάνυ μὲν οὖν.

5

ΚΛ. Καὶ μὴν καὶ παρ' ἡμᾶς ἐλήλυθε κομισθέντα ἐκ
Λακεδαίμονος.

ΑΘ. "Ιθι νυν ἀνερώμεθα κοινῇ τουτονὶ τὸν ποιητὴν οὐτωσί πως· « Ὡ Τύρταιε, ποιητὰ θειότατε — δοκεῖς γάρ δὴ σοφὸς ἡμῖν εἶναι καὶ ἀγαθός, δτι τοὺς μὲν ἐν τῷ πολέμῳ c διαφέροντας διαφερόντως ἔγκεκωμίακας — ἥδη οὖν τυγχάνομεν ἔγώ τε καὶ δε καὶ Κλεινίας δ Κνώσιος οὗτοσὶ συμφερόμενοὶ σοι περὶ τούτου σφόδρα, ὡς δοκούμεν· εἰ δὲ περὶ τῶν αὐτῶν λέγομεν ἀνδρῶν ή μή, Βουλόμεθα σαφῶς εἰδέναι. 5 Λέγε οὖν ἡμῖν· ἀρα εἴδη δύο πολέμου καθάπερ ἡμεῖς ἡγῇ καὶ σὺ σαφῶς; ή πῶς; » Πρὸς ταῦτ' οἶμαι κἀν πολὺ φαυλότερος εἴποι Τυρταίου τις τἀληθές, δτι δύο, τὸ μὲν δ d καλούμεν ἄπαντες στάσιν, δς δὴ πάντων πολέμων χαλεπώτατος, ὡς ἔφαμεν ἡμεῖς νυνδή· τὸ δὲ ἄλλο πολέμου θήσομεν οἶμαι γένος ἄπαντες φὶ πρὸς τοὺς ἔκτος τε καὶ ἄλλοφύλους χρώμεθα διαφερόμενοι, πολὺ πραότερον ἔκείνου. 5

ΚΛ. Πῶς γάρ οὕ;

ΑΘ. Φέρε δή, ποτέρους, καὶ πρὸς πότερον ἐπαινῶν τὸν πόλεμον, οὗτως ὑπερεπήνεσας, τοὺς δὲ ἔψεξας τῶν ἀνδρῶν; ἔοικας μὲν γάρ πρὸς τοὺς ἔκτος· εἰρηκας γοῦν ὅδε ἐν τοῖς ποιήμασιν, ὡς οὐδαμῶς τοὺς τοιούτους ἀνεχόμενος, οἳ μή e τολμήσωσιν μὲν δρᾶν φόνον αἴματόεντα,

καὶ δηλών δρέγοιντ̄ ἔγγυθεν ίστάμενοι.

Οὔκοιν τὰ μετὰ ταῦτα εἴποιμεν ἀν ἡμεῖς δτι « Σὺ μὲν ἐπαινεῖς, ὡς ἔοικας, δ Τύρταιε, μάλιστα τοὺς πρὸς τὸν 5 δῆθνεῖόν τε καὶ ἔξωθεν πόλεμον γιγνομένους ἐπιφανεῖς. » Φαίη ταῦτ̄ ἀν που καὶ δμολογοῖ;

ΚΛ. Τί μήν;

ΑΘ. Ἡμεῖς δέ γε ἀγαθῶν ὅντων τούτων ἔτι φαμὲν ἀμείνους εἶναι καὶ πολὺ τοὺς ἐν τῷ μεγίστῳ πολέμῳ γιγνομένους 630 αἱρίστους διαφανῶς· ποιητὴν δὲ καὶ ἡμεῖς μάρτυρ' ἔχομεν, Θέογνιν, πολίτην τῶν ἐν Σικελίᾳ Μεγαρέων, ὃς φησιν

πιστὸς ἀνὴρ χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου ἀντερύσασθαι
ἀξιος ἐν χαλεπῇ, Κύρνε, διχοστασίῃ.

5

Τούτον δή φαμεν ἐν πολέμῳ χαλεπωτέρῳ ἀμείνονα ἐκείνου πάμπολυ γίγνεσθαι, σχεδὸν ὅσον ἀμείνων δικαιοσύνη καὶ σωφροσύνη καὶ φρόνησις εἰς ταῦτὸν ἐλθούσα μετ' ἀνδρείας, b αὐτῆς μόνον ἀνδρείας. Πιστὸς μὲν γάρ καὶ ὑγιῆς ἐν στάσεσιν οὐκ ἀν ποτε γένοιτο ἀνευ συμπάσης ἀρετῆς· διαβάντες δ' εὗ καὶ μαχόμενοι ἐθέλοντες ἀποθνήσκειν ἐνῷ πολέμῳ φράζει Τύρταιος τῶν μισθοφόρων εἰσὶν πάμπολλοι, διν οἵ 5 πλεῖστοι γίγνονται θρασεῖς καὶ ἄδικοι καὶ ὑβρισταὶ καὶ ἀφρονέστατοι σχεδὸν ἀπάντων, ἐκτὸς δή τινων εὗ μάλα δλίγων. Ποι δή τελευτῇ νῦν ἡμῖν οὗτος δ λόγος, καὶ τί φανερόν ποτε ποιῆσαι βουληθεὶς λέγει ταῦτα; δῆλον δτι c τόδε, ὃς παντὸς μᾶλλον καὶ δ τῇδε παρὰ Διὸς νομοθέτης, πᾶς τε οὖ καὶ σμικρὸν ὄφελος, οὐκ ἄλλο δι πρὸς τὴν μεγίστην ἀρετὴν μάλιστα βλέπων ἀει θήσει τοὺς νόμους· ἔστι δέ, ὃς φησιν Θέογνις, αὕτη πιστότης ἐν τοῖς δεινοῖς, διν 5 τις δικαιοσύνην ἀν τελέαν δνομάσειεν. Ἡν δ' αὖ Τύρταιος ἐπήνεσεν μάλιστα, καλὴ μὲν καὶ κατὰ καιρὸν κεκοσμημένη τῷ ποιητῇ, τετάρτη μέντοι δμως ἀριθμῷ τε καὶ δυνάμει τούτιμία εἶναι λέγοιτο δν δρθότατα.

d

ΚΛ. Ὡ ξένε, τὸν νομοθέτην ἡμῶν ἀποβάλλομεν εἰς τοὺς πόρρω νομοθέτας.

ΑΘ. Οὐχ ἡμεῖς γε, δι ἀριστε, ἀλλ' ἡμᾶς αὐτούς, δταν

οἰώμεθα πάντα τὰ τ' ἐν Λακεδαιμονι καὶ τὰ τῆδε πρὸς τὸν 5
πόλεμον μάλιστα βλέποντας Λυκούργον τε καὶ Μίνω
τίθεσθαι τὰ νόμιμα.

ΚΛ. Τὸ δὲ πῶς χρῆν ἡμᾶς λέγειν;

ΑΘ. "Ωσπερ τό τε ἀληθὲς οἶμαι καὶ τὸ δίκαιον ὅπ' εὐη-
θείας διαλεγομένους λέγειν, οὐχ ὡς πρὸς ἀρετῆς τι μόριον, ε
καὶ ταῦτα τὸ φαυλότατον, ἐτίθει βλέπων, ἀλλὰ πρὸς πᾶσαν
ἀρετήν, καὶ κατ' εἴδη ζητεῖν αὐτῶν τοὺς νόμους οὐχ ἄπερ
οἱ τῶν νῦν εἴδη προτιθέμενοι ζητοῦσιν. Οὐ γάρ ἀν ἔκαστος
ἐν χρείᾳ γίγνηται, τούτο ζητεῖ νῦν παραθέμενος, διὸ μὲν τὰ 5
περὶ τῶν κλήρων καὶ ἐπικλήρων, διὸ δὲ τῆς αἰκίας πέρι, ἄλλοι
δὲ ἀλλ' ἄττα μυρία τοιαυτα· ἡμεῖς δέ φαμεν εἶναι τὸ περὶ^a
νόμους ζήτημα τῶν εὖ ζητούντων ὥσπερ νῦν ἡμεῖς ἡρξά- 631 a
μεθα. Καὶ σοῦ τὴν μὲν ἐπιχείρησιν τῆς ἐξηγήσεως περὶ^b
τοὺς νόμους παντάπασιν ἀγαμαι· τὸ γάρ ἀπ' ἀρετῆς ἀρ-
χεσθαι, λέγοντα ὡς ἐτίθει ταύτης ἔνεκα τοὺς νόμους, δρθόν.
ὅτι δὲ πάντα εἰς μόριον ἀρετῆς, καὶ ταῦτα τὸ σμικρότατον, 5
ἐπαναφέροντα ἔφησθ' αὐτὸν νομοθετεῖν, οὔτε δρθῶς ἔτι μοι
κατεφάνης λέγων τὸν τε ὕστερον νῦν λόγον τούτον πάντα
εἴρηκα διὰ ταῦτα. Πῇ δὴ οὖν σε ἔτ' ἀν ἐθουλόμην διελό-
μενον λέγειν αὐτός τε ἀκούειν; Βούλει σοι φράζω;

ΚΛ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΑΘ. « Ὡ ξένε, » ἔχρην εἶπεῖν, « οἱ Κρητῶν νόμοι οὐκ
εἰσὶν μάτην διαφερόντως ἐν πᾶσιν εὔδοκιμοι τοῖς "Ελλησιν.
ἔχουσιν γάρ δρθῶς, τοὺς αὐτοῖς χρωμένους εὔδαιμονας ἀπο- 5
τελοῦντες. Πάντα γάρ ταγαθὰ πορίζουσιν. Διπλὰ δὲ ἀγαθά

ἔστιν, τὰ μὲν ἀνθρώπινα, τὰ δὲ θεῖα· ἥρτηται δ' ἐκ τῶν θείων θάτερα, καὶ ἔὰν μὲν δέχηται τις τὰ μείζονα πόλις, κτιθται καὶ τὰ ἐλάττονα, εἰ δὲ μή, στέρεται ἀμφοῖν. Ἐστι c δὲ τὰ μὲν ἐλάττονα ὅν ἡγεῖται μὲν ὑγίεια, κάλλος δὲ δεύτερον, τὸ δὲ τρίτον ἴσχὺς εἰς τε δρόμον καὶ εἰς τὰς ἄλλας πάσας κινήσεις τῷ σώματι, τέταρτον δὲ δὴ πλούτος οὐ τυφλὸς &λλ' ὁξὺ βλέπων, ἀνπερ ἄμ³ ἔπηται φρονήσει. ὃ δὴ 5 πρῶτον αὖ τῶν θείων ἡγεμονοῦν ἔστιν ἀγαθῶν, ἡ φρόνησις, δεύτερον δὲ μετὰ νοῦ σώφρων ψυχῆς ἔξις, ἐκ δὲ τούτων μετ' ἀνδρείας κραθέντων τρίτον ἀν εἴη δικαιοσύνη, τέταρτον δὲ ἀνδρεία. Ταῦτα δὲ πάντα ἔκείνων ἔμπροσθεν τέτακ- d ται φύσει, καὶ δὴ καὶ τῷ νομοθέτῃ τακτέον οὗτος. Μετὰ δὲ ταῦτα τὰς ἄλλας προστάξεις τοῖς πολίταις εἰς ταῦτα βλεπούσας αὐτοῖς εἶναι διακελευστέον, τούτων δὲ τὰ μὲν ἀνθρώπινα εἴς τὰ θεῖα, τὰ δὲ θεῖα εἴς τὸν ἡγεμόνα νοῦν 5 σύμπαντα βλέπειν· περὶ τε γάμους ἀλλήλοις ἔπικοινουμένους, μετά τε ταῦτα ἐν ταῖς τῶν παίδων γεννήσεσιν καὶ τροφαῖς ὅσοι τε ἀρρενεῖς καὶ ὅσαι θήλειαι, νέων τε ὅντων ε καὶ ἐπὶ τὸ πρεσβύτερον ἴόντων μέχρι γήρως, τιμῶντα δρθῶς ἔπιμελεῖσθαι δεῖ καὶ ἀτιμάζοντα, ἐν πάσαις ταῖς τούτων δημιλίαις τάς τε λύπας αὐτῶν καὶ τὰς ἥδονὰς καὶ τὰς ἐπιθυμίας συμπάντων τε ἐρώτων τὰς σπουδὰς ἔπεσκεμμένον 632 a καὶ παραπεφυλαχότα, ψέγειν τε δρθῶς καὶ ἐπαινεῖν δι³ αὐτῶν τῶν νόμων· ἐν δργαῖς τε αὖ καὶ ἐν φόβοις, ὅσαι τε διὰ δυστυχίαν ταραχαὶ ταῖς ψυχαῖς γίγνονται καὶ ὅσαι ἐν εὔτυχίαις τῶν τοιούτων ἀποφυγαί, ὅσα τε κατὰ νόσους ἢ 5 κατὰ πολέμους ἢ πενίας ἢ τὰ τούτοις ἐναντία γιγνόμενα προσπίπτει τοῖς ἀνθρώποις παθήματα, ἐν πᾶσιν τοῖς

τοιούτοις τῆς ἔκάστων διαθέσεως διδακτέον καὶ δριστέον
 τό τε καλὸν καὶ μή. Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνάγκη τὸν νομοθέτην **b**
 τὰς κτήσεις τῶν πολιτῶν καὶ τὰ ἀναλώματα φυλάττειν
 ζητεῖν ἀν γίγνηται τρόπον, καὶ τὰς πρὸς ἄλλήλους πᾶσιν
 τούτοις κοινωνίας καὶ διαλύσεις ἐκούσιν τε καὶ ἀκουσιν
 καθ' ὅποιον ἀν ἔκαστον πράττωσιν τῶν τοιούτων πρὸς ἄλλή- **5**
 λους ἐπισκοπεῖν, τό τε δίκαιον καὶ μὴ ἐν οἷς ἔστιν τε καὶ
 ἐν οἷς ἐλλείπει, καὶ τοῖς μὲν εὐπειθέσιν τῶν νόμων τιμᾶς
 ἀπονέμειν, τοῖς δὲ δυσπειθέσι δίκας τακτὰς ἐπιτιθέναι,
 μέχριπερ ἀν πρὸς τέλος ἀπάσης πολιτείας ἐπεξελθών, **c** ιδη
 τῶν τελευτησάντων τίνα δεῖ τρόπον ἔκάστοις γίγνεσθαι τὰς
 ταφὰς καὶ τιμᾶς ἀστινας αὐτοῖς ἀπονέμειν δεῖ· κατιδὼν δὲ
 διθεὶς τοὺς νόμους ἀπασιν τούτοις φύλακας ἐπιστήσει,
 τοὺς μὲν διὰ φρονήσεως, τοὺς δὲ διὸ ἀληθοῦς δόξης ιόντας, **5**
 δηποτες πάντα ταῦτα συνδήσας δι νοῦς ἐπόμενα σωφροσύνη
 καὶ δικαιοσύνη ἀποφήνη, ἀλλὰ μὴ πλούτῳ μηδὲ φιλοτιμίᾳ. »
d Οὕτως, διξένοι, ἔγωγε ἥθελον ἀν ὑμᾶς καὶ ἔτι νῦν βούλομαι
 διεξελθεῖν πῶς ἐν τοῖς τοῦ Διὸς λεγομένοις νόμοις τοῖς τε
 τοῦ Πυθίου Ἀπόλλωνος, οὓς Μίνως τε καὶ Λυκούργος
 ἔθετην, ἔνεστίν τε πάντα ταῦτα, καὶ ὅπῃ τάξιν τινὰ εἰλη-
 φότα διάδηλά ἔστιν τῷ περὶ νόμων ἐμπείρῳ τέχνῃ εἴτε καὶ **5**
 τισιν ἔθεσιν, τοῖς δὲ ἄλλοις ἡμῖν οὐδαμῶς ἔστι καταφανῆ.

ΚΛ. Πῶς οὖν, διξένε, λέγειν χρή τὰ μετὰ ταῦτα;

ΑΘ. Ἡ ἀρχῆς πάλιν ἔμοιγε δοκεῖ χρῆναι διεξελθεῖν,
 καθάπερ ἡρξάμεθα, τὰ τῆς ἀνδρείας πρῶτον ἐπιτηδεύματα, **e**
 ἔπειτα ἔτερον καὶ αὐθις ἔτερον εἶδος τῆς ἀρετῆς διέξιμεν,
 ἐὰν βούλησθε· δηποτες δ' ἀν τὸ πρῶτον διεξέλθωμεν, πειρασό-
 μεθα αὐτὸ παράδειγμα θέμενοι καὶ τἄλλ' οὕτω διαμυθολο-
 γούντες παραμύθια ποιήσασθαι τῆς δόσοι, οὔτερον δὲ ἀρετῆς **5**

πάσης καὶ ἃ γε νυνδὴ διήλθομεν ἐκεῖσε βλέποντα ἀποφανοῦμεν, ἀν θεὸς ἔθέλῃ.

ΜΕ. Καλῶς λέγεις, καὶ πειρῶ πρῶτον κρίνειν τὸν τοῦ 633 α Διὸς ἐπαινέτην τόνδε ἡμῖν.

ΑΘ. Πειράσομαι, καὶ σέ τε καὶ ἐμαυτόν· κοινὸς γὰρ ὁ λόγος. Λέγετε οὖν· τὰ συσσίτια φαμεν καὶ τὰ γυμνάσια πρὸς τὸν πόλεμον ἔξηυρήσθαι τῷ νομοθέτῃ ;

5

ΜΕ. Ναι.

ΑΘ. Καὶ τρίτον ἢ τέταρτον; Ήσως γὰρ ἀν οὗτῳ χρείη διαριθμήσασθαι καὶ περὶ τῶν τῆς ἀλλης ἀρετῆς εἴτε μερῶν εἴτε ἄττ' αὐτὰ καλεῖν χρεών ἔστι, δηλούντα μόνον ἃ λέγει.

ΜΕ. Τρίτον τοίνυν, ἔγωγε εἴποιμος ἀν καὶ Λακεδαιμονίων δ στισούν, τὴν θήραν ηὗρε.

ΑΘ. Τέταρτον δέ, ἢ πέμπτον εἰ δυναίμεθα, λέγειν πειρώμεθα.

ΜΕ. Ἐτι τοίνυν καὶ τὸ τέταρτον ἔγωγε πειρῶμην ἀν 5 λέγειν, τὸ περὶ τὰς καρτερήσεις τῶν ἀλγηδόνων πολὺ παρ' ἡμῖν γιγνόμενον, ἐν τε ταῖς πρὸς ἀλλήλους ταῖς χερσὶ μάχαις καὶ ἐν ἀρπαγαῖς τισιν διὰ πολλῶν πληγῶν ἐκάστοτε γιγνομένων. ἔτι δὲ καὶ κρυπτεία τις ὀνομάζεται θαυμαστῶς πολύπονος πρὸς τὰς καρτερήσεις, χειμῶνων τε ἀνυποδησίαι c καὶ ἀστρωσίαι καὶ ἀνευ θεραπόντων αὐτοῖς ἑαυτῶν διακονήσεις νύκτωρ τε πλανωμένων διὰ πάσης τῆς χώρας καὶ μεθ' ἡμέραν. Ἐτι δὲ κὰν ταῖς γυμνοπαιιδίαις δειναὶ καρτερήσεις παρ' ἡμῖν γίγνονται τῇ τοῦ πνίγους ῥώμῃ διαμαχο- 5 μένων, καὶ πάμπολλα ἔτερα, σχεδὸν δσα οὐκ ἀν παύσαιτό τις ἐκάστοτε διεξιών.

ΑΘ. Εὗ γε, δο Λακεδαιμόνιε ξένε, λέγεις. Τὴν ἀνδρείαν δέ, φέρε, τὶ θῶμεν; πότερον ἀπλῶς οὕτως εἶναι πρὸς φόβους καὶ λύπας διαμάχην μόνον, ἢ καὶ πρὸς πόθους τε d καὶ ἥδονὰς καὶ τινας δεινὰς θωπείας κολακικάς, αἵ καὶ

τῶν σεμνῶν οἰομένων εἶναι τοὺς θυμοὺς ποιούσιν κηρίνους;

ΜΕ. Οἶμαι μὲν οὕτω πρὸς ταῦτα σύμπαντα.

ΑΘ. Εἰ γοῦν μεμνήμεθα τοὺς ἔμπροσθεν λόγους, ἥττω 5.
τινὰ δὲ καὶ πόλιν ἔλεγεν αὐτὴν αὐτῆς καὶ ἄνδρα. Ἡ γάρ,
ὦ ξένε Κνώσιε;

ΚΛ. Καὶ πάνυ γε.

ΑΘ. Νῦν οὖν πότερα λέγομεν τὸν τῶν λυπῶν ἥττω κακὸν ε
Ἴ καὶ τὸν τῶν ἥδονῶν;

ΚΛ. Μᾶλλον, ἔμοιγε δοκεῖ, τὸν τῶν ἥδονῶν· καὶ πάντες
που μᾶλλον λέγομεν τὸν ὅπερ τῶν ἥδονῶν κρατούμενον τοῦ-
τον τὸν ἐπονειδίστως ἥττονα ἔαυτοῦ πρότερον ἢ τὸν ὅπερ 5
τῶν λυπῶν.

ΑΘ. Ὁ Διὸς οὖν δὴ καὶ δ πυθικὸς νομοθέτης οὐ δήπου 634 a
χωλὴν τὴν ἀνδρείαν νενομοθετήκατον, πρὸς τἀριστερὰ
μόνον δυναμένην ἀντιβαίνειν, πρὸς τὰ δεξιά καὶ κομψὰ καὶ
θωπευτικὰ ἀδυνατούσαν· ἢ πρὸς ἀμφότερα;

ΚΛ. Πρὸς ἀμφότερα ἔγωγε ἀξιῶ.

5

ΑΘ. Λέγωμεν τοίνυν πάλιν ἐπιτηδεύματα ποῖα ἔσθ' ὑμῖν
ἀμφοτέραις ταῖς πόλεσιν, ἀ γεύοντα τῶν ἥδονῶν καὶ οὐ
φεύγοντα αὐτάς, καθάπερ τὰς λύπας οὐκ ἔφευγεν, ἀλλ'
ἀγοντα εἰς μέσας, ἥναγκαζε καὶ ἔπειθεν τιμαῖς ὅστε
κρατεῖν αὐτῶν — ποθ δὴ τοῦτ' ἔστιν ταῦταν περὶ τὰς b
ἥδονάς συντεταγμένον ἐν τοῖς νόμοις; Λεγέσθω τι τοῦτ'
ἔστιν δ καὶ ἀπεργάζεται ὑμῖν δμοίως πρὸς τε ἀλγηδόνας

καὶ πρὸς ἡδονὰς τοὺς αὐτοὺς ἀνδρείους, νικῶντάς τε ἀ δεῖ
νικᾶν καὶ οὐδαμῶς ἥπτους πολεμίων τῶν ἐγγύτατα ἔαυτῶν 5
καὶ χαλεπωτάτων.

ΜΕ. Οὕτω μὲν τοίνυν, ὃ ξένε, καθάπερ πρὸς τὰς ἀλγη-
δόνας εἶχον νόμους ἀντιτεταγμένους πολλοὺς εἰπεῖν, οὐκ
ἄν ισως εὔποροίην κατὰ μεγάλα μέρη καὶ διαφανῆ λέγων σ
περὶ τῶν ἡδονῶν· κατὰ δὲ σμικρὰ ισως εὔποροίην ἄν.

ΚΛ. Οὐ μὴν οὐδέ τὸν αὐτὸς ἔγωγε ἐν τοῖς κατὰ Κρήτην
νόμοις ἔχοιμι ἐμφανὲς δόμοιών ποιεῖν τὸ τοιούτον.

ΑΘ. Ὡς ἄριστοι ξένων, καὶ οὐδέν γε θαυμαστόν. Ἄλλος 5
ἄν ἄρα τις ἥμῶν περὶ τοὺς ἕκαστων οἰκοι νόμους ψέξῃ τι,
βουλόμενος ἵδεῖν τό τε ἀληθὲς ἀμα καὶ τὸ βέλτιστον, μὴ
χαλεπῶς ἀλλὰ πράως ἀποδεχώμεθα ἀλλήλων.

ΚΛ. Ὁρθῶς, ὃ ξένε Ἀθηναῖε, εἴρηκας, καὶ πειστέον.

ΑΘ. Οὐ γάρ ἄν, ὃ Κλεινία, τηλικοῖσδε ἀνδράσιν πρέποι τὸ τοιούτον.

ΚΛ. Οὐ γάρ οὖν.

ΑΘ. Εἰ μὲν τοίνυν ὅρθῶς ἦ μή τις ἐπιτιμᾷ τῇ τε Λακω-
νικῇ καὶ τῇ Κρητικῇ πολιτείᾳ, λόγος ἄν ἔτερος εἴη· τὰ δὲ 5
οὖν λεγόμενα πρὸς τῶν πολλῶν ισως ἔγῳ μᾶλλον ἔχοιμος ἄν
ἥμῶν ἀμφοτέρων λέγειν. Υμῖν μὲν γάρ, εἴπερ καὶ μετρίως
κατεσκεύασται τὰ τῶν νόμων, εἷς τῶν καλλίστων ἄν εἴη
νόμων μὴ ζητεῖν τῶν νέων μηδένα ἐδὲ ποῖα καλῶς αὐτῶν
ἦ μὴ καλῶς ἔχει, μισθὸς δὲ φωνῇ καὶ ἔξι ἐνδος στόματος πάντας ε
συμφωνεῖν δῶς πάντα καλῶς κεῖται θέντων θεῶν, καὶ ἐάν
τις ἄλλως λέγῃ, μὴ ἀνέχεσθαι τὸ παράπαν ἀκούοντας·
γέρων δὲ εἴ τις τι συννοεῖ τῶν παρὸν ὑμῖν, πρὸς ἄρχοντά τε

καὶ πρὸς ἡλικιώτην μηδενὸς ἐναντίον νέου ποιεῖσθαι τοὺς 5
τοιούτους λόγους.

ΚΛ. Ὁρθότατά γε, οὐξένε, λέγεις, καὶ καθάπερ μάντις,
ἀπὸν τῆς τότε διανοίας τοῦ τιθέντος αὐτά, νῦν ἐπιεικῶς 635 a
μοι δοκεῖς ἐστοχάσθαι καὶ σφόδρα ἀληθῆ λέγειν.

ΑΘ. Οὐκοῦν ἡμῖν τὰ νῦν ἐρημία μὲν νέων, αὐτοὶ δ'
ἐνεκα γήρως ἀφείμεθ' ὑπὸ τοῦ νομοθέτου διαλεγόμενοι περὶ¹
αὐτῶν τούτων μόνοι πρὸς μόνους μηδὲν ἀν πλημμελεῖν;

ΚΛ. Ἐστι ταῦτα οὕτω, [εἰς δ] καὶ μηδέν γε ἀνῆς ἐπι-
τιμῶν τοῖς νόμοις ἡμῶν· οὐ γάρ τό γε γνῶναι τι τῶν μὴ
καλῶν ἄτιμον, ἀλλὰ ζασιν ἐξ αὐτοῦ συμβαίνει γίγνεσθαι
τῷ μὴ φθόνῳ τὰ λεγόμενα ἀλλ' εὔνοιᾳ δεχομένῳ. b

ΑΘ. Καλῶς· οὐ μὴν ἐπιτιμῶν γε ἐρῶ τοῖς νόμοις πω,
πρὶν βεβαίως εἰς δύναμιν διασκέψασθαι, μᾶλλον δὲ ἀπορῶν.
Ἔμīν γάρ δ νομοθέτης μόνοις Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων, δῖν
ἡμεῖς πυνθανόμεθα, τῶν μεγίστων ἥδονῶν καὶ παιδιῶν ἐπέ- 5
ταξεν ἀπέχεσθαι καὶ μὴ γεύεσθαι, τὸ δὲ τῶν λυπῶν καὶ
φόβων, δπερ ἄρτι διεληλύθαμεν, ἥγήσατο εἴ τις ἐκ παιδῶν
φευξεῖται διὰ τέλους, δπόταν εἰς ἀναγκαίους ἔλθῃ πόνους c
καὶ φόβους καὶ λύπας, φευξεῖσθαι τοὺς ἐν ἐκείνοις γεγυ-
μνασμένους καὶ δουλεύσειν αὐτοῖς. Ταῦτὸν δὴ τοῦτο, οἶμαι,
καὶ πρὸς τὰς ἥδονάς ἔδει διανοεῖσθαι τὸν αὐτὸν νομοθέτην,
λέγοντα αὐτὸν πρὸς ἔαυτὸν ὃς ἡμῖν ἐκ νέων εἰ ἀπειροι τῶν 5
μεγίστων ἥδονῶν οἱ πολῖται γενήσονται, καὶ ἀμελέτητοι
γιγνόμενοι ἐν ταῖς ἥδοναῖς καρτερεῖν καὶ μηδὲν τῶν αἰσχρῶν
ἀναγκάζεσθαι ποιεῖν, ἐνεκα τῆς γλυκυθυμίας τῆς πρὸς τὰς
ἥδονάς ταῦτὸν πείσονται τοῖς ἡττωμένοις τῶν φόβων, δου- d
λεύσουσι τρόπον ἔτερον καὶ ἔτ' αἰσχίω τοῖς τε δυναμένοις
καρτερεῖν ἐν ταῖς ἥδοναῖς καὶ τοῖς κεκτημένοις τὰ περὶ τὰς

ἥδονάς, ἀνθρώποις ἐνίοτε παντάπασι κακοῖς, καὶ τὴν ψυχὴν τῇ μὲν δούλην τῇ δὲ ἐλευθέραν ἔξουσιν, καὶ οὐκ ἄξιοι ἃ ἀπλῶς ἀνδρεῖοι καὶ ἐλευθέριοι ἔσονται προσαγορεύεσθαι.
Σκοπεῖτε οὖν εἴ τι τῶν νῦν λεγομένων ἡμῖν κατὰ τρόπον δοκεῖ λέγεσθαι.

ΚΛ. Δοκεῖ μὲν ἡμῖν γέ πως λεγομένου τοῦ λόγου· περὶ ε δὲ τηλικούτων εὔθὺς πεπιστευκέναι βραδίως μὴ νέων τε ἥ μᾶλλον καὶ ἀνοήτων.

ΑΘ. Ὄλλ' εἰ τὸ μετὰ ταῦτα διεξίοιμεν ὃν προυθέμεθα,
ἢ Κλεινία τε καὶ Λακεδαιμόνιε ξένε — μετ' ἀνδρείαν γάρ 5 δὴ σωφροσύνης πέρι λέγωμεν — τί διαφέρον ἐν ταύταις ταῖς πολιτείαις ἥ ταῖς τῶν εἰκῇ πολιτευομένων ἀνευρήσομεν, ὅσπερ τὰ περὶ τὸν πόλεμον νυνδή ;

636 a

ΜΕ. Σχεδὸν οὐδὲ βραδιον· ὄλλ' ἔοικεν γάρ τὰ τε συσσίτια καὶ τὰ γυμνάσια καλῶς ηὔρησθαι πρὸς ἀμφοτέρας.

ΑΘ. Ἔοικεν δῆτα, ὃ ξένοι, χαλεπὸν εἶναι τὸ περὶ τὰς πολιτείας ἀναμφισβήτητος ὅμοίως ἔργῳ καὶ λόγῳ γίγνεσθαι. 5 κινδυνεύει γάρ, καθάπερ ἐν τοῖς σώμασιν, οὐ δυνατὸν εἶναι προστάξαι τι πρὸς ἐν σῶμα ἐν ἐπιτήδευμα, ἐν δὲ οὐκ ἀν φανείη ταῦτὸν τοῦτο τὰ μὲν βλάπτον τὰ ἡμῶν σώματα, τὰ δὲ καὶ ὀφελοῦν. Ἐπει τὰ γυμνάσια ταῦτα καὶ τὰ συσσίτια πολλὰ μὲν ὄλλα νῦν ὀφελεῖ τὰς πόλεις, πρὸς δὲ τὰς στάσεις χαλεπά — δηλοῦσιν δὲ Μιλησίων καὶ Βοιωτῶν καὶ Θουρίων παῖδες — καὶ δὴ καὶ πάλαι ὃν νόμιμον δοκεῖ τοῦτο τὸ ἐπιτήδευμα καὶ τὰς κατὰ φύσιν περὶ τὰ ἀφρο- 5 δίσια ἡδονὰς οὐ μόνον ἀνθρώπων ὄλλα καὶ θηρίων διεφθαρκέναι. Καὶ τούτων τὰς ὑμετέρας πόλεις πρώτας ἀν τις αἰτιῶτο καὶ δσαι τῶν ὄλλων μάλιστα ἀπτονται τῶν γυμνα- c σίων· καὶ εἴτε παιζοῦτα εἴτε σπουδάζοντα ἐννοεῖν δεῖ τὰ

τοιαῦτα, ἐννοητέον ὅτι τῇ θηλείᾳ καὶ τῇ τῶν ἀρρένων φύσει εἰς κοινωνίαν ιούσῃ τῆς γεννήσεως ἡ περὶ ταῦτα ἥδονή κατὰ φύσιν ἀποδεδόσθαι δοκεῖ, ἀρρένων δὲ πρὸς ἣ ἀρρενας ἡ θηλειῶν πρὸς θηλείας παρὰ φύσιν καὶ τῶν πρώτων τὸ τόλμημ^ν εἶναι δι’ ἀκράτειαν ἥδονῆς. Πάντες δὲ δὴ Κρητῶν τὸν περὶ Γανυμήδη μύθον κατηγοροῦμεν ὡς λογοποιησάντων τούτων· ἐπειδὴ παρὰ Διὸς αὐτοῖς οἱ νόμοι ^δ πεπιστευμένοι ἥσαν γεγονέναι, τοῦτον τὸν μύθον προστεθεικέναι κατὰ τοῦ Διός, ἵνα ἐπόμενοι δὴ τῷ θεῷ καρπῶνται καὶ ταύτην τὴν ἥδονήν. Τὸ μὲν οὖν τοῦ μύθου χαιρέτω, νόμων δὲ πέρι διασκοπουμένων ἀνθρώπων δλίγου πᾶσά ^δ ἔστιν ἢ σκέψις περὶ τε τὰς ἥδονάς καὶ τὰς λύπας ἐν τε πόλεσιν καὶ ἐν ἴδιοις ἥθεσιν· δύο γάρ αὗται πηγαὶ μεθεῖνται φύσει ῥεῖν, ὃν δὲ μὲν ἀρυτόμενος ὅθεν τε δεῖ καὶ ὅπότε καὶ ὅπόσον εὔδαιμονεῖ, καὶ πόλις ὁμοίως καὶ ἴδιωτης καὶ ζῶον εἶπαν, δὲ δὲ ἀνεπιστημόνως ἄμα καὶ ἐκτὸς τῶν καιρῶν τάνατία ἀν ἔκείνῳ ζῷη.

ΜΕ. Λέγεται μὲν ταῦτα, ὡς ξένε, καλῶς πως· οὐ μὴν ἀλλ’ ἀφασία γ^ν ἥμας λαμβάνει τί ποτε χρή λέγειν πρὸς ^δ ταῦτα, δμως δὲ ἔμοιγε ὀρθῶς δοκεῖ τὸ τὰς ἥδονάς φεύγειν διακελεύεσθαι τὸν γε ἐν Λακεδαίμονι νομοθέτην, περὶ δὲ τῶν ἐν Κνωσῷ νόμων ὅδε, ἀν ἔθέλῃ, βοηθήσει. Τὰ δὲ ἐν Σπάρτῃ κάλλιστ^ν ἀνθρώπων δοκεῖ μοι κεῖσθαι τὰ περὶ τὰς ^{637 a} ἥδονάς· οὐ γάρ μάλιστ^ν ἀνθρωποι καὶ μεγίσταις προσπίπτουσιν ἥδοναῖς καὶ ὕβρεσι καὶ ἀνοίᾳ πάσῃ, τοῦτ^ν ἔξέβαλεν δὲ νόμος ἥμῶν ἐκ τῆς χώρας συμπάσης, καὶ οὕτ^ν ἀν ἐπ^ν ἀγρῶν ἴδιοις, οὕτ^ν ἐν ἀστεσιν ὅσων Σπαρτιάταις μέλει, συμ- ^δ πόσια οὐδὲ διπόσα τούτοις συνεπόμενα πάσας ἥδονάς κινεῖ

κατὰ δύναμιν, οὐδὲ ἔστιν δστις ἀν ἀπαντῶν κωμάζοντί τινι
μετὰ μέθης οὐκ ἀν τὴν μεγίστην δίκην εὔθὺς ἐπιθείη, καὶ **b**
οὐδὲ ἀν Διονύσια πρόφασιν ἔχοντ^τ αὐτὸν λύσαιτο, ὥσπερ ἐν
ἀμάξαις εἰδόν ποτε παρ^τ ὑμῖν ἔγώ, καὶ ἐν Τάραντι δὲ παρὰ
τοῖς ἡμετέροις ἀποίκοις πᾶσαν ἐθεασάμην τὴν πόλιν περὶ^τ
τὰ Διονύσια μεθύουσαν· παρ^τ ἡμῖν δὲ οὐκ ἔστ^τ οὐδὲν τοιούτον. 5

ΑΘ. **Ω** Λακεδαιμόνιε ξένε, ἐπαινετὰ μὲν πάντ^τ ἔστιν
τὰ τοιαῦτα, δτιου τινὲς ἔνεισιν καρτερήσεις, δπου δὲ
ἀνεῖνται, βλακικώτερα· ταχὺ γάρ σου λάθοιτ^τ ἀν τις τῶν **c**
παρ^τ ἡμῶν ἀμυνόμενος, δεικνὺς τὴν τῶν γυναικῶν παρ^τ
ὑμῖν ἀνεσιν. **Ἄ**πασιν δὴ τοῖς τοιούτοις, καὶ ἐν Τάραντι καὶ
παρ^τ ἡμῖν καὶ παρ^τ ὑμῖν δέ, μία ἀπόκρισις ἀπολύεσθαι δοκεῖ
τοῦ μὴ κακῶς ἔχειν ἀλλ^τ δρθῶς· πᾶς γάρ ἀποκρινόμενος 5
ἔρει θαυμάζοντι ξένῳ, τὴν παρ^τ αὐτοῖς ἀήθειαν δρῶντι·
«Μὴ θαύμαζε, δοξένε· νόμος ἔσθ^τ ἡμῖν οὗτος, θεως δ^τ
ὑμῖν περὶ αὐτῶν τούτων ἔτερος. » **«Η**μῖν δὲ ἔστι νῦν, δο
φίλοις ἀνδρεῖς, οὐ περὶ τῶν ἀνθρώπων τῶν ἀλλων ὁ λόγος, **d**
ἀλλὰ περὶ τῶν νομοθετῶν αὐτῶν κακίας τε καὶ ἀρετῆς.
Ἐτι γάρ οὖν εἴπωμεν πλείω περὶ ἀπάσης μέθης· οὐ γάρ
σμικρόν ἔστιν τὸ ἐπιτήδευμα οὐδὲ φαύλου διαγνῶναι νομο-
θέτου. Λέγω δὲ οὐκ οἶνου περὶ πόσεως τὸ παράπαν ἢ μή, 5
μέθης δὲ αὐτῆς πέρι, πότερον ὥσπερ Σκύθαι χρῶνται καὶ
Πέρσαι χρηστέον, καὶ ἔτι Καρχηδόνιοι καὶ Κελτοί καὶ
Ιβηρεῖς καὶ Θρᾳκεῖς, πολεμικὰ σύμπαντα ὅντα ταῦτα γένη, ε
ἢ καθάπερ ὑμεῖς· ὑμεῖς μὲν γάρ, δπερ λέγεις, τὸ παράπαν
ἀπέχεσθε, Σκύθαι δὲ καὶ Θρᾳκεῖς ἀκράτῳ παντάπασι χρώ-
μενοι, γυναικές τε καὶ αὐτοί, καὶ κατὰ τῶν ἴματίων κατα-
χεόμενοι, καλὸν καὶ εὔδαιμον ἐπιτήδευμα ἐπιτηδεύειν νενο- 5

μίκασι. Πέρσαι δὲ σφόδρα μὲν χρῶνται καὶ ταῖς ἄλλαις τρυφαῖς ὃς οὐκέτε ἀποβάλλετε, ἐν τάξει δὲ μᾶλλον τούτων.

ΜΕ. Ὡ λῶστε, διώκομεν δέ γε οὐκέτε πάντας τούτους, 638 a
ὅταν δηλα εἰς τὰς χεῖρας λάθωμεν.

ΑΘ. Ὡ ἄριστε, μὴ λέγε ταῦτα· πολλαὶ γὰρ δὴ φυγαὶ καὶ διώξεις ἀτέκμαρτοι γεγόνασίν τε καὶ ἔσονται, διὸ φανερὸν ὅρον τοῦτον οὐκ ἀν ποτε λέγοιμεν, ἀλλὰ ἀμφισβητήσιμον, περὶ καλῶν ἐπιτηδευμάτων καὶ μή, νίκην τε καὶ ἥτταν λέγοντες μάχης· ἐπει δὴ γὰρ αἱ μείζους τὰς ἐλάττους πόλεις νικῶσιν μαχόμεναι, καὶ καταδουλοῦνται Συρα- b
κόσιοι μὲν Λοκρούς, οἵ δὴ δοκοῦσιν εὔνομώτατοι τῶν περὶ ἐκεῖνον τὸν τόπον γεγονέναι, Κείους δὲ Ἀθηναῖοι· μυρία δὲ ἄλλα τοιαῦτα δὲν εὑροιμεν. Ἀλλὰ περὶ αὐτοῦ ἐκάστου ἐπιτηδεύματος πειρώμεθα λέγοντες πείθειν οὐδαές αὐτούς, 5
νίκας δὲ καὶ ἥττας ἐκτὸς λόγου τὰ νῦν θῶμεν, λέγωμεν δ'
ῶς τὸ μὲν τοιόνδε ἐστὶν καλόν, τὸ δὲ τοιόνδε οὖν καλόν.
Πρῶτον δὲ ἀκούσατέ τι μου, περὶ αὐτῶν τούτων ὡς δεῖ τό^{τε} χρηστὸν καὶ τὸ μὴ σκοπεῖν.

ΜΕ. Πῶς οὖν δὴ λέγεις;

c

ΑΘ. Δοκοῦσι μοι πάντες οἵ λόγῳ τι λαβόντες ἐπιτήδεύμα, καὶ προθέμενοι ψέγειν αὐτὸς ἢ ἐπαινεῖν εὔθὺς ῥηθέν, οὐδαμῶς δρᾶν κατὰ τρόπον, ἀλλὰ ταῦτὸν ποιεῖν οἷον εἰ δὴ τις, ἐπαινέσαντός τινος πυροὺς βρῶμα ὡς ἀγαθόν, εὔθὺς 5
ψέγοι, μὴ διαπυθόμενος αὐτοῦ μήτε τὴν ἐργασίαν μήτε τὴν προσφοράν, δηντινα τρόπον καὶ οἶστισι καὶ μεθ' ὅν καὶ δην
ἔχοντα καὶ δην προσφέρειν ἔχουσιν. Νῦν δὴ ταῦτὸν μοι δοκοῦμεν οὐκέτε ἐν τοῖς λόγοις ποιεῖν· περὶ μέθης γὰρ ἀκού- d
σαντες τοσοῦτον μόνον, εὔθὺς οἵ μὲν ψέγειν αὐτός, οἵ δὲ
ἐπαινεῖν, καὶ μάλα ἀτόπως. Μάρτυσιν γὰρ καὶ ἐπαινέταις

χρώμενοι ἐπαινοῦμεν ἔκάτεροι, καὶ οἵ μέν, ὅτι πολλοὺς παρεχόμεθα, ἀξιούμεν τι λέγειν κύριον, οἵ δέ, ὅτι τοὺς μὴ 5 χρωμένους αὐτῷ δρῶμεν νικῶντας μαχομένους· ἀμφισβητεῖται δ' αὐτὸς καὶ τοῦτο ἡμῖν. Εἰ μὲν δὴ καὶ περὶ ἔκάστων οὕτω καὶ τῶν ἄλλων νομίμων διέξιμεν, οὐκ ἀνέμοιγε κατὰ ε νοῦν εἶη, τρόπον δὲ ἄλλον, δν ἔμοι φαίνεται δεῖν, ἐθέλω λέγειν περὶ αὐτοῦ τούτου, τῆς μέθης, πειρώμενος ἀνάρα δύνωμαι τὴν περὶ ἀπάντων τῶν τοιούτων δρθῆν μέθοδον ἡμῖν δηλοῦν, ἐπειδὴ καὶ μυρία ἐπὶ μυρίοις ἔθνη περὶ αὐτῶν 5 ἀμφισβητοῦντα ὑμῖν πόλεσι δυοῖν τῷ λόγῳ διαμάχοιτο ἀν.

ΜΕ. Καὶ μὴν εἴ τινα ἔχομεν δρθῆν σκέψιν τῶν τοιούτων, οὐκ ἀποκνητέον ἀκούειν.

639 a

ΑΘ. Σκεψώμεθα δή πῃ τῇδε. Φέρε, εἴ τις αἰγῶν τροφήν, καὶ τὸ ζῷον αὐτὸν κτῆμα ὡς ἔστιν καλόν, ἐπαινοῦ, ἄλλος δέ τις ἔωρακώς αἰγας χωρίς νεμομένας αἰπόλου ἐν ἐργασίμοις χωρίοις δρώσας κακὰ διαψέγοι, καὶ πᾶν θρέμμα ἀναρχον ἢ 5 μετὰ κακῶν ἀρχόντων ἵδων οὕτω μέμφοιτο, τὸν τοῦ τοιούτου ψόγον ἥγούμεθα ὑγιές ἀν ποτε ψέξαι καὶ δτιοῦν;

ΜΕ. Καὶ πῶς;

ΑΘ. Χρηστὸς δὲ ἄρχων ἔσθ' ἡμῖν ἐν πλοίοις πότερον ἐὰν τὴν ναυτικὴν ἔχῃ ἐπιστήμην μόνον, ἀντ' οὗν ναυτιδι ἀντει 6 μή, ἢ πῶς ἀν λέγοιμεν;

ΜΕ. Οὐδαμῶς, ἀν γε πρὸς τῇ τέχνῃ ἔχῃ καὶ τοῦτο τὸ πάθος δ λέγεις.

ΑΘ. Τι δ' ἄρχων στρατοπέδων; Ἀρ' ἐὰν τὴν πολεμικὴν 5 ἔχῃ ἐπιστήμην, ἵκανδος ἄρχειν, καὶ δειλὸς δν ἐν τοῖς δεινοῖς ὑπὸ μέθης τοῦ φόβου ναυτιδι;

ΜΕ. Καὶ πῶς;

ΑΘ. Ἀν δὲ αὖ μήτε ἔχῃ τὴν τέχνην δειλός τε ἦ;

ΜΕ. Παντάπασίν τινα πονηρὸν λέγεις, καὶ οὐδαμῶς ἀνδρῶν ἄρχοντα ἀλλὰ τινων σφόδρα γυναικῶν.

ΑΘ. Τι δ' ἐπαινέτην ἣ ψέκτην κοινωνίας ἡστινοσούν ἦ; c
πέφυκέν τε ἄρχων εἶναι μετ' ἐκείνου τε ὀφέλιμός ἐστιν, ὁ
δὲ μήτε ἐωρακώς εἴη ποτ' ὅρθῶς αὐτὴν αὗτῇ κοινωνούσαν
μετ' ἄρχοντος, ἀεὶ δὲ ἀναρχὸν ἦ μετὰ κακῶν ἄρχοντων
συνούσαν; οἰόμεθα δή ποτε τοὺς τοιούτους θεωρούντας τῶν 5
τοιούτων κοινωνιῶν χρηστόν τι ψέξειν ἥ ἐπαινέσεσθαι;

ΜΕ. Πῶς δ' ἂν, μηδέποτέ γε ἰδόντας μηδὲ συγγενομένους ὅρθῶς γενομένῳ μηδενὶ τῶν τοιούτων κοινωνημάτων; d

ΑΘ. Ἐχε δή· τῶν πολλῶν κοινωνιῶν συμπότας καὶ συμπόσια θεῖμεν ἂν μίαν τινὰ συνουσίαν εἶναι;

ΜΕ. Καὶ σφόδρα γε.

ΑΘ. Ταύτην οὖν μῶν ὅρθῶς γιγνομένην ἥδη τις πώποτε 5
ἐθεάσατο; καὶ σφῶν μὲν ἀποκρίνασθαι ῥάδιον ὃς οὐδεπώ-
ποτε τὸ παράπαν — οὐ γάρ ἐπιχώριον ὑμῖν τοῦτο οὐδὲ
νόμιμον — ἐγὼ δὲ ἐντετύχηκά τε πολλαῖς καὶ πολλαχοῦ,
καὶ προσέτι πάσας ὃς ἔπος εἰπεῖν διηρώτηκα, καὶ σχεδὸν
δλην μὲν οὐδεμίαν ὅρθῶς γιγνομένην ἐώρακα οὐδὲ ἀκήκοα, ε
μόρια δ' εἴ που σμικρὰ καὶ δλίγα, τὰ πολλὰ δὲ σύμπανθ' ὃς
εἰπεῖν διημαρτημένα.

ΚΛ. Πῶς δὴ ταῦτα, ὁ ξένε, λέγεις; εἰπὲ ἔτι σαφέστε-
ρον· ἡμεῖς μὲν γάρ, δπερ εἴπεις, ἀπειρίᾳ τῶν τοιούτων, οὐδὲ 5
ἐντυγχάνοντες ἀν ἴσως εὔθύς γε γνοῦμεν τό τε ὅρθὸν καὶ 640 a
μὴ γιγνόμενον ἐν αὐτοῖς.

ΑΘ. Εἰκός λέγεις· ἀλλ' ἐμοῦ φράζοντος πειρῶ μανθάνειν.
Τὸ μὲν γὰρ ἐν πάσαις τε συνδόσις, καὶ κοινωνίαις πράξεων
ῶντινωνούν, ὃς δρθὸν πανταχοῦ ἐκάστοις ἄρχοντα εἶναι, 5
μανθάνεις;

ΚΛ. Πῶς γὰρ οὐ;

ΑΘ. Καὶ μὴν ἐλέγομεν νυνδὴ μαχομένων ὃς ἀνδρεῖον δεῖ
τὸν ἄρχοντα εἶναι.

ΚΛ. Πῶς δ' οὐ;

ΑΘ. Ὁ μὴν ἀνδρεῖος τῶν δειλῶν ὅπδο φόβων ἥπτον
τεθορύβηται.

ΚΛ. Καὶ τοῦτο οὕτως.

ΑΘ. Εἰ δ' ᾧ τις μηχανὴ μηδὲν τὸ παράπαν δεδιότα
μηδὲ θορυβούμενον ἐπιστῆσαι στρατοπέδῳ στρατηγόν, ἀρ'
οὐ τοῦτο ἀν παντὶ τρόπῳ ἐπράττομεν;

ΚΛ. Σφόδρα μὲν οὖν.

ΑΘ. Νῦν δέ γε οὐ στρατοπέδου περὶ λέγομεν ἄρξοντος
ἐν ἀνδρῶν δμιλίαις ἔχθρῶν ἔχθροῖς μετὰ πολέμου, φίλων δ'
ἐν εἰρήνῃ πρὸς φίλους κοινωνησόντων φιλοφροσύνης.

ΚΛ. Ὁρθῶς.

ΑΘ. Ἔστιν δέ γε ἡ τοιαύτη συνουσία, εἴπερ ἔσται μετὰ σ
μέθης, οὐκ ἀθόρυβος. Ἡ γὰρ;

ΚΛ. Πῶς γὰρ; ἀλλ' οἷμαι πᾶν τούναντίον.

ΑΘ. Οὐκοῦν πρῶτον μὲν καὶ τούτοις ἄρχοντος δεῖ;

ΚΛ. Τι μήν; ὃς οὐδενὶ γε πράγματι.

ΑΘ. Πότερον οὖν ἀθόρυβον, εἰ δυνατὸν εἴη, τὸν τοιούτον
ἄρχοντα ἐκπορίζεσθαι δεῖ;

ΚΛ. Πῶς γὰρ οὐ;

ΑΘ. Καὶ μὴν περὶ γε συνουσίας, ὃς ἔστικεν, αὐτὸν φρό-
νιμον εἶναι δεῖ· γίγνεται γὰρ φύλαξ τῆς τε ὑπαρχούσης
φιλίας αὐτοῖς, καὶ ἔτι πλείονος ἐπιμελητὴς δπως ἔσται διὰ d
τὴν τότε συνουσίαν.

ΚΛ. Ἀληθέστατα.

10

b

5

5

ΑΘ. Οὐκοῦν νήφοντά τε καὶ σοφὸν ἄρχοντα μεθυόντων δεῖ καθιστάναι, καὶ μὴ τούναντίον; μεθυόντων γὰρ μεθύων 5 καὶ νέος ἄρχων μὴ σοφός, εἰ μὴ κακὸν ἀπεργάσαιτό τι μέγα, πολλῇ χρῷτ' ἀν ἀγαθῇ τύχῃ.

ΚΛ. Παμπόλλη μὲν οὖν.

ΑΘ. Οὐκοῦν εἰ μὲν γιγνομένων ὡς δυνατὸν δρθότατα τούτων ἐν ταῖς πόλεσι τῶν συνουσιῶν μέμφοιτό τις, ἐπι- 10 καλῶν αὐτῷ τῷ πράγματι, τάχ' ἀν δρθῶς ἵσως μέμφοιτο· εἰ ε δὲ ἀμαρτανόμενον ὡς οἶον τε μάλιστα ἐπιτήδευμά τις δρῶν λοιδορεῖ, πρῶτον μὲν δῆλον ὡς ἀγνοεῖ τοθτ' αὐτὸ δρθόμενον οὐκ δρθῶς, εἴθ' ὅτι πᾶν τούτῳ τῷ τρόπῳ φανεῖται πονηρόν, δεσπότου τε καὶ ἄρχοντος νήφοντος χωρὶς πρατ- 5 τόμενον. ³Η οὐ συννοεῖς τοθθ', ὅτι μεθύων κυβερνήτης καὶ πᾶς παντὸς ἄρχων ἀνατρέπει πάντα εἴτε πλοῖα εἴτε ἄρματα 641 a εἴτε στρατόπεδον, εἴθ' ὁ τί ποτ' εἴη τὸ κυβερνώμενον ὑπ' αὐτοῦ;

ΚΛ. Παντάπασιν τοθτό γε ἀληθὲς εἰρηκας, οἱ ξένε· τούπι τῷδε δ' ἥμιν λέγε, τί ποτε, ἀν γίγνηται τοθτο δρθὸν 5 τὸ περὶ τὰς πόσεις νόμιμον, ἀγαθὸν ἀν δράσειεν ἥμας; οἶον, δι νυνδὴ ἐλέγομεν, εἰ στράτευμα δρθῆς ἥγεμονίας τυγχάνοι, νίκη πολέμου τοῖς ἐπιομένοις ἀν γίγνοιτο, οὐ σμικρὸν ἀγαθόν, καὶ τἄλλο οὕτω· συμποσίου δὲ δρθῶς παιδα- b γωγηθέντος τί μέγα ἴδιωταις ἢ τῇ πόλει γίγνοιτ' ἀν;

ΑΘ. Τι δέ; παιδὸς ἐνδὲς ἢ καὶ χοροῦ παιδαγωγηθέντος κατὰ τρόπον ἐνδές, τί μέγα τῇ πόλει φαῖμεν ἀν γίγνεσθαι; ἢ τοθτο οὕτως ἐρωτηθέντες εἴποιμεν ἀν ὡς ἐνδές μὲν βραχὺ 5 τι τῇ πόλει γίγνοιτ' ἀν δφελος, εἰ δ' ὅλως ἐρωτᾷς παιδείαν τῶν παιδευθέντων τί μέγα τὴν πόλιν δινήσιν, οὐ χαλεπὸν

εἰπεῖν δτι παιδευθέντες μὲν εῦ γίγνοιντ^ρ ἀνδρες ἄγαθοι,
γενόμενοι δὲ τοιούτοι τά τε ἄλλα πράττοιν καλῶς, ἔτι δὲ σ
κάν νικῶν τοὺς πολεμίους μαχόμενοι. Παιδεία μὲν οὖν
φέρει καὶ νίκην, νίκη δ^ρ ἐνίστε ἀπαιδευσίαν· πολλοὶ γάρ
ὑβριστότεροι διὰ πολέμων νίκας γενόμενοι μυρίων ἄλλων
κακῶν δι^λ ὕβριν ἐνεπλήσθησαν, καὶ παιδεία μὲν οὐδεπώποτε 5
γέγονεν Καδμεία, νίκαι δὲ ἀνθρώποις πολλαὶ δὴ τοιαῦται
γεγόνασίν τε καὶ ἔσονται.

ΚΛ. Δοκεῖς ἡμῖν, δο φίλε, τὴν ἐν τοῖς οἴνοις κοινὴν
διατριβὴν ὡς εἰς παιδείας μεγάλην μοῖραν τείνουσαν λέγειν, d
ἀν δρθῶς γίγνηται.

ΑΘ. Τι μήν;

ΚΛ. Ἔχοις ἀν οὖν τὸ μετὰ τοῦτ^ρ εἰπεῖν ὡς ἔστιν τὸ νῦν
εἰρημένον ἀληθές; 5

ΑΘ. Τὸ μὲν ἀληθές, δοξένε, διισχυρίζεσθαι ταῦτα οὗτως
ἔχειν, πολλῶν ἀμφισβητούντων, θεού· εἰ δ^ρ δηπή ἐμοὶ φαί-
νεται· δεῖ λέγειν, οὐδεὶς φθόνος, ἐπείπερ ὠρμήκαμέν γε
τοὺς λόγους περὶ νόμων καὶ πολιτείας ποιεῖσθαι τὰ νῦν.

ΚΛ. Τοῦτ^ρ αὐτὸ δὴ πειρώμεθα, τὸ σοὶ δοκοῦν περὶ τῶν 10
νῦν ἀμφισβητουμένων καταμαθεῖν. e

ΑΘ. Ἀλλὰ χρὴ ποιεῖν οὗτως, ὑμᾶς τε ἐπὶ τὸ μαθεῖν καὶ
ἐμὲ ἐπὶ τὸ δηλῶσαι πειρώμενον ἀμῶς γέ τις, συντεῖναι,
τὸν λόγον. Πρῶτον δέ μου ἀκούσατε τὸ τοιόνδε. Τὴν πόλιν
ἀπαντες ἡμῶν Ἐλληνες ὑπολαμβάνουσιν ὡς φιλόλογός τέ 5
ἔστι καὶ πολυλόγος, Λακεδαίμονα δὲ καὶ Κρήτην, τὴν μὲν
βραχύλογον, τὴν δὲ πολύνοιαν μᾶλλον ἢ πολυλογίαν ἀσκοῦ-
σαν· σκοπῷ δὴ μὴ δόξαν ὑμῖν παράσχωμαι περὶ σμικροῦ 642 a
πολλὰ λέγειν, μέθης πέρι, σμικροῦ πράγματος, παμμήκη
λόγον ἀνακαθαιρόμενος. Τὸ δὲ ἡ κατὰ φύσιν αὐτοῦ διόρ-
θωσις οὐκ ἀν δύναιτο ἀνευ μουσικῆς δρθότητός ποτε σαφὲς

οὐδὲ ἵκανὸν ἐν τοῖς λόγοις ἀπολαβεῖν, μουσικὴ δὲ ἄνευ 5
παιδείας τῆς πάσης οὐκ ἂν αὖ ποτε δύναιτο· ταῦτα δὲ
παμπόλλων ἔστιν λόγων. Ὁρᾶτε οὖν τί ποιῶμεν· εἰ ταῦτα
μὲν ἔάσαιμεν ἐν τῷ παρόντι, μετεκβαῖμεν δ' εἰς ἔτερόν τινα 6
νόμων πέρι λόγον;

ΜΕ. Ὡς ξένε Ἀθηναῖε, οὐκ οἶσθ' Ἰσως δτι τυγχάνει
ἡμῶν ἡ ἔστια τῆς πόλεως οὗσα ὑμῶν πρόξενος. Ἰσως μὲν
οὖν καὶ πᾶσιν τοῖς παισίν, ἐπειδὰν ἀκούσωσιν δτι τινός 5
εἰσιν πόλεως πρόξενοι, ταύτῃ τις εὔνοια ἐκ νέων εὔθὺς
ἐνδύεται ἔκαστον ἡμῶν τῶν προξένων τῇ πόλει, ὃς δευτέρᾳ
οὖσῃ πατρίδι μετὰ τὴν αὐτοῦ πόλιν· καὶ δὴ καὶ ἐμοὶ νῦν
ταῦτο τοῦτο ἔγγέγονεν. Ἀκούων γάρ τῶν παίδων εὔθύς, εἴ
τι μέμφοιντο ἦ καὶ ἐπαινοῦεν Λακεδαιμόνιοι Ἀθηναίους, σ
ῶς « Ἡ πόλις ὑμῶν, ὁ Μέγιλλε, » ἔφασαν, « ἡμᾶς οὐ
καλῶς ἦ καλῶς ἔρρεξε » — ταῦτα δὴ ἀκούων, καὶ μαχό-
μενος πρὸς αὐτὰ ὑπὲρ ὑμῶν ἀεὶ πρὸς τοὺς τὴν πόλιν εἰς
ψόγον ἀγοντας, πᾶσαν εὔνοιαν ἔσχον, καὶ μοι νῦν ἦ τε 5
φωνὴ προσφιλῆς ὑμῶν, τό τε ὑπὸ πολλῶν λεγόμενον, ὃς
δσοι Ἀθηναίων εἰσιν ἀγαθοὶ διαφερόντως εἰσιν τοιοῦτοι,
δοκεῖ ἀληθέστατα λέγεσθαι· μόνοι γάρ ἄνευ ἀνάγκης αὐτο-
φυῶς, θείᾳ μοίρᾳ, ἀληθῶς καὶ οὕτι πλαστῶς εἰσιν ἀγαθοί. d
Θαρρῶν δὴ ἐμοῦ γε ἔνεκα λέγοις ἂν τοσαῦτα ὅπόσα σοι φίλον.

ΚΛ. Καὶ μήν, ὁ ξένε, καὶ τὸν παρ' ἐμοῦ λόγον ἀκούσας
τε καὶ ἀποδεξάμενος, θαρρῶν ὅπόσα βούλει λέγε. Τῇδε γάρ
Ἰσως ἀκήκοας ὃς Ἐπιμενίδης γέγονεν ἀνὴρ θεῖος, δς ἦν 5
ἡμῖν οἰκεῖος, ἔλθων δὲ πρὸ τῶν Περσικῶν δέκα ἔτεσιν πρό-
τερον παρ' ὑμᾶς κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ μαντείαν, θυσίας τε
ἔθύσατό τινας ἀς δ θεδς ἀνεῦλεν, καὶ δὴ καὶ φοβουμένων
τὸν περσικὸν Ἀθηναίων στόλον, εἶπεν δτι δέκα μὲν ἔτῶν ε
οὐχ ἥξουσιν, δταν δὲ ἔλθωσιν, ἀπαλλαγήσονται πράξαντες
οὐδὲν ὅν ἥλπιζον, παθόντες τε ἦ δράσαντες πλείω κακά.

Τότε οὖν ἔξενώθησαν ὑμῖν οἵ πρόγονοι ἡμῶν, καὶ εὔνοιαν
ἐκ τόσου ἔγωγε ὑμῖν καὶ οἱ ἡμέτεροι ἔχουσιν γονῆς. 643 a

ΑΘ. Τὰ μὲν τοίνυν ὑμέτερα ἀκούειν, ὡς ἔοικεν, ἔτοιμον ἀν
εἶη· τὰ δὲ ἐμὰ βιούλεσθαι μὲν ἔτοιμα, δύνασθαι δὲ οὐ πάνυ
ῥᾴδια, δμως δὲ πειρατέον. Πρῶτον δὴ οὖν πρὸς τὸν λόγον
δρισώμεθα παιδείαν τι ποτὲ ἔστιν καὶ τίνα δύναμιν ἔχει. 5
διὰ γὰρ ταύτης φαμὲν ἵτεον εἶναι τὸν προκεχειρισμένον ἐν
τῷ νῦν λόγον ὑφ' ἡμῶν, μέχριπερ ἀν πρὸς τὸν θεὸν ἀφίκηται.

ΚΛ. Πάνυ μὲν οὖν δρῶμεν ταῦτα, εἴπερ σοί γε ἥδυ.

ΑΘ. Λέγοντος τοίνυν ἐμοῦ τί ποτε χρή φάναι παιδείαν **b**
εἶναι, σκέψασθε ἀν ἀρέσκῃ τὸ λεχθέν.

ΚΛ. Λέγοις ἄν.

ΑΘ. Λέγω δὴ, καὶ φημι τὸν δτιοῦν ἀγαθὸν ἄνδρα μέλ-
λοντα ἔσεσθαι τοῦτο αὐτὸν ἐκ παιδῶν εὐθὺς μελετᾶν δεῖν, 5
παιζοντά τε καὶ σπουδάζοντα ἐν τοῖς τοῦ πράγματος
ἔκαστοις προσήκουσιν. Οὗν τὸν μέλλοντα ἀγαθὸν ἔσεσθαι
γεωργὸν ἢ τινα οἰκοδόμον, τὸν μὲν οἰκοδομοῦντά τι τῶν
παιδείων οἰκοδομημάτων παιζειν χρή, τὸν δὲ αὖ γεωργοῦντα, **c**
καὶ ὅργανα ἑκατέρῳ σμικρά, τῶν ἀληθινῶν μιμήματα,
παρασκευάζειν τὸν τρέφοντα αὐτῶν ἑκάτερον, καὶ δὴ καὶ
τῶν μαθημάτων δσα ἀναγκαῖα προμεμαθηκέναι προμανθά-
νειν, οὗν τέκτονα μετρεῖν ἢ σταθμασθαι καὶ πολεμικὸν 5
ἴππιεύειν παιζοντα ἢ τι τῶν τοιούτων ἄλλο ποιοῦντα, καὶ
πειραμασθαι διὰ τῶν παιδιῶν ἐκεῖσε τρέπειν τὰς ἥδονάς καὶ
ἐπιθυμίας τῶν παιδῶν, οἳ ἀφικομένους αὐτοὺς δεῖ τέλος
ἔχειν. Κεφάλαιον δὴ παιδείας λέγομεν τὴν δρθήν τροφήν,
ἢ τοῦ παιζοντος τὴν ψυχὴν εἰς ἔρωτα δτι μάλιστα ἄξει **d**

τούτου δὲ δεήσει γενόμενον ἄνδρ' αὐτὸν τέλειον εἶναι τῆς
τοῦ πράγματος ἀρετῆς. Ὁράτε οὖν εἰ μέχρι τούτου γε,
ὅπερ εἶπον, ἡμῖν ἀρέσκει τὸ λεχθέν.

ΚΛ. Πῶς γάρ οὕ;

5

ΑΘ. Μὴ τοίνυν μηδὲ δὲ λέγομεν εἶναι παιδείαν ἀδριστὸν
γένηται. Νῦν γάρ δνειδίζοντες ἐπαινοῦντές θέντες
τροφάς, λέγομεν ὡς τὸν μὲν πεπαιδευμένον ἡμῶν δοντα τινά,
τὸν δὲ ἀπαίδευτον, ἐνίστε εἴς τε καπηλείας καὶ ναυκληρίας ε
καὶ ἄλλων τοιούτων μάλα πεπαιδευμένων σφόδρα ἀνθρώπων·
οὐ γάρ ταῦτα ἥγουμένων, ὡς ἔοικεν, εἶναι παιδείαν δὲ νῦν λόγος
ἄν εἴη, τὴν δὲ πρὸς ἀρετὴν ἐκ παιδῶν παιδείαν, ποιοῦσαν
ἐπιθυμητήν τε καὶ ἔραστήν τοῦ πολίτην γενέσθαι τέλεον, 5
ἀρχειν τε καὶ ἀρχεσθαι ἐπιστάμενον μετὰ δίκης. Ταύτην
τὴν τροφὴν ἀφορισάμενος δὲ λόγος οὗτος, ὡς ἔμοι φαίνεται, 644 a
νῦν βούλοιτε δὲ μόνην παιδείαν προσαγορεύειν, τὴν δὲ εἴς
χρήματα τείνουσαν ἢ τινα πρὸς ἴσχύν, ἢ καὶ πρὸς ἄλλην
τινὰ σοφίαν ἄνευ νοῦ καὶ δίκης, βάναυσόν τε εἶναι καὶ
ἄνελεύθερον καὶ οὐκ ἀξίαν τὸ παράπαν παιδείαν καλεῖσθαι. 5
Ἡμεῖς δὴ μηδὲν δνόματι διαφερώμεθα αὐτοῖς, ἀλλὰ δὲ νυνδὴ
λόγος ἡμῖν δμολογηθεὶς μενέτω, ὡς οὖτε γε δρθῶς πεπαιδευ-
μένοι σχεδὸν ἀγαθοὶ γίγνονται; καὶ δεῖ δὴ τὴν παιδείαν
μηδαμοῦ ἀτιμάζειν, ὡς πρῶτον τῶν καλλίστων τροῖς ἀρίστοις b
ἄνδρασιν παραγιγνόμενον· καὶ εἴ ποτε ἔξερχεται, δυνατὸν
δὲ ἐστὶν ἐπανορθοῦσθαι, τοῦτο δὲ δραστέον διὰ βίου παντὶ¹
κατὰ δύναμιν.

ΚΛ. Ὁρθῶς, καὶ συγχωροῦμεν & λέγεις.

5

ΑΘ. Καὶ μὴν πάλαι γε συνεχωρήσαμεν ὡς ἀγαθῶν μὲν
δοντῶν τῶν δυναμένων ἀρχειν αὐτῶν, κακῶν δὲ τῶν μή.

ΚΛ. Λέγεις δρθότατα.

ΑΘ. Σαφέστερον ἔτι τοίνυν ἀναλάβωμεν τοῦτον αὐτὸν δὲ τί ποτε λέγομεν. Καὶ μοι διὸ εἰκόνος ἀποδέξασθε ἐάν πως σ δυνατὸς ὅμιν γένωμαι δηλώσαι τὸ τοιούτον.

ΚΛ. Λέγε μόνον.

ΑΘ. Οὐκούν ἔνα μὲν ἥμῶν ἔκαστον αὐτὸν τιθῶμεν;

ΚΛ. Ναί.

5

ΑΘ. Δύο δὲ κεκτημένον ἐν αὐτῷ συμβούλῳ ἐναντίῳ τε καὶ ἄφρονε, ὃ προσαγορεύομεν ἥδονὴν καὶ λύπην;

ΚΛ. Ἐστι ταῦτα.

ΑΘ. Πρὸς δὲ τούτοιν ἀμφοῖν αὖ δόξας μελλόντων, οἷν κοινὸν μὲν ὄνομα ἐλπίς, τίδιον δέ, φόβος μὲν ἡ πρὸ λύπης 10 ἐλπίς, θάρρος δὲ ἡ πρὸ τοῦ ἐναντίου· ἐπὶ δὲ πᾶσι τούτοις ἀ λογισμὸς δὲ τί ποτε αὐτῶν ἀμεινον ἢ χεῖρον, δις γενόμενος δόγμα πόλεως κοινὸν νόμος ἐπιωνόμασται.

ΚΛ. Μόγις μέν πως ἐφέπομαι, λέγε μήν τὸ μετὰ ταῦτα ὁς ἐπομένου.

5

ΜΕ. Καὶ ἐν ἑμοὶ μήν ταῦτὸ τοῦτο πάθος ἔνι.

ΑΘ. Περὶ δὴ τούτων διανοηθῶμεν οὕτωσί. Θαῦμα μὲν ἔκαστον ἥμῶν ἥγησώμεθα τῶν ζῷων θεῶν, εἴτε ὡς παίγνιον ἐκείνων εἴτε ὡς σπουδῇ τινι συνεστηκός· οὐ γάρ δὴ τοῦτό γε γιγνώσκομεν, τόδε δὲ τίσμεν, δτι ταῦτα τὰ πάθη ἐν ὅμιν ε οἷον νεῦρα ἢ σμήρινθοί τινες ἐνούσαι σπῶσιν τε ἥμας καὶ ἀλλήλαις ἀνθέλκουσιν ἐναντίαι οὔσαι ἐπ' ἐναντίας πράξεις, οὐδὴ διωρισμένη ἀρετὴ καὶ κακία κεῖται. Μιᾳ γάρ φησιν δ λόγος δεῖν τῶν ἔλξεων συνεπόμενον ἀεὶ καὶ μηδαμῇ ἀπολει- 5 πόμενον ἐκείνης, ἀνθέλκειν τοῖς ἄλλοις νεύροις ἔκαστον,

ταύτην δ' εἶναι τὴν τοῦ λογισμοῦ ἀγωγὴν χρυσῆν καὶ ἵεράν, 645 a
 τῆς πόλεως κοινὸν νόμον ἐπικαλουμένην, ἄλλας δὲ σκληρὰς
 καὶ σιδηρὰς, τὴν δὲ μαλακὴν ἄτε χρυσῆν οὖσαν, τὰς δὲ
 ἄλλας παντοδαποῖς εἴδεσιν δμοίας. Δεῖν δὴ τῇ καλλίστῃ
 ἀγωγῇ τῇ τοῦ νόμου ἀεὶ συλλαμβάνειν· ἄτε γάρ τοῦ λογισμοῦ 5
 καλοῦ μὲν ὅντος, πράου δὲ καὶ οὐ βιαίου, δεῖσθαι ὑπηρετῶν
 αὐτοῦ τὴν ἀγωγήν, ὅπως ἀν ἡμῖν τὸ χρυσοῦν γένος νικῷ τὰ
 ἄλλα γένη. Καὶ οὕτω δὴ περὶ θαυμάτων ὡς ὅντων ἡμῶν δὲ
 μῆθος ἀρετῆς σεσωσμένος ἀν εἴη, καὶ τὸ κρείττω ἔαυτοῦ καὶ
 ἥττω εἶναι τρόπον τινὰ φανερὸν ἀν γίγνοιτο μᾶλλον δὲ νοεῖ,
 καὶ ὅτι πόλιν καὶ ἴδιωτην, τὸν μὲν λόγον ἀληθῆ λαβόντα ἐν
 ἔαυτῷ περὶ τῶν ἔλξεων τούτων, τούτῳ ἐπόμενον δεῖ ζῆν, 5
 πόλιν δὲ ἦ παρὰ θεῶν τινος ἦ παρὰ τούτου τοῦ γνόντος
 ταῦτα λόγον παραλαβούσαν, νόμον θεμένην, αὐτῇ τε δμιλεῖν
 καὶ ταῖς ἄλλαις πόλεσιν. Οὕτω καὶ κακία δὴ καὶ ἀρετὴ
 σαφέστερον ἡμῖν διηρθρωμένον ἀν εἴη· ἐνεργεστέρου δὲ c
 αὐτοῦ γενομένου καὶ παιδεία καὶ τἄλλα ἐπιτηδεύματα ζωῆς
 ἔσται μᾶλλον καταφανῆ, καὶ δὴ καὶ τὸ περὶ τῆς ἐν τοῖς οἷνοις
 διατριβῆς, δὲ δοξασθείη μὲν ἀν εἶναι φαύλου πέρι μῆκος
 πολὺ λόγων περιττὸν εἰρημένον, φανείη δὲ τάχ' ἀν ζωῆς τοῦ 5
 μῆκους γένεται αὐτῶν οὐκ ἀπάξιον.

ΚΛ. Εὖ λέγεις, καὶ περαίνωμεν δτιπερ ἀν τῆς γε νῦν
 διατριβῆς ἀξιον γίγνηται.

ΑΘ. Λέγε δή προσφέροντες τῷ θαύματι τούτῳ τὴν d
 μέθην, ποῖόν τι ποτε αὐτὸν ἀπεργαζόμεθα;

ΚΛ. Πρὸς τι δὲ σκοπούμενος αὐτὸν ἐπανερωτᾷς;

ΑΘ. Οὔδέν πω πρὸς δ τι, τοῦτο δὲ ὅλως κοινωνῆσαν
 τούτῳ ποῖόν τι συμπίπτει γίγνεσθαι. Ἔτι δὲ σαφέστερον δ 5

βούλομαι πειράσομαι φράζειν. Ἐρωτῶ γάρ τὸ τοιόνδε· ἀρα σφιδροτέρας τὰς ἥδονὰς καὶ λύπας καὶ θυμοὺς καὶ ἔρωτας ἢ τῶν οἰνων πόσις ἐπιτείνει;

ΚΛ. Πολύ γε.

ΑΘ. Τι δὲ αὖ τὰς αἰσθήσεις καὶ μνήμας καὶ δόξας καὶ εφρονήσεις; πότερον ὁσαύτως σφιδροτέρας; ἢ πάμπαν ἀπολείπει ταῦτα αὐτόν, ἢν κατακορής τις τῇ μέθῃ γίγνηται;

ΚΛ. Ναί, πάμπαν ἀπολείπει.

ΑΘ. Οὐκοῦν εἰς ταῦταν ἀφικνεῖται τὴν τῆς ψυχῆς ἔξιν 5 τῇ τότε δτε νέος ἦν παῖς;

ΚΛ. Τι μήν;

ΑΘ. Ἡκιστα δὴ τότε³ ἢν αὐτὸς αὗτοῦ γίγνοιτο ἐγκρατής.

ΚΛ. Ἡκιστα.

646 a

ΑΘ. Ἄρ τον πονηρότατος, φαμέν, ὁ τοιούτος;

ΚΛ. Πολύ γε.

ΑΘ. Οὐ μόνον ἄρ, ὡς ἔοικεν, ὁ γέρων δις παῖς γίγνοιτε³ 5
ἄν, ἀλλὰ καὶ ὁ μεθυσθείς.

ΚΛ. Ἄριστα εἶπες, δοξένε.

ΑΘ. Τούτου δὴ τοῦ ἐπιτηδεύματος ἔσθ³ ὅστις λόγος ἐπιχειρήσει πείθειν ἥμας ὡς χρή γεύεσθαι καὶ μὴ φεύγειν παντὶ σθένει κατὰ τὸ δυνατόν;

ΚΛ. Ἔοικ³ εἶναι· σὺ γοῦν φῆς καὶ ἔτοιμος ἦσθα νυνδὴ 10 λέγειν.

ΑΘ. Ἀληθῆ μέντοι μνημονεύεις· καὶ νῦν γέ εἴμ³ ἔτοιμος, b ἐπειδήπερ σφώ γε ἐθελήσειν προθύμως ἔφατον ἀκούειν.

ΚΛ. Πῶς δέ οὐκ ἀκουσόμεθα; Καν εἰ μηδενὸς ἄλλου χάριν, ἀλλὰ τοῦ θαυμαστοῦ τε καὶ ἀτόπου, εἰ δεῖ ἐκόντα ποτὲ ἀνθρωπον εἰς ἄπασαν φαυλότητα ἐαυτὸν ἐμβάλλειν. 5

ΑΘ. Ψυχής λέγεις· ή γάρ;

ΚΛ. Ναι.

ΑΘ. Τί δέ; σώματος, δέ επανειρε, εἰς πονηρίαν, λεπτότητά τε καὶ αἴσχος καὶ ἀδυναμίαν, θαυμάζοιμεν ἂν εἰ ποτέ τις 10 ἐκῶν ἐπὶ τὸ τοιούτον ἀφικνεῖται;

ΚΛ. Πῶς γάρ οὐ;

ΑΘ. Τί οὖν; τοὺς εἰς τὰ ιατρεῖα αὐτοὺς βαδίζοντας ἐπὶ φαρμακοποσίᾳ ἀγνοεῖν οἰδόμεθα δτι μετ' ὀλίγον ὕστερον καὶ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἔξουσιν τοιούτον τὸ σῶμα, οἷον εἰ διὰ 5 τέλους ἔχειν μέλλοιεν, ζῆν οὐκ ἂν δέξαιντο; Ἡ τοὺς ἐπὶ τὰ γυμνάσια καὶ πόνους ιόντας οὐκ ἴσμεν ὡς ἀσθενεῖς εἰς τὸ παραχρῆμα γίγνονται;

ΚΛ. Πάντα ταῦτα ίσμεν.

ΑΘ. Καὶ δτι τῆς μετὰ ταῦτα ὠφελίας ἔνεκα ἔκόντες 10 πορεύονται;

ΚΛ. Κάλλιστα.

d

ΑΘ. Οὐκοῦν χρὴ καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδευμάτων πέρι διανοεῖσθαι τὸν αὐτὸν τρόπον;

ΚΛ. Πάνυ γε.

ΑΘ. Καὶ τῆς περὶ τὸν οἶνον ἄρα διατριβῆς ὁσαύτως 5 διανοητέον, εἴπερ ἔνι τοῦτο ἐν τούτοις ὅρθῶς διανοηθῆναι.

ΚΛ. Πῶς δ' οὐ;

ΑΘ. Ἐν ἄρα τινὰ ἥμīν ὠφελίαν ἔχουσα φαίνηται μηδὲν τῆς περὶ τὸ σῶμα ἐλάττω, τῇ γε ἀρχῇ τὴν σωμασκίαν νικᾷ τῷ τὴν μὲν μετ' ἀλγηδόνων εἶναι, τῇν δὲ μή. 10

ΚΛ. Ὅρθῶς λέγεις, θαυμάζοιμι δ' ἂν εἰ τι δυναίμεθα ο τοιούτον ἐν αὐτῷ καταμαθεῖν.

ΑΘ. Τοῦτ' αὐτὸν δὴ νῦν, ὡς ξοικ³, ἥμīν ἥδη πειρατέον φράζειν. Καὶ μοι λέγε· δύο φόβων εἰδῆ σχεδὸν ἐναντία δυνάμεθα κατανοῆσαι;

5

ΚΛ. Ποῖα δή;

ΑΘ. Τὰ τοιάδε φοβούμεθα μέν που τὰ κακά, προσδεκῶντες γενήσεσθαι.

ΚΛ. Ναι.

ΑΘ. Φοβούμεθα δέ γε πολλάκις δόξαν, ἥγούμενοι δοξά- 10
ζεσθαι κακοί, πράττοντες ἢ λέγοντές τι τῶν μὴ καλῶν· δν
δὴ καὶ καλοθμεν τὸν φόβον ἡμεῖς γε, οἴμαι δὲ καὶ πάντες, 647 a
αἰσχύνην.

ΚΛ. Τί δ' οὖ;

ΑΘ. Τούτους δὴ δύο ἔλεγον φόβους· δν δὲ ἔτερος ἐναντίος μὲν ταῖς ἀλγηδόσιν καὶ τοῖς ἄλλοις φόβοις, 5
δὲ ἐστὶ ταῖς πλείσταις καὶ μεγίσταις ἡδοναῖς.

ΚΛ. Ὁρθότατα λέγεις.

ΑΘ. Ἀρ' οὖν οὐ καὶ νομοθέτης, καὶ πᾶς οὐ καὶ σμικρὸν
ὄφελος, τοθτὸν τὸν φόβον ἐν τιμῇ μεγίστῃ σέβει, καὶ καλῶν
αἰδῶ, τὸ τούτῳ θάρρος ἐναντίον ἀναίδειάν τε προσαγορεύει 10
καὶ μέγιστον κακὸν ἴδιᾳ τε καὶ δημοσίᾳ πᾶσι νενόμικεν; b

ΚΛ. Ὁρθῶς λέγεις.

ΑΘ. Οὐκοῦν τὰ τ' ἄλλα πολλὰ καὶ μεγάλα δὲ φόβος ἡμᾶς
οὗτος σφίζει, καὶ τὴν ἐν τῷ πολέμῳ νίκην καὶ σωτηρίαν ἐν
πρὸς ἐν οὐδὲν οὔτως σφόδρα οὐμῖν ἀπεργάζεται; δύο γάρ 5
οὖν ἐστὸν τὰ τὴν νίκην ἀπεργαζόμενα, θάρρος μὲν πολεμίων,
φίλων δὲ φόβος αἰσχύνης πέρι κακῆς.

ΚΛ. Ἐστι ταῦτα.

ΑΘ. Ἀφοβον ἡμῶν ἄρα δεῖ γίγνεσθαι καὶ φοβερὸν
ἔκαστον· δν δὲ ἕκατερον ἔνεκα, διηρήμεθα. c

ΚΛ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΑΘ. Καὶ μὴν ἄφοβόν γε ἔκαστον βουληθέντες ποιεῖν
φόβων πολλῶν τινων, εἰς φόβον ἄγοντες αὐτὸν μετὰ νόμου,
τοιούτον ἀπεργαζόμεθα. 5

ΚΛ. Φαινόμεθα.

ΑΘ. Τί δὲ δταν ἐπιχειρῶμέν τινα φοβερὸν ποιεῖν μετὰ

δίκης; ἀρ' οὐκ ἀναισχυντίᾳ συμβάλλοντας αὐτὸν καὶ προσγυμνάζοντας νικᾶν δεῖ ποιεῖν διαμαχόμενον αὗτοῦ ταῖς ἥδοναῖς; ἢ τῇ μὲν δειλίᾳ τῇ ἐν αὐτῷ προσμαχόμενον καὶ τοικῶντα αὐτὴν δεῖ τέλεον οὕτω γίγνεσθαι πρὸς ἀνδρείαν, ἀπειρος δὲ δήπου καὶ ἀγύμναστος ὃν τῶν τοιούτων ἀγώνων δοτισούν οὔδ' ἀν ἡμισυς ἔαυτοῦ γένοιτο πρὸς ἀρετήν, σώφρων δὲ ἄρα τελέως ἔσται μὴ πολλαῖς ἥδοναῖς καὶ ἐπιθυμίαις προτρεπούσαις ἀναισχυντεῖν καὶ ἀδικεῖν διαμεμα- 5 χημένος καὶ νενικηκώς μετὰ λόγου καὶ ἔργου καὶ τέχνης ἐν τε παιδιαῖς καὶ ἐν σπουδαῖς, ἀλλ' ἀπαθής ὃν πάντων τῶν τοιούτων;

ΚΛ. Οὕκουν τόν γ' εἰκότα λόγον ἀν ἔχοι.

ΑΘ. Τί οὖν; φόβου φάρμακον ἔσθ' δοτις θεδες ἔδωκεν ε ἀνθρώποις, ὅστε ὅπόσῳ πλέον ἀν ἐθέλῃ τις πίνειν αὐτοῦ, τοσούτῳ μᾶλλον αὐτὸν νομίζειν καθ' ἐκάστην πόσιν δυστυχῆ γίγνεσθαι, καὶ φοβεῖσθαι τὰ παρόντα καὶ τὰ μέλλοντα αὐτῷ πάντα, καὶ τελευτῶντα εἰς πᾶν δέος ἴέναι τὸν ἀνδρειότατον 648 a ἀνθρώπων, ἐκκοιμηθέντα δὲ καὶ τοῦ πώματος ἀπαλλαγέντα πάλιν ἐκάστοτε τὸν αὐτὸν γίγνεσθαι;

ΚΛ. Καὶ τί τοιούτον φαῖμεν ἀν, δοξένε, ἐν ἀνθρώποις γεγονέναι πῶμα;

5

ΑΘ. Οὐδέν· εἰ δ' οὖν ἐγένετο ποθεν, ἔσθ' δ τι πρὸς ἀνδρείαν ἦν ἀν νομοθέτη χρήσιμον; οἷον τὸ τοιόνδε περὶ αὐτοῦ καὶ μάλα εἴχομεν ἀν αὐτῷ διαλέγεσθαι· Φέρε, δο νομοθέτα, εἴτε Κρησίν εἴθ' οἶστισινούν νομοθετεῖς, πρῶτον μὲν τῶν πολιτῶν ἀρ' ἀν δέξαιο βάσανον δυνατὸς εἶναι b λαμβάνειν ἀνδρείας τε πέρι καὶ δειλίας;

ΚΛ. Φαίη που πᾶς ἀν δῆλον δτι.

ΑΘ. Τι δέ; μετ' ἀσφαλείας καὶ ἀνευ κινδύνων μεγάλων
ἢ μετὰ τῶν ἐναντίων;

5

ΚΛ. Καὶ τοῦτο μετὰ τῆς ἀσφαλείας συνομολογήσει πᾶς.

ΑΘ. Χρῶι δ' ἀν εἰς τοὺς φόβους τούτους ἄγων καὶ
ἐλέγχων ἐν τοῖς παθήμασιν, ὅστε ἀναγκάζειν ἀφοβον
γίγνεσθαι, παρακελευόμενος καὶ νουθετῶν καὶ τιμῶν, τὸν ε
δὲ ἀτιμάζων, ὅστις σοι μὴ πείθοιτο εἶναι τοιούτος οἵον σὺ
τάττοις ἐν πᾶσιν; καὶ γυμνασάμενον μὲν εὖ καὶ ἀνδρείως
ἀζήμιον ἀπαλλάττοις ἀν, κακῶς δέ, ζημίαν ἐπιτιθείς; ή τὸ
παράπαν οὐκ ἀν χρῶι, μηδὲν ἄλλο ἐγκαλῶν τῷ πώματι;

5

ΚΛ. Καὶ πῶς οὐκ ἀν χρῶτο, διξένε;

ΑΘ. Γυμνασία γοῦν, διφύλε, παρὰ τὰ νῦν θαυμαστὴ
ράστώνης ἀν εἴη καθ' ἔνα καὶ κατ' δλίγους καὶ καθ' δπόσους
τις ἀει βούλοιτο· καὶ εἴτε τις ἄρα μόνος ἐν ἔρημίᾳ, τὸ τῆς δ
αἰσχύνης ἐπίπροσθεν ποιούμενος, πρὶν εὖ σχεῖν ἡγούμενος
δρασθαι μὴ δεῖν, οὕτω πρὸς τοὺς φόβους γυμνάζοιτο, πῶμα
μόνον ἀντὶ μυρίων πραγμάτων παρασκευαζόμενος, δρθῶς ἀν
τι πράττοι, εἴτε τις ἔαυτῷ πιστεύων φύσει καὶ μελέτῃ 5
καλῶς παρεσκευάσθαι, μηδὲν δκνοῖ μετὰ συμποτῶν πλειόνων
γυμναζόμενος ἐπιδείκνυσθαι τὴν ἐν τῇ τοῦ πώματος ἀναγ-
καίᾳ διαφορῇ δύναμιν ὑπερθέων καὶ κρατῶν, ὃστε ὑπ' ε
ἀσχημοσύνης μηδὲ ἐν σφάλλεσθαι μέγα μηδὲ ἄλλοιούσθαι
δι' ἀρετήν, πρὸς δὲ τὴν ἐσχάτην πόσιν ἀπαλλάττοιτο πρὶν
ἀφικνεῖσθαι, τὴν πάντων ἥτταν φοβούμενος ἀνθρώπων τοῦ
πώματος.

5

ΚΛ. Ναὶ· σωφρονοῦ γάρ, διξένε, καὶ δ τοιούτος οὕτω
πράττων.

ΑΘ. Πάλιν δὴ πρὸς τὸν νομοθέτην λέγωμεν τάδε· Εἰέν, 649 a
δι νομοθέτα, τοῦ μὲν δὴ φόβου σχεδὸν οὔτε θεδες ἔδωκεν
ἀνθρώποις τοιούτον φάρμακον οὔτε αὐτοὶ μεμηχανήμεθα—

τοὺς γάρ γόητας οὐκ ἐν θοίνῃ λέγω — τῆς δὲ ἀφοβίας καὶ τοῦ λίαν θαρρεῖν καὶ ἀκαίρως δὲ μὴ χρή, πότερον ἔστιν 5 πῶμα, ἢ πῶς λέγομεν;

ΚΛ. Ἔστιν, φήσει που τὸν οἶνον φράζων.

ΑΘ. Ἡ καὶ τούναντίον ἔχει τοῦτο τῷ νυνδὴ λεγομένῳ; πιόντα τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν αὗτοῦ ποιεῖ πρῶτον ὥλεων εὔθυς μᾶλλον ἢ πρότερον, καὶ ὅποσῳ δὲ πλέον αὗτοῦ γεύηται, b τοσούτῳ πλειόνων ἐλπίδων ἀγαθῶν πληροθεσθαι καὶ δυνάμεως εἰς δόξαν; καὶ τελευτῶν δὴ πάσης δὲ τοιούτος παρρησίας ὡς σοφὸς δὲν μεστοῦται καὶ ἐλευθερίας, πάσης δὲ ἀφοβίας, δοστε εἰπεῖν τε ἀόκνως δτιοῦν, ὕσαύτως δὲ καὶ πρᾶξαι; 5 πᾶς ἡμῖν, οἴμαι, ταῦτ' δὲν συγχωροῦ.

ΚΛ. Τί μήν;

ΑΘ. Ἀναμνησθῶμεν δὴ τόδε, δτι δύ' ἔφαμεν ἡμῶν ἐν ταῖς ψυχαῖς δεῖν θεραπεύεσθαι, τὸ μὲν ὅπως ὅτι μάλιστα θαρρήσομεν, τὸ δὲ τούναντίον δτι μάλιστα φοβησόμεθα. c

ΚΛ. Ἄ τῆς αἰδοῦς ἔλεγες, ὡς οἰόμεθα.

ΑΘ. Καλῶς μνημονεύετε. Ἐπειδὴ δὲ τὴν τε ἀνδρείαν καὶ τὴν ἀφοβίαν ἐν τοῖς φόβοις δεῖ καταμελετῶσθαι, σκεπτέον δρα τὸ ἐναντίον ἐν τοῖς ἐναντίοις θεραπεύεσθαι δέον 5 δὲν εἴη.

ΚΛ. Τό γ' οὖν εἰκός.

ΑΘ. Ἄ παθόντες δρα πεφύκαμεν διαφερόντως θαρραλέοις τ' εἶναι καὶ θρασεῖς, ἐν τούτοις δέον δὲν, ὡς ἔοικ', εἴη τὸ μελετῶν ὡς ἥκιστα εἶναι ἀναισχύντους τε καὶ θρασύτητος γέμοντας, φοβεροὺς δὲ εἰς τό τι τολμᾶν ἔκαστοτε λέγειν ἢ d πάσχειν ἢ καὶ δρᾶν αἰσχρὸν δτιοῦν.

ΚΛ. Ἔοικεν.

ΑΘ. Οὐκοῦν ταῦτά ἔστι πάντα ἐν οἷς ἐσμὲν τοιούτοι,

θυμός, ἔρως, ψυχή, ἀμαθία, φιλοκέρδεια, δειλία, καὶ ἔτι 5
 τοιάδε, πλούτος, κάλλος, λαζάρος, καὶ πάνθ' ὅσα δι' ἥδονῆς
 αὖ μεθύσκοντα παράφρονας ποιεῖ; τούτων δὲ εὔτελή τε καὶ
 ἀσινεστέραν πρῶτον μὲν πρὸς τὸ λαμβάνειν πεῖραν, εἶτα
 εἰς τὸ μελετᾶν, πλὴν τῆς ἐν οἷς βασάνου καὶ παιδιάς, τίνα
 ἔχομεν ἥδονὴν εἰπεῖν ἔμμετρον μᾶλλον, ἢν καὶ ὅπωστιοῦν ε
 μετ' εὐλαβείας γίγνηται; σκοπῶμεν γὰρ δῆ· δυσκόλου ψυχῆς
 καὶ ἀγρίας, ἐξ ḥις ἀδικίαι μυρίαι γίγνονται, πότερον ἴόντα
 εἰς τὰ συμβόλαια πεῖραν λαμβάνειν, κινδυνεύοντα περὶ
 αὐτῶν, σφαλερώτερον, ἢ συγγενόμενον μετὰ τῆς τοῦ Διο- 650 a
 νύσου θεωρίας; ἢ πρὸς τὰφροδίσια ἡττημένης τινὸς ψυχῆς
 βάσανον λαμβάνειν, ἐπιτρέποντα αὐτοῦ θυγατέρας τε καὶ
 θεῖς καὶ γυναῖκας, οὕτως, ἐν τοῖς φιλτάτοις κινδυνεύσαντες,
 ἥθιος ψυχῆς θεάσασθαι; καὶ μυρία δὴ λέγων οὐκ ἂν τίς ποτε 5
 ἀνύσειεν ὅσῳ διαφέρει τὸ μετὰ παιδιάς τὴν ἄλλως ἀνευ
 μισθοῦ ζημιώδους θεωρεῖν. Καὶ δὴ καὶ τοῦτο μὲν αὐτὸ περὶ
 γε τούτων οὕτ' ἢν Κρῆτας οὕτ' ἄλλους ἀνθρώπους οὐδένας b
 οἰόμεθα ἀμφισβητήσαι μὴ οὐ πεῖράν τε ἄλλήλων ἐπιεικῆ
 ταύτην εἶναι, τό τε τῆς εὔτελείας καὶ ἀσφαλείας καὶ τάχους
 διαφέρειν πρὸς τὰς ἄλλας βασάνους.

ΚΛ. Ἄληθὲς τοῦτό γε.

5

ΑΘ. Τοῦτο μὲν ἄρ' ἢν τῶν χρησιμωτάτων ἐν εἴη, τὸ
 γνῶναι τὰς φύσεις τε καὶ ἔξεις τῶν ψυχῶν, τῇ τέχνῃ
 ἐκείνῃ ἥις ἐστιν ταῦτα θεραπεύειν· ἐστιν δέ που, φαμέν,
 ὡς οἶμαι, πολιτικῆς. Ἡ γάρ;

ΚΛ. Πάνυ μὲν οὖν.

10

B

ΑΘ. Τὸ δὴ μετὰ τοῦτο, ὡς ἔοικε, σκεπτέον ἐκεῖνο περὶ 652 a
αὐτῶν, πότερα τοῦτο μόνον ἀγαθὸν ἔχει, τὸ κατιδεῖν πῶς
ἔχομεν τὰς φύσεις, ἢ καὶ τι μέγεθος ὀφελίας ἀξιον πολλῆς
σπουδῆς ἔνεστ' ἐν τῇ κατ' ὅρθον χρείᾳ τῆς ἐν οὖν φυνου-
σίας. Τί οὖν δὴ λέγομεν; "Ἐνεσθ", ὡς δ λόγος ἔοικεν βού- 5
λεσθαι σημαίνειν· ὅπῃ δὲ καὶ ὅπως, ἀκούωμεν προσέχοντες
τὸν νοῦν, μή πῃ παραποδισθῶμεν ὥπ' αὐτοῦ. b

ΚΛ. Λέγε οὖν.

ΑΘ. Ἀναμνησθῆναι τοῖνυν ἔγωγε πάλιν ἐπιθυμῶ τί ποτε
λέγομεν ἦμῖν εἶναι τὴν ὅρθην παιδείαν. Τούτου γάρ, ὡς 653 a
γε ἔγώ τοπάζω τὰ νῦν, ἔστιν ἐν τῷ ἐπιτηδεύματι τούτῳ
καλῶς κατορθουμένῳ σωτηρίᾳ.

ΚΛ. Μέγα λέγεις.

ΑΘ. Λέγω τοῖνυν τῶν παιδῶν παιδικὴν εἶναι πρώτην 5
αἰσθησιν ἥδονὴν καὶ λύπην, καὶ ἐν οἷς ἀρετὴ ψυχῆς καὶ
κακία παραγίγνεται πρῶτον, ταῦτ' εἶναι, φρόνησιν δὲ καὶ
ἀληθεῖς δόξας βεβαίους εὔτυχες δτῷ καὶ πρὸς τὸ γῆρας
παρεγένετο· τέλεος δ' οὖν ἔστ' ἄνθρωπος ταῦτα καὶ τὰ ἐν
τούτοις πάντα κεκτημένος ἀγαθά. Παιδείαν δὴ λέγω τὴν b
παραγιγνομένην πρῶτον παισὶν ἀρετήν· ἥδονὴ δὴ καὶ φιλία
καὶ λύπη καὶ μῖσος δὲν δρθῶς ἐν ψυχαῖς ἔγγίγνωνται μήπω

δυναμένων λόγον λαμβάνειν, λαθόντων δὲ τὸν λόγον, συμφωνήσωσι τῷ λόγῳ δρθῶς εἰθίσθαι ὑπὸ τῶν προσηκόντων 5
ἔθιν, αὕτη ὁσθ' ἡ συμφωνία σύμπασα μὲν ἀρετή, τὸ δὲ
περὶ τὰς ἥδονάς καὶ λύπας τεθραμμένον αὐτῆς δρθῶς ὅστε
μισεῖν μὲν ἀλλὰ χρή μισεῖν εὔθυνς ἐξ ἀρχῆς μέχρι τέλους, σ
στέργειν δὲ ἀλλὰ χρή στέργειν, τοῦτον ἀποτεμὼν τῷ λόγῳ
καὶ παιδείαν προσαγορεύων, κατὰ γε τὴν ἔμήν δρθῶς ἀν
προσαγορεύοις.

ΚΛ. Καὶ γάρ, ὃ ξένε, ἡμῖν καὶ τὰ πρότερον δρθῶς σοι 5
παιδείας πέρι καὶ τὰ νῦν εἰρήσθαι δοκεῖ.

ΑΘ. Καλῶς τοίνυν. Τούτων γάρ δὴ τῶν δρθῶν τεθραμμένων ἥδονῶν καὶ λυπῶν παιδειῶν οὖσῶν χαλάται τοῖς ἀνθρώποις καὶ διαφθείρεται κατὰ πολλὰ ἐν τῷ βίῳ, θεοὶ δὲ αἰκτείραντες τὸ τῶν ἀνθρώπων ἐπίπονον πεφυκός γένος, d
ἀναπαύλας τε αὐτοῖς τῶν πόνων ἐτάξαντο τὰς τῶν ἕορτῶν ἀμοιβάς τοῖς θεοῖς, καὶ Μούσας Ἀπόλλωνά τε μουσηγέτην καὶ Διόνυσον συνεορταστὰς ἔδοσαν, οὐ³ ἐπανορθῶνται, τὰς τε τροφὰς γενομένας ἐν ταῖς ἕορταῖς μετὰ θεῶν. Ὁρὸν ἀλλὰ 5
χρή πότερον ἀληθῆς ἡμῖν κατὰ φύσιν δὲ λόγος ὑμνεῖται τὰ νῦν, ἢ πῶς. Φησὶν δὲ τὸ νέον ἀπαντῶν ὃς ἐπίος εἰπεῖν τοῖς τε σώμασι καὶ ταῖς φωναῖς ἡσυχίαν ἔγειν οὐ δύνασθαι, κινεῖσθαι δὲ ἀεὶ ζητεῖν καὶ φθέγγεσθαι, τὰ μὲν ἀλλόμενα ε καὶ σκιρτῶντα, οἷον δρχούμενα μεθ' ἥδονῆς καὶ προσπαζοντα, τὰ δὲ φθεγγόμενα πάσας φωνάς. Τὰ μὲν οὖν ἄλλα ζῷα οὐκ ἔχειν αἴσθησιν τῶν ἐν ταῖς κινήσεσιν τάξεων οὖδε ἀταξιῶν, οἷς δὴ ρυθμὸς ὅνομα καὶ ἀρμονία· ἡμῖν δὲ οὓς 5
εἴπομεν τοὺς θεοὺς συγχορευτὰς δεδόσθαι, τούτους εἶναι καὶ 654 a
τοὺς δεδωκότας τὴν ἔνρυθμόν τε καὶ ἔναρμόνιον αἴσθησιν

μεθ' ἥδονής, ἥδη κινεῖν τε ἥμας καὶ χορηγεῖν ἥμῶν τούτους,
ῷδαις τε καὶ δρχήσεσιν ἀλλήλοις συνείροντας, χορούς τε
ῶνομακέναι παρὰ τὸ τῆς χαρᾶς ἔμφυτον ὄνομα. Πρῶτον 5
δὴ τοῦτο ἀποδεξώμεθα; Θῶμεν παιδείαν εἶναι πρώτην διὰ
Μουσῶν τε καὶ Ἀπόλλωνος, ἢ πῶς;

ΚΛ. Οὕτως.

ΑΘ. Οὔκοιν δὲ μὲν ἀπαίδευτος ἀχόρευτος ἥμīν ἔσται,
τὸν δὲ πεπαιδευμένον ἵκανῶς κεχορευκότα θετέον; b

ΚΛ. Τι μήν;

ΑΘ. Χορεία γε μὴν δρχησίς τε καὶ ὣδὴ τὸ σύνολόν
ἔστιν.

ΚΛ. Ἀναγκαῖον.

5

ΑΘ. Ὁ καλῶς ἄρα πεπαιδευμένος ἄδειν τε καὶ δρχεῖσθαι
δυνατὸς ἀν εἴη καλῶς.

ΚΛ. Ἔοικεν.

ΑΘ. Ἡδωμεν δὴ τί ποτέ ἔστι τὸ νῦν αὖ λεγόμενον.

ΚΛ. Τὸ ποῖον δή;

10

ΑΘ. «Καλῶς ἄδει,» φαμέν, «καὶ καλῶς δρχεῖται». πότερον «εἰ καὶ καλὰ ἄδει καὶ καλὰ δρχεῖται» προσθῶμεν c
ἢ μή;

ΚΛ. Προσθῶμεν.

ΑΘ. Τι δέ ἀν τὰ καλὰ τε ἥγούμενος εἶναι καλὰ καὶ τὰ
αἰσχρὰ αἰσχρὰ οὕτως αὐτοῖς χρῆται; βέλτιον δὲ τοιούτος 5
πεπαιδευμένος ἥμīν ἔσται τὴν χορείαν τε καὶ μουσικὴν ἢ
δες ἀν τῷ μὲν σώματι καὶ τῇ φωνῇ τὸ διανοηθὲν εἶναι καλὸν
ἵκανῶς ὑπηρετεῖν δυνηθῆ ἐκάστοτε, χαίρῃ δὲ μὴ τοῖς καλοῖς
μηδὲ μισῇ τὰ μὴ καλά; ἢ ἕκεῖνος δες ἀν τῇ μὲν φωνῇ καὶ
τῷ σώματι μὴ πάνυ δυνατὸς ἢ κατορθοῦν ἢ διανοεῖσθαι, τῇ d

δὲ ἥδονῇ καὶ λύπῃ κατορθοῖ, τὰ μὲν ἀσπαζόμενος, δσα καλά,
τὰ δὲ δυσχεραίνων, δπόσα μὴ καλά;

ΚΛ. Ποιὸν τὸ διαφέρον, διξένε, λέγεις τῆς παιδείας.

ΑΘ. Οὐκοῦν εἰ μὲν τὸ καλὸν φύδης τε καὶ δρχήσεως πέρι 5
γιγνώσκομεν τρεῖς δύντες, τσμεν καὶ τὸν πεπαιδευμένον τε
καὶ ἀπαιδευτὸν δρθῶς· εἰ δὲ ἀγνοούμεν γε τοῦτο, οὐδὲ εἰ τις
παιδείας ἔστιν φυλακή καὶ δπου διαγιγνώσκειν ἀν ποτε
δυναίμεθα. Ἀρ' οὐχ οὕτως;

e

ΚΛ. Οὕτω μὲν οὖν.

ΑΘ. Ταῦθ' ἄρα μετὰ τοῦθ' ἡμῖν αὖ καθάπερ κυσὶν ἵχνευ-
ούσαις διερευνητέον, σχῆμα τε καλὸν καὶ μέλος καὶ φύδην
καὶ δρχησιν· εἰ δὲ ταῦθ' ἡμᾶς διαφυγόντα οἰχήσεται, μά- 5
ταιος δ μετὰ ταῦθ' ἡμῖν περὶ παιδείας δρθῆς εἴθ' ἐλληνικῆς
εἴτε βαρβαρικῆς λόγος ἀν εἴη.

ΚΛ. Ναί.

ΑΘ. Εἰέν· τι δὲ δὴ τὸ καλὸν χρὴ φάναι σχῆμα ἢ μέλος
εἶναι ποτε; φέρε, ἀνδρικῆς ψυχῆς ἐν πόνοις ἐρχομένης 10
καὶ δειλῆς ἐν τοῖς αὐτοῖς τε καὶ τσοῖς ἀρ' δμοια τά τε 655
σχήματα καὶ τὰ φθέγγατα συμβαίνει γίγνεσθαι;

ΚΛ. Καὶ πῶς, δτε γε μηδὲ τὰ χρώματα;

ΑΘ. Καλῶς γε, διέταίρε. Ἀλλ' ἐν γάρ μουσικῇ καὶ
σχήματα μὲν καὶ μέλη ἔνεστιν, περὶ δυθμὸν καὶ ἀρμονίαν 5
οὔσης τῆς μουσικῆς, δστε εὔρυθμον μὲν καὶ εὔάρμοστον,
εὔχρων δὲ μέλος ἢ σχῆμα οὔκ ἔστιν ἀπεικάσαντα, δσπερ
οἱ χοροδιδάσκαλοι ἀπεικάζουσιν, δρθῶς φθέγγεσθαι· τὸ δὲ
τοῦ δειλοῦ τε καὶ ἀνδρείου σχῆμα ἢ μέλος ἔστιν τε, καὶ
δρθῶς προσαγορεύειν ἔχει τὰ μὲν τῶν ἀνδρείων καλά, τὰ 10
τῶν δειλῶν δὲ αἰσχρά. Καὶ ίνα δὴ μὴ μακρολογία πολλή
τις γίγνηται περὶ ταῦθ' ἡμῖν ἀπαντα, ἀπλῶς ἔστω τὰ μὲν
ἀρετῆς ἔχόμενα ψυχῆς ἢ σώματος, εἴτε αὐτῆς εἴτε τινδς

εἰκόνος, σύμπαντα σχήματά τε καὶ μέλη καλά, τὰ δὲ κακίας 5
αὖ, τούναντίον ἀπαν.

ΚΛ. Ὁρθῶς τε προκαλῇ καὶ ταῦθ' ἡμῖν οὕτως ἔχειν
ἀποκεκρίσθω τὰ νῦν.

ΑΘ. Ἐτι δὴ τόδε· πότερον ἀπαντές πάσαις χορείαις
δμοίως χαίρομεν, ή πολλοῦ δεῖ;

ΚΛ. Τοῦ παντὸς μὲν οὗν.

ΑΘ. Τι ποτ' ἀν οὗν λέγομεν τὸ πεπλανηκός ἡμᾶς εἶναι;
πότερον οὐ ταῦτά ἔστι καλὰ ἡμῖν πᾶσιν, ή τὰ μὲν αὐτά,
ἄλλ' οὐ δοκεῖ ταῦτὰ εἶναι; οὐ γάρ που ἔρει γέ τις ὅς ποτε 5
τὰ τῆς κακίας ή ἀρετῆς καλλίονα χορεύματα, οὔδ' ὅς αὐτὸς
μὲν χαίρει τοῖς τῆς μοχθηρίας σχήμασιν, οἵ δ' ἄλλοι ἐναντίᾳ
ταύτης Μούσῃ τινί· καίτοι λέγουσίν γε οἱ πλεῖστοι μου-
σικῆς δρθότητα εἶναι τὴν ἥδονὴν ταῖς ψυχαῖς πορίζουσαν d
δύναμιν. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν οὔτε ἀνεκτὸν οὔτε δσιον τὸ
παράπαν φθέγγεσθαι, τόδε δὲ μάλλον εἰκός πλανῶν ἡμᾶς.

ΚΛ. Τὸ ποῖον;

ΑΘ. Ἐπειδὴ μιμήματα τρόπων ἔστι τὰ περὶ τὰς χορείας, 5
ἐν πράξεσί τε παντοδαπαῖς γιγνόμενα καὶ τύχαις, καὶ ἥθεσι
καὶ μιμήσεσι διεξιόντων ἑκάστων, οἵς μὲν ἀν πρὸς τρόπου
τὰ·ρηθέντα ή μελῳδηθέντα ή καὶ δπωσοῦν χορευθέντα, ή
κατὰ φύσιν ή κατὰ ἔθος ή κατ' ἀμφότερα, τούτους μὲν καὶ e
τούτοις χαίρειν τε καὶ ἐπαινεῖν αὐτὰ καὶ προσαγορεύειν
καλὰ ἀναγκαῖον, οἵς δ' ἀν παρὰ φύσιν ή τρόπον ή τινα
συνήθειαν, οὔτε χαίρειν δυνατὸν οὔτε ἐπαινεῖν αἰσχρά τε
προσαγορεύειν. Οἵς δ' ἀν τὰ μὲν τῆς φύσεως δρθὰ συμ- 5
βαίνῃ, τὰ δὲ τῆς συνηθείας ἐναντία, ή τὰ μὲν τῆς συνη-
θείας δρθά, τὰ δὲ τῆς φύσεως ἐναντία, οὕτοι δὲ ταῖς ἥδο-
ναῖς τοὺς ἐπαινους ἐναντίους προσαγορεύουσιν· ἥδέα γάρ 656 a
τούτων ἕκαστα εἶναι φασι, πονηρὰ δέ, καὶ ἐναντίον ἄλλων

οὓς οἶονται φρονεῖν αἰσχύνονται μὲν κινεῖσθαι τῷ σώματι
τὰ τοιαῦτα, αἰσχύνονται δὲ ἄδειν ὡς ἀποφαινόμενοι καλὸί
μετὰ σπουδῆς, χαίρουσιν δὲ πάρ' αὖτοῖς.

5

ΚΛ. Ὁρθότατα λέγεις.

ΑΘ. Μῶν οὖν τι βλάβην ἔσθ' ἥντινα φέρει τῷ χαίροντι
πονηρίας ἢ σχήμασιν ἢ μέλεσιν, ἢ τιν' ὕφελίαν αὐτοῖς
πρὸς τάναντία τὰς ἥδουνάς ἀποδεχομένοις;

ΚΛ. Εἰκός γε.

10

ΑΘ. Πότερον εἰκός ἢ καὶ ἀναγκαῖον ταῦτον εἶναι ὅπερ b
ὅταν τις πονηροῖς ἥθεσιν συνὼν κακῶν ἀνθρώπων μὴ μισῇ,
χαίρῃ δὲ ἀποδεχόμενος, ψέγῃ δὲ ὡς ἐν παιδιάς μοίρᾳ, δνει-
ρώττων αὐτοῦ τὴν μοχθηρίαν; τότε ὅμοιοισθαι δήπου
ἀνάγκη τὸν χαίροντα δποτέροις ἀν χαίρῃ, ἐὰν ἄρα καὶ 5
ἐπαινεῖν αἰσχύνηται· καίτοι τοῦ τοιούτου τί μεῖζον ἀγαθὸν
ἢ κακὸν φαίμεν ἀν ἦμῖν ἐκ πάσης ἀνάγκης γίγνεσθαι;

ΚΛ. Δοκῶ μὲν οὐδέν.

ΑΘ. Ὅπου δὴ νόμοι καλῶς εἰσι κείμενοι ἢ καὶ εἰς τὸν c
ἔπειτα χρόνον ἔσονται τὴν περὶ τὰς Μούσας παιδείαν τε
καὶ παιδιάν, οἰόμεθα ἔξεσθαι τοῖς ποιητικοῖς, ὅτιπερ ἀν
αὐτὸν τὸν ποιητὴν ἐν τῇ ποιήσει τέρπη ρυθμοῦ ἢ μέλους
ἢ ρήματος ἔχόμενον, τοῦτο διδάσκοντα καὶ τοὺς τῶν εὔνο- 5
μων παιδας καὶ νέους ἐν τοῖς χοροῖς, δτι ἀν τύχῃ ἀπεργά-
ζεσθαι πρὸς ἀρετὴν ἢ μοχθηρίαν;

ΚΛ. Οὕτοι δὴ τοῦτο γε λόγον ἔχει· πῶς γάρ ἀν;

ΑΘ. Νῦν δέ γε αὐτὸν ὡς ἔπος εἰπεῖν ἐν πάσαις ταῖς d
πόλεσιν ἔξεστι δρᾶν, πλὴν κατ' Αἴγυπτον.

ΚΛ. Ἐν Αἴγυπτῳ δὲ δὴ πῶς τὸ τοιούτον φῆς νενομοθε-
τῆσθαι;

ΑΘ. Θαῦμα καὶ ἀκούσαι. Πάλαι γάρ δὴ ποτε, ὡς ἔοικεν, 5

ἔγνωσθη παρ' αὐτοῖς οὗτος δλόγος δν τὰ νῦν λέγομεν ἡμεῖς,
δτι καλὰ μὲν σχήματα, καλὰ δὲ μέλη δεῖ μεταχειρίζεσθαι
ταῖς συνηθείαις τοὺς ἐν ταῖς πόλεσιν νέους· ταξάμενοι δὲ
ταῦτα ἄττα ἔστι καὶ δποὶ ἄττα, ἀπέφηναν ἐν τοῖς Ἱεροῖς,
καὶ παρὰ ταῦτ' οὐκ ἔξην οὔτε ζωγράφοις, οὔτ' ἄλλοις δσοι ε
σχήματα καὶ δποὶ ἄττα ἀπεργάζονται, καινοτομεῖν οὔδ'
ἐπινοεῖν ἄλλ' ἄττα ἢ τὰ πάτρια, οὔδὲ νῦν ἔξεστιν, οὔτε ἐν
τούτοις οὔτε ἐν μουσικῇ συμπάσῃ. Σκοπῶν δὲ εὑρήσεις
αὐτόθι τὰ μυριοστὸν ἔτος γεγραμμένα ἢ τετυπωμένα — οὐχ 5
ὅς ἔπος εἰπεῖν μυριοστὸν ἀλλ' ὅντως — τῶν νῦν δεδη-
μιουργημένων οὔτε τι καλλίονα οὔτ' αἰσχίω, τὴν αὐτὴν δὲ 657 a
τέχνην ἀπειργασμένα.

ΚΛ. Θαυμαστὸν λέγεις.

ΑΘ. Νομοθετικὸν μὲν οὖν καὶ πολιτικὸν ὑπερβαλλόντως.

Ἄλλ' ἔτερα φαῦλ' ἀν εὕροις αὐτόθι τοῦτο δ' οὖν τὸ περὶ 5
μουσικὴν ἀληθές τε καὶ ἀξιον ἐννοίας, δτι δυνατὸν ἄρ' ἦν
περὶ τῶν τοιούτων νομοθετεῖσθαι βεβαίως θαρροῦντα μέλη
τὰ τὴν δρθότητα φύσει παρεχόμενα. Τοῦτο δὲ θεοῦ ἢ θείου
τινὸς ἀν εἶη, καθάπερ ἔκει φασιν τὰ τὸν πολὺν τοθτὸν
σεσωμένα χρόνον μέλη τῆς Ἱσιδος ποιήματα γεγονέναι. b
“Ωσθ”, δπερ ἔλεγον, εἰ δύναιτο τις ἐλεῖν αὐτῶν καὶ δπωσοῦν
τὴν δρθότητα, θαρροῦντα χρή εἰς νόμον ἀγειν καὶ τάξιν
αὐτά· ὅς ἢ τῆς ἥδονής καὶ λύπης ζήτησις τοῦ καινῆς ζητεῖν
ἀεὶ μουσική χρῆσθαι σχεδὸν οὐ μεγάλην τινὰ δύναμιν ἔχει 5
πρὸς τὸ διαφθεῖραι τὴν καθιερωθεῖσαν χορείαν ἐπικαλοῦσα
ἀρχαιότητα. Τὴν γοῦν ἔκει οὐδαμῶς ἔοικε δυνατὴ γεγονέναι
διαφθεῖραι, πᾶν δὲ τούναντίον.

ΚΛ. Φαίνεται οὕτως ἀν ταῦτα ἔχειν ἐκ τῶν ὑπὸ σοῦ τὰ c
νῦν λεχθέντων.

ΑΘ. Ἀρ' οὖν θαρροῦντες λέγομεν τὴν τῇ μουσικῇ καὶ τῇ παιδιᾷ μετὰ χορείας χρείαν δρθὴν εἶναι τοιῷδέ τινι τρόπῳ ; χαίρομεν ὅταν οἰώμεθα εὖ πράττειν, καὶ δπόταν χαίρωμεν, 5 οἰόμεθα εὖ πράττειν αὖ ; μῶν οὐχ οὕτως ;

ΚΛ. Οὕτω μὲν οὖν.

ΑΘ. Καὶ μὴν ἐν γε τῷ τοιούτῳ, χαίροντες, ἡσυχίαν οὐ δυνάμεθα ἄγειν.

ΚΛ. Ἐστι ταῦτα. 10

ΑΘ. Ἀρ' οὖν οὐχ ἡμῶν οἵ μὲν νέοι αὐτοὶ χορεύειν ἔτοι- d μοι, τὸ δὲ τῶν πρεσβυτέρων ἡμῶν ἐκείνους αὖ θεωροῦντες διάγειν ἥγούμεθα πρεπόντως, χαίροντες τῇ ἐκείνων παιδιᾳ τε καὶ ἔορτάσει, ἐπειδὴ τὸ παρ' ἡμῖν ἡμᾶς ἐλαφρὸν ἐκλείπει νῦν, δ ποθοῦντες καὶ ἀσπαζόμενοι τίθεμεν οὕτως ἀγῶνας 5 τοῖς δυναμένοις ἡμᾶς ὅτι μάλιστ' εἰς τὴν νεότητα μνήμῃ ἐπεγείρειν ;

ΚΛ. Ἀληθέστατα.

ΑΘ. Μῶν οὖν οἰόμεθα καὶ κομιδῇ μάτην τὸν νῦν λεγόμενον λόγον περὶ τῶν ἔορταζόντων λέγειν τοὺς πολλούς, δτι ε τοῦτον δεῖ σοφώτατον ἥγεῖσθαι καὶ κρίνειν νικᾶν, δς ἀν ἡμᾶς εὑφραίνεσθαι καὶ χαίρειν δτι μάλιστα ἀπεργάζηται ; δεῖ γάρ δή, ἐπείπερ ἀφείμεθα γε παίζειν ἐν τοῖς τοιούτοις, τὸν πλείστους καὶ μάλιστα χαίρειν ποιοῦντα, τοῦτον μάλιστα 5 τιμᾶσθαι τε, καὶ ὅπερ εἶπον νυνδή, τὰ νικητήρια φέρειν.

*Ἀρ' οὐκ δρθῶς λέγεται τε τοῦτο καὶ πράττοιτ' ἀν, εἰ 658 a ταύτῃ γίγνοιτο ;

ΚΛ. Ταχ' ἀν.

ΑΘ. Ἀλλ', δι μακάριε, μὴ ταχὺ τὸ τοιοῦτον κρίνωμεν, ἀλλὰ διαιροῦντες αὐτὸν κατὰ μέρη σκοπώμεθα τοιῷδέ τινι τρόπῳ· τι ἀν, εἰ ποτέ τις οὕτως ἀπλῶς ἀγῶνα θείη δοντινοῦν, μηδὲν ἀφορίσας μήτε γυμνικὸν μήτε μουσικὸν μήθ'

ίππικόν, ἀλλὰ πάντας συναγαγών τοὺς ἐν τῇ πόλει προείποι,
θεὶς νικητήρια, τὸν βουλόμενον ἥκειν ἀγωνιστόμενον ἥδονῆς
πέρι μόνον, διὸ δὲ ἐν τέρψῃ τοὺς θεατὰς μάλιστα, μηδὲν **b**
ἐπιταττόμενος διτινι τρόπῳ, νικήσῃ δὲ αὐτὸς τοῦτο δτι
μάλιστα ἀπεργασάμενος καὶ κριθῇ τῶν ἀγωνισαμένων
ἥδιστος γεγονέναι — τί ποτὲ ἐν ἥγούμεθα ἐκ ταύτης τῆς
προρρήσεως συμβαίνειν;

5

ΚΛ. Τοῦ πέρι λέγεις;

ΑΘ. Εἰκός που τὸν μέν τινα ἐπιδεικνύναι, καθάπερ
“Ομηρος, ῥαψῳδίαν, ἄλλον δὲ κιθαρῳδίαν, τὸν δέ τινα τρα-
γῳδίαν, τὸν δὲ αὖ κωμῳδίαν, οὐθαυμαστὸν δὲ εἴ τις καὶ
θαύματα ἐπιδεικνύς μάλιστ’ ἐν νικᾶν ἥγοντο· τούτων δὴ **c**
τοιούτων καὶ ἔτέρων ἀγωνιστῶν μυρίων ἐλθόντων ἔχομεν
εἰπεῖν τίς ἐν νικῷ δικαίως;

ΚΛ. Ἀτοπὸν ἥρου· τίς γάρ ἐν ἀποκρίνοιτό σοι τοῦτο ὡς
γνοὺς ἐν ποτε πρὶν ἀκούσαι τε, καὶ τῶν ἀθλητῶν ἐκάστων **5**
αὐτήκοος αὐτὸς γενέσθαι;

ΑΘ. Τι οὖν δή; Βούλεσθε ἐγὼ σφῆν τὴν ἀτοπὸν ἀπό-
κρισιν ταύτην ἀποκρίνωμαι;

ΚΛ. Τι μήν;

ΑΘ. Εἰ μὲν τοίνυν τὰ πάνυ σμικρὰ κρίνοι παιδία, κρι- **10**
νοθσιν τὸν τὰ θαύματα ἐπιδεικνύντα· ἦ γάρ;

ΚΛ. Πῶς γάρ οὐ;

d

ΑΘ. Ἐὰν δέ γ' οἱ μείζους παῖδες, τὸν τὰς κωμῳδίας·
τραγῳδίαν δὲ αἱ τε πεπαιδευμέναι τῶν γυναικῶν καὶ τὰ νέα
μειράκια καὶ σχεδὸν ἴσως τὸ πλήθος πάντων.

ΚΛ. ἴσως δῆτα.

5

ΑΘ. Ῥαψῳδὸν δέ, καλῶς Ἰλιάδα καὶ Ὁδύσσειαν ἦ τι
τῶν Ἡσιοδείων διατιθέντα, τάχ' ἐν ἡμεῖς οἱ γέροντες
ἥδιστα ἀκούσαντες νικᾶν ἐν φαῖμεν πάμπολυ. Τίς οὖν
δρθῶς ἐν νενικηκώς εἶη, τοῦτο μετὰ τοῦτο· ἦ γάρ;

ΚΛ. Ναὶ.

10

ΑΘ. Δῆλον ὡς ἔμοιγε καὶ ὑμῖν ἀναγκαῖόν ἐστιν φάναι ε τοὺς ὑπὸ τῶν ἡμετέρων ἥλικιωτῶν κριθέντας δρθῶς ἀν νικᾶν. Τὸ γὰρ ἔθος ἡμῖν τῶν νῦν δὴ πάμπολυ δοκεῖ τῶν ἐν ταῖς πόλεσιν ἀπάσαις καὶ πανταχοῦ βέλτιστον γίγνεσθαι.

ΚΛ. Τί μήν;

5

ΑΘ. Συγχωρῶ δὴ τό γε τοσοῦτον καὶ ἔγώ τοῖς πολλοῖς, δεῖν τὴν μουσικὴν ἥδονὴν κρίνεσθαι, μὴ μέντοι τῶν γε ἐπιτυχόντων, ἀλλὰ σχεδὸν ἐκείνην εἶναι Μούσαν καλλίστην ἥτις τοὺς βελτίστους καὶ ἴκανῶς πεπαιδευμένους τέρπει, μάλιστα δὲ ἥτις ἔνα τὸν ἀρετῇ τε καὶ παιδείᾳ διαφέροντα· 659 a διὰ ταῦτα δὲ ἀρετῆς φαμεν δεῖσθαι τοὺς τούτων κριτάς, ὅτι τῆς τε ἄλλης μετόχους αὐτοὺς εἶναι δεῖ φρονήσεως καὶ δὴ καὶ τῆς ἀνδρείας. Οὕτε γὰρ παρὰ θεάτρου δεῖ τόν γε ἀληθῆ κριτὴν κρίνειν μανθάνοντα, καὶ ἐκπληττόμενον ὑπὸ 5 θορύβου τῶν πολλῶν καὶ τῆς αὐτοῦ ἀπαιδευσίας, οὔτ' αὖ γιγνώσκοντα δι^ι ἀνανδρίαν καὶ δειλίαν ἐκ ταύτοις στόματος οὖπερ τοὺς θεοὺς ἐπεκαλέσατο μέλλων κρίνειν, ἐκ τούτου ψευδόμενον ἀποφαίνεσθαι ῥᾳθύμως τὴν κρίσιν· οὐ γὰρ b μαθητὴς ἀλλὰ διδάσκαλος, ὡς γε τὸ δίκαιον, θεατῶν μᾶλλον ὁ κριτὴς καθίζει, καὶ ἐναντιωσόμενος τοῖς τὴν ἥδονὴν μὴ προσηκόντως μηδὲ δρθῶς ἀποδιδούσι θεαταῖς — ἐξῆν γὰρ δὴ τῷ παλαιῷ τε καὶ Ἑλληνικῷ νόμῳ — καθάπερ ὁ σικελικός τε καὶ ιταλικὸς νόμος νῦν, τῷ πλήθει τῶν θεατῶν ἐπιτρέπων καὶ τὸν νικῶντα διακρίνων χειροτονίαις, διέφθαρκε μὲν τοὺς ποιητὰς αὐτούς — πρὸς γὰρ τὴν τῶν κριτῶν ἥδονὴν ποιοῦσιν οὖσαν φαύλην, ὃστε αὐτοὶ αὐτοὺς c οἱ θεαταὶ παιδεύουσιν — διέφθαρκεν δὲ αὐτοῦ τοῦ θεάτρου

τὰς ἡδονάς· δέον γάρ αὐτοὺς ἀεὶ βελτίω τῶν αὗτῶν ἥθῶν
ἀκούοντας βελτίω τὴν ἡδονὴν ἵσχειν, νῦν αὐτοῖς δρῶσιν
πᾶν τούναντίον συμβαίνει. Τί ποτ' οὖν ἡμῖν τὰ νῦν αὖ 5
διαπερανθέντα τῷ λόγῳ σημαίνειν βούλεται; σκοπεῖσθε εἰ
τόδε.

ΚΛ. Τὸ ποῖον;

ΑΘ. Δοκεῖ μοι τρίτον ἢ τέταρτον ὁ λόγος εἰς ταῦταν
περιφερόμενος ἥκειν, ὃς ἂρα παιδεία μὲν ἔσθ' ἡ παιδῶν δ
δλκή τε καὶ ἀγωγὴ πρὸς τὸν ὑπὸ τοῦ νόμου λόγον δρθὸν
εἰρημένον, καὶ τοῖς ἐπιεικεστάτοις καὶ πρεσβυτάτοις δι'
ἐμπειρίαν συνδεδογμένον ὃς δηντῶς δρθός ἔστιν· ἵν' οὖν ἡ
ψυχὴ τοῦ παιδὸς μὴ ἐναντίᾳ χαίρειν καὶ λυπεῖσθαι ἔθιζηται 5
τῷ νόμῳ καὶ τοῖς ὑπὸ τοῦ νόμου πεπεισμένοις, ἀλλὰ συνέ-
πηται χαίρουσά τε καὶ λυπουμένη τοῖς αὐτοῖς τούτοις
οἶσπερ ὁ γέρων, τούτων ἔνεκα, ἃς φδὰς καλούμεν, δηντῶς ο
μὲν ἐπωδαὶ ταῖς ψυχαῖς αῦται νῦν γεγονέναι, πρὸς τὴν
τοιαύτην ἥν λέγομεν συμφωνίαν ἔσπουδασμέναι, διὰ δὲ τὸ
σπουδὴν μὴ δύνασθαι φέρειν τὰς τῶν νέων ψυχάς, παιδιά
τε καὶ φδαὶ καλεῖσθαι καὶ πράττεσθαι, καθάπερ τοῖς κάμ- 5
νουσίν τε καὶ ἀσθενῶς ἵσχουσιν τὰ σώματα ἐν ἡδεσι τισίν
σιτίοις καὶ πώμασι τὴν χρηστὴν πειρῶνται τροφὴν προσφέ- 660 a
ρειν οἵς μέλει τούτων, τὴν δὲ τῶν πονηρῶν ἐν ἀηδέσιν, ἵνα
τὴν μὲν ἀσπάζωνται, τὴν δὲ μισεῖν δρθῶς ἔθιζωνται.
Ταῦτα δὴ καὶ τὸν ποιητικὸν ὁ δρθὸς νομοθέτης ἐν τοῖς
καλοῖς δήμασι καὶ ἐπαινετοῖς πείσει τε, καὶ ἀναγκάσει μὴ 5
πειθῶν, τὰ τῶν σωφρόνων τε καὶ ἀνδρείων καὶ πάντως
ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἐν τε ῥυθμοῖς σχήματα καὶ ἐν ἀρμονίαισιν
μέλη ποιοῦντα δρθῶς ποιεῖν.

ΚΛ. Νῦν οὖν οὕτω δοκούμεσίν σοι, πρὸς Διός, ὃ ξένε, ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσι ποιεῖν; ἔγὼ μὲν γάρ καθ' ὅσον αἰσθάνομαι, πλὴν παρ' ἡμῖν ἥ παρὰ Λακεδαιμονίοις, ἢ σὺ νῦν λέγεις οὐκ οἶδα πραττόμενα, καὶνὰ δὲ ἄττα ἀεὶ γιγνόμενα περὶ τε τὰς ὁρχήσεις καὶ περὶ τὴν ἄλλην μουσικὴν σύμπασαν, οὐχ ὑπὸ νόμων μεταβαλλόμενα ἀλλ' ὑπό τινῶν ἀτάκτων ἥδονῶν, πολλοῦ δεουσῶν τῶν αὐτῶν εἶναι καὶ κατὰ ταῦτα, ὡς σὺ κατ' Αἴγυπτον ἀφερμηνεύεις, ἀλλ' οὐδέποτε τῶν αὐτῶν. c

ΑΘ. Ἀριστά γένεται, καὶ Κλεινία. Εἰ δὲ ἔδοξά σοι ἢ σὺ λέγεις λέγειν ὡς νῦν γιγνόμενα, οὐκ ἀν θαυμάζοιμι εἰ μὴ σαφῶς λέγων ἢ διανοούμαι τοῦτο ἐποίησα καὶ ἐπαθον· ἀλλ' ἢ βούλομαι γίγνεσθαι περὶ μουσικῆν, τοιαῦτ' ἄττα εἶπον οὐσιώς 5 ὕστε σοι δόξαι ταῦτα ἐμὲ λέγειν. Λοιδορεῖν γάρ πράγματα ἀνίατα καὶ πόρρω προβεβηκότα ἀμαρτίας οὐδαμῶς ἥδυ, ἀναγκαῖον δὲ ἐνίστεται. Ἐπειδὴ δὲ ταῦτα συνδοκεῖν καὶ d σοί, φέρε, φῆς παρ' ὑμῖν καὶ τοῖσδε μᾶλλον ἥ παρὰ τοῖς ἄλλοις Ἑλλησιν γίγνεσθαι τὰ τοιαῦτα;

ΚΛ. Τί μήν;

ΑΘ. Τί δὲ εἰ καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις γίγνοιθεν οὕτω; πότερον 5 αὐτὰ καλλιόνως οὕτως εἶναι φαῖμεν ἢ καθάπερ νῦν γίγνεται γιγνόμενα;

ΚΛ. Πολύ που τὸ διαφέρον, εἰ καθάπερ πάρα τε τοῖσδε καὶ παρ' ἡμῖν, καὶ ἔτι καθάπερ εἶπες σὺ νυνδὴ δεῖν εἶναι, γίγνοιτο.

10

ΑΘ. Φέρε δή, συνομολογησώμεθα τὰ νῦν. Ἀλλο τι παρ' ὑμῖν ἐν πάσῃ παιδείᾳ καὶ μουσικῇ τὰ λεγόμενά ἔστι τάδε; e τοὺς ποιητὰς ἀναγκάζετε λέγειν ὡς δ μὲν ἀγαθὸς ἀνὴρ σώφρων ὅν καὶ δίκαιος εὐδαίμων ἔστι καὶ μακάριος, ἔάντε

μέγας καὶ ἵσχυρὸς ἔάντε μικρὸς καὶ ἀσθενῆς ἦ, καὶ ἔὰν πλουτῇ καὶ μή· ἔὰν δὲ ἄρα πλουτῇ μὲν Κινύρα τε καὶ Μίδα 5 μᾶλλον, ἦ δὲ ἀδικος, ἀθλιός τ' ἐστι καὶ ἀνιαρῶς ζῆ. Καὶ « Οὕτ' ἂν μνησαίμην, » φησὶν ὑμῖν δὲ ποιητής, εἴπερ δρθῶς λέγει, « οὕτ' ἐν λόγῳ ἄνδρα τιθείμην, » δις μὴ πάντα τὰ λεγόμενα καλὰ μετὰ δικαιοσύνης πράττοι καὶ κτῷτο, καὶ δὴ « καὶ δηίων » τοιοῦτος ὁν « δρέγοιτο ἔγγυθεν ἴστα- 661 a μενος· » ἀδικος δὲ ὁν μήτε τολμῷ « δρῶν φόνον αἴματόεντα » μήτε νικῷ θέων « Θρηίκιον Βορέην, » μήτε ἄλλο αὐτῷ μηδὲν τῶν λεγομένων ἀγαθῶν γίγνοιτο ποτε. Τὰ γὰρ ὑπὸ τῶν πολλῶν λεγόμεν' ἀγαθὰ οὐκ δρθῶς λέγεται. Λέγεται 5 γὰρ ὡς ἄριστον μὲν ὑγιαίνειν, δεύτερον δὲ κάλλος, τρίτον δὲ πλοῦτος, μυρία δὲ ἄλλα ἀγαθὰ λέγεται· καὶ γὰρ δέখεται δρᾶν καὶ ἀκούειν καὶ πάντα δσα ἔχεται τῶν αἰσθήσεων εὔαισθή- b τως ἔχειν, ἔτι δὲ καὶ τὸ ποιεῖν τυραννοῦντα δ τι ὃν ἔπιθυμη, καὶ τὸ δὴ τέλος ἀπάσης μακαριότητος εἶναι τὸ πάντα ταῦτα κεκτημένον ἀθάνατον εἶναι γενόμενον δτι τάχιστα. « Υμεῖς δὲ καὶ ἔγώ που τάδε λεγομεν, ὡς ταῦτα ἐστι σύμ- 5 παντα δικαιοις μὲν καὶ δσοις ἀνδράσιν ἄριστα κτήματα, ἀδίκοις δὲ κάκιστα σύμπαντα, ἀρξάμενα ἀπὸ τῆς ὑγιείας· καὶ δὴ καὶ τὸ δρᾶν καὶ τὸ ἀκούειν καὶ αἰσθάνεσθαι καὶ τὸ c παράπαν ζῆν μέγιστον μὲν κακὸν τὸν σύμπαντα χρόνον ἀθάνατον δντα καὶ κεκτημένον πάντα τὰ λεγόμενα ἀγαθὰ πλὴν δικαιοσύνης τε καὶ ἀρετῆς ἀπάσης, ἔλαττον δέ, ὃν ὡς δλίγιστον δ τοιοῦτος χρόνον ἔπιζωη. Ταῦτα δὴ λέγειν, 5

οἶμαι, τοὺς παρ' ὑμῖν ποιητάς, ἅπερ ἔγώ, πείσετε καὶ
ἀναγκάσετε, καὶ ἔτι τούτοις ἐπομένους βυθισμούς τε καὶ
ἀρμονίας ἀποδιδόντας παιδεύειν οὕτω τοὺς νέους ὑμῶν.

^ὭΗ γάρ; δρᾶτε. Ἐγὼ μὲν γάρ λέγω σαφῶς τὰ μὲν κακὰ d
λεγόμενα ἀγαθὰ τοῖς ἀδίκοις εἶναι, τοῖς δὲ δικαίοις κακά,
τὰ δ' ἀγαθὰ τοῖς μὲν ἀγαθοῖς ὅντως ἀγαθά, τοῖς δὲ κακοῖς
κακά· δπερ οὖν ἡρόμην, ἀρα συμφωνοῦμεν ἔγώ τε καὶ ὑμεῖς,
ἢ πῶς;

5

ΚΛ. Τὰ μὲν ἔμοιγε φαινόμεθά πως, τὰ δ' οὐδαμῶς.

ΑΘ. ^ὮἌρ; οὖν ὑγίειάν τε κεκτημένον καὶ πλούτον καὶ
τυραννίδα διὰ τέλους, καὶ ἔτι προστίθημι ὑμῖν ἵσχυν διαφέ-
ρουσαν καὶ ἀνδρείαν μετ' ἀθανασίας καὶ μηδὲν ἄλλο αὐτῷ e
τῶν λεγομένων κακῶν εἶναι γιγνόμενον, ἀδικίαν δὲ καὶ ὑβριν
ἔχοντα ἐν αὐτῷ μόνον, τὸν οὕτω ζῶντα ἴσως ὑμᾶς οὐ
πείθω μὴ οὐκ ἄρα εὔδαιμονα ἀλλ' ἀθλιον γίγνεσθαι σαφῶς;

ΚΛ. ^ὮἈληθέστατα λέγεις.

5

ΑΘ. Εἰέν· τί οὖν τὸ μετὰ τοῦτο εἰπεῖν ἥμας χρεών;
ἀνδρεῖος γάρ δὴ καὶ ἵσχυρὸς καὶ καλὸς καὶ πλούσιος, καὶ
ποιῶν δτιπερ ἐπιθυμοῦ τὸν βίον ἀπαντά, οὐχ ὑμῖν δοκεῖ, 662 a
εἰπερ ἀδικος εἴη καὶ ὑβριστής, ἐξ ἀνάγκης αἰσχρῶς ἀν
ζῆν; ἢ τοῦτο μὲν ἴσως ἀν συγχωρήσαιτε, τό γε αἰσχρῶς;

ΚΛ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΑΘ. Τί δέ; τὸ καὶ κακῶς;

5

ΚΛ. Οὐκ ἀν ἔτι τούθος δμοίως.

ΑΘ. Τί δέ; τὸ καὶ ἀηδῶς καὶ μὴ συμφερόντως αὐτῷ;

ΚΛ. Καὶ πῶς ἀν ταῦτα γ' ἔτι συγχωροῦμεν;

ΑΘ. ^ὮΟπως; εἰ θεδος ἥμιν, ὡς ἔοικεν, δοιη τις b
συμφωνίαν, ὡς νῦν γε σχεδὸν ἀπάδομεν ἀπ' ἀλλήλων. ^ὮΕμοὶ

γάρ δὴ φαίνεται ταῦτα οὕτως ἀναγκαῖα, ὡς οὐδέ, ὃ φίλε
 Κλεινία, Κρήτη νῆσος σαφῶς· καὶ νομοθέτης ὃν ταύτῃ
 πειρόμην ἀν τούς τε ποιητὰς ἀναγκάζειν φθέγγεσθαι καὶ 5
 πάντας τοὺς ἐν τῇ πόλει, ζημίαν τε δλίγου μεγίστην ἐπι-
 τιθείην ἄν, εἰ τις ἐν τῇ χώρᾳ φθέγξαιτο ὡς εἰσὶν τινες
 ἀνθρωποί ποτε πονηροί μέν, ἥδεως δὲ ζῶντες, ἢ λυσιτε- c
 λούντα μὲν ἄλλα ἔστι καὶ κερδαλέα, δικαιότερα δὲ ἄλλα, καὶ
 πόλλ' ἄττ' ἀν παρὰ τὰ νῦν λεγόμενα ὑπό τε Κρητῶν καὶ
 Λακεδαιμονίων, ὡς ἔοικε, καὶ δήπου καὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώ-
 πων, διάφορα πείθοιμ^ρ ἀν τοὺς πολίτας μοι φθέγγεσθαι. 5
 Φέρε γάρ, ὃ πρὸς Διός τε καὶ Ἀπόλλωνος, ὃ ἄριστοι τῶν
 ἀνδρῶν, εἰ τοὺς νομοθετήσαντας ὑμῖν αὐτοὺς τούτους
 ἔροιμεθα θεούς· « Ἡρ^ρ δ δικαιότατός ἔστιν βίος ἥδιστος, d
 ἢ δύ^ρ ἔστόν τινε βίω, οἷν δ μὲν ἥδιστος ὃν τυγχάνει, δικαιό-
 τατος δ^ρ ἔτερος; » εἰ δὴ δύο φαίνεν, ἔροιμεθ^ρ ἀν ζως
 αὐτοὺς πάλιν, εἴπερ δρθῶς ἐπανερωτῶμεν· « Ποτέρους δὲ
 εὔδαιμονεστέρους χρή λέγειν, τοὺς τὸν δικαιότατον ἢ τοὺς 5
 τὸν ἥδιστον διαβιούντας βίου; » Εἰ μὲν δὴ φαίνεν τοὺς τὸν
 ἥδιστον, ἀτοπος αὐτῶν δ λόγος ἀν γίγνοιτο. Βούλομαι δέ
 μοι μὴ ἐπὶ θεῶν λέγεσθαι τὸ τοιούτον, ἀλλ' ἐπὶ πατέρων
 καὶ νομοθετῶν μᾶλλον, καὶ μοι τὰ ἔμπροσθεν ἥρωτημένα e
 πατέρα τε καὶ νομοθέτην ἥρωτήσθω, δ δ^ρ εἰπέτω ὡς δ ζῶν
 τὸν ἥδιστον βίου ἔστιν μακαριώτατος· εἴτα μετὰ ταῦτα
 ἔγωγ^ρ ἀν φαίην· « Ὡ πάτερ, οὐχ ὡς εὔδαιμονέστατά με
 ἔβιούλου ζῆν; ἀλλ' ἀεὶ διακελευθμενος οὐδὲν ἐπαύου ζῆν με 5
 ὡς δικαιότατα. » Ταύτη μὲν οὖν δ τιθέμενος εἴτε νομο-
 θέτης εἴτε καὶ πατήρ ἀτοπος ἀν οἶμαι καὶ ἀπορος φαίνοιτο
 τοῦ συμφωνούντως ἔαυτῷ λέγειν· εἰ δ^ρ αῦ τὸν δικαιότατον
 εὔδαιμονέστατον ἀποφαίνοιτο βίου εἶναι, ζητοῖ που πᾶς 10
 ἀν δ ἀκούων, οἶμαι, τί ποτ^ρ ἐν αὐτῷ τὸ τῆς ἥδονῆς κρεῖτ-
 τον ἀγαθόν τε καὶ καλὸν δ νόμος ἐνδν ἐπαινεῖ. Τί γάρ δὴ 663 a

δικαίῳ χωρίζόμενον ἥδονῆς ἀγαθὸν ἂν γίγνοιτο; φέρε,
κλέος τε καὶ ἐπαινος πρὸς ἀνθρώπων τε καὶ θεῶν ἀρ' ἔστιν
ἀγαθὸν μὲν καὶ καλόν, ἀηδὲς δέ, δύσκλεια δὲ τάναντία;
ἥκιστα, δὲ φίλε νομοθέτα, φήσομεν. Ὄλλα τὸ μήτε τινὰ 5
ἀδικεῖν μήτε ὑπό τινος ἀδικεῖσθαι μῶν ἀηδὲς μέν, ἀγαθὸν
δὲ ἦ καλόν, τὰ δὲ ἐτερα ἥδεα μέν, αἰσχρὰ δὲ καὶ κακά;

ΚΛ. Καὶ πῶς;

ΑΘ. Οὐκοῦν ὁ μὲν μὴ χωρίζων λόγος ἥδυ τε καὶ δίκαιον **b**
καὶ ἀγαθὸν τε καὶ καλὸν πιθανὸς γένεται, εἰ μηδὲν ἐτερον, πρὸς
τό τινα ἐθέλειν ζῆν τὸν δσιον καὶ δίκαιον βίον, ὃστε νομο-
θέτη γε αἰσχιστος λόγων καὶ ἐναντιώτατος δις ἂν μὴ φῇ
ταῦτα οὕτως ἔχειν· οὐδεὶς γάρ ἂν ἐκῶν ἐθέλοι πειθεσθαι
πράττειν τοῦτο δτῷ μὴ τὸ χαίρειν τοῦ λυπεῖσθαι πλέον 5
ἐπεται. Σκοτοδινιὰν δὲ τὸ πόρρωθεν δρώμενον πᾶσιν τε ὅς
ἐπιος εἰπεῖν καὶ δὴ καὶ τοῖς παισὶ παρέχει, νομοθέτης δὲ
ἥμιν δόξαν εἰς τούναντίον τούτου καταστήσει, τὸ σκότος
ἀφελών, καὶ πείσει ἀμῶς γέ πως ἔθεσι καὶ ἐπαινοῖς καὶ **c**
λόγοις ὅς ἔσκιαγραφημένα τὰ δίκαια ἔστι καὶ ἄδικα, τὰ μὲν
ἄδικα τῷ τοῦ δικαίου ἐναντίως φαινόμενα, ἐκ μὲν ἄδικου καὶ
κακοῦ ἔαυτοῦ θεωρούμενα ἥδεα, τὰ δὲ δίκαια ἀηδέστατα,
ἐκ δὲ δικαίου πάντα τάναντία παντὶ πρὸς ἀμφότερα. **5**

ΚΛ. Φαίνεται.

ΑΘ. Τὴν δὲ ἀλήθειαν τῆς κρίσεως ποτέραν κυριωτέραν
εἶναι φῶμεν; πότερα τὴν τῆς χείρονος ψυχῆς ἢ τὴν τῆς
βελτίονος;

ΚΛ. Ἐναγκαῖον που τὴν τῆς ἀμείνονος. **d**

ΑΘ. Ἐναγκαῖον ἄρα τὸν ἄδικον βίον οὐ μόνον αἰσχίω
καὶ μοχθηρότερον, ἀλλὰ καὶ ἀηδέστερον τῇ ἀληθείᾳ τοῦ
δικαίου τε εἶναι καὶ δσιού βίου.

ΚΛ. Κινδυνεύει κατά γε τὸν νῦν λόγον, δὲ φίλοι.

5

ΑΘ. Νομοθέτης δὲ οὐ τι καὶ σμικρὸν ὅφελος, εἰ καὶ μὴ τοῦτο ἦν οὕτως ἔχον, ὃς καὶ νῦν αὐτὸς ἡρηχὸς λόγος ἔχειν, εἴπερ τι καὶ ἄλλο ἐτόλμησεν ἀν ἐπ' ἀγαθῷ ψεύδεσθαι πρὸς τοὺς νέους, ἔστιν δ τι τούτου ψεύδος λυσιτελέστερον ἀν ἐψεύσατό ποτε καὶ δυνάμενον μᾶλλον ποιεῖν μὴ βίᾳ ἀλλ' ε ἑκόντας πάντας πάντα τὰ δίκαια;

ΚΛ. Καλὸν μὲν ἡ ἀλήθεια, ὡς ξένε, καὶ μόνιμον· ἔοικε μὴν οὖ διδιον εἶναι πείθειν.

ΑΘ. Εἰέν· τὸ μὲν τοῦ Σιδωνίου μυθολόγημα διδιον ἐγέ- 5 νετο πείθειν, οὕτως ἀπίθανον δν, καὶ ἄλλα μυρία;

ΚΛ. Ποια;

ΑΘ. Τὸ σπαρέντων ποτὲ δδόντων δπλίτας ἐξ αὐτῶν φύναι. Καίτοι μέγα γ' ἔστι νομοθέτη παράδειγμα τοῦ πείσειν δ τι ἀν ἐπιχειρῆ τις πείθειν τὰς τῶν νέων ψυχάς, ὃστε 664 a οὔδεν ἄλλο αὐτὸν δεῖ σκοποῦντα ἀνευρίσκειν ἢ τι πείσας μέγιστον ἀγαθὸν ἐργάσαιτο ἀν πόλιν, τούτου δὲ πέρι πάσαν μηχανὴν εὑρίσκειν δντινὰ ποτε τρόπον ἢ τοιαύτη συνοικία πάσα περὶ τούτων δν καὶ ταῦτὸν δτι μάλιστα φθέγγοιτ' ἀει 5 διὰ βίου παντὸς δν τε ὁδαῖς καὶ μύθοις καὶ λόγοις. Εἰ δ' οὖν ἄλλῃ πῃ δοκεῖ ἢ ταύτῃ, πρὸς ταῦτα οὔδεις φθόνος ἀμφισβητήσαι τῷ λόγῳ.

ΚΛ. Ἐλλ' οὐ μοι φαίνεται πρὸς γε ταῦτα δύνασθαι ἥμῶν b ἀμφισβητήσαι ποτ' ἀν οὔδέτερος.

ΑΘ. Τὸ μετὰ τοῦτο τοῖνυν ἐμὸν ἀν εἴη λέγειν. Φημὶ γὰρ ἀπαντας δεῖν ἐπάδειν τρεῖς δντας τοὺς χοροὺς ἔτι νέαις οὔσαις ταῖς ψυχαῖς καὶ ἀπαλαῖς τῶν παίδων, τὰ τε ἄλλα 5. καλὰ λέγοντας πάντα δσα διεληλύθαμέν τε καὶ ἔτι διέλθοιμεν ἀν, τὸ δὲ κεφάλαιον αὐτῶν τοῦτο ἔστω· τὸν αὐτὸν

ἥδιστόν τε καὶ ἄριστον ὑπὸ θεῶν βίον λέγεσθαι φάσκοντες,
ἀληθέστατα ἔροθιμεν ἅμα, καὶ μᾶλλον πείσομεν οὓς δεῖ σ
πείθειν ἢ ἐὰν ἄλλως πως φθεγγώμεθα λέγοντες.

ΚΛ. Συγχωρητέον δὲ λέγεις.

ΑΘ. Πρῶτον μὲν τοίνυν ὁ Μουσῶν χορὸς δὲ παιδικὸς
δρθότατ^ρ ἀν εἰσίοι πρῶτος τὰ τοιαῦτα εἰς τὸ μέσον ἀσόμενος 5
ἀπάσῃ σπουδῇ καὶ δλῇ τῇ πόλει, δεύτερος δὲ ὁ μέχρι τριά-
κοντα ἔτῶν, τόν τε Παιάνα ἐπικαλούμενος μάρτυρα τῶν
λεγομένων ἀληθείας πέρι καὶ τοῖς νέοις ἥλεων μετὰ πειθοῦς
γίγνεσθαι ἐπευχόμενος. Δεῖ δὲ δὴ καὶ ἔτι τρίτους τοὺς ὑπὲρ d
τριάκοντα ἔτη μέχρι τῶν ἔξήκοντα γεγονότας ἀδειν· τοὺς
δὲ μετὰ ταῦτα — οὐ γάρ ἔτι δυνατοὶ φέρειν ὕδας — μυθολό-
γους περὶ τῶν αὐτῶν ἥθων διὰ θείας φήμης καταλελεῖφθαι.

ΚΛ. Λέγεις δέ, δὲ ξένε, τίνας τούτους τοὺς χοροὺς τοὺς 5
τρίτους; οὐ γάρ πάνυ συνίεμεν σαφῆς δὲ τί ποτε βούλει
φράζειν αὐτῶν πέρι.

ΑΘ. Καὶ μὴν εἰσὶν· γε οὗτοι σχεδὸν διν χάριν οἱ πλεῖστοι
τῶν ἔμπροσθεν ἔρρηθησαν λόγων.

ΚΛ. Οὕτω μεμαθήκαμεν, ἀλλ' ἔτι σαφέστερον πειρῶ ο
φράζειν.

ΑΘ. Εἴπομεν, εἰ μεμνήμεθα, κατ' ἀρχὰς τῶν λόγων, δις
ἡ φύσις ἀπάντων τῶν νέων διάπυρος οὖσα ἡσυχίαν οὐχ οὐα
τε ἄγειν οὔτε κατὰ τὸ σῶμα οὔτε κατὰ τὴν φωνὴν εἶη, 5
φθέγγοιτο δὲ ἀτάκτως καὶ πηδῷ, ταξεως δὲ αἰσθησιν
τούτων ἀμφοτέρων, τῶν ἄλλων μὲν ζῷων οὐδὲν ἔφαπτοιτο,
ἡ δὲ ἀνθρώπου φύσις ἔχοι μόνη τούτο· τῇ δὴ τῆς κινήσεως
ταξει δυθμὸς ὅνομα εἶη, τῇ δὲ αὖ τῆς φωνῆς, τοῦ τε δξέος 665 a
ἄμα καὶ βαρέος συγκεραννυμένων, ἀρμονία ὅνομα προσαγο-
ρεύοιτο, χορεία δὲ τὸ συναμφότερον κληθείη. Θεοὺς δὲ
ἔφαμεν ἐλεοθυντας ἡμᾶς συγχορευτάς τε καὶ χορηγοὺς ἡμῖν
δεδωκέναι τόν τε Ἀπόλλωνα καὶ Μούσας, καὶ δὴ καὶ τρίτον 5
ἔφαμεν, εἰ μεμνήμεθα, Διόνυσον.

ΚΛ. Πῶς δ' οὐ μεμνήμεθα;

ΑΘ. Ὁ μὲν τοίνυν τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῶν Μουσῶν χορὸς εἴρηνται, τὸν δὲ τρίτον καὶ τὸν λοιπὸν χορὸν ἀνάγκη b τοῦ Διονύσου λέγεσθαι.

ΚΛ. Πῶς δή; λέγε· μάλα γάρ ἄτοπος γίγνοιτ^ρ ἀν δῆς γε ἔξαιφνης ἀκούσαντι Διονύσου πρεσβυτῶν χορός, εἰ ἄρα οἱ ὑπὲρ τριάκοντα καὶ πεντήκοντα δὲ γεγονότες ἔτη μέχρι 5 ἔξήκοντα αὐτῷ χορεύσουσιν.

ΑΘ. Ἐληθέστατα μέντοι λέγεις. Λόγου δὴ δεῖ πρὸς ταῦτα οἶμαι, δηποτε εὔλογον οὕτω γιγνόμενον ἀν γίγνοιτο.

ΚΛ. Τί μήν;

ΑΘ. Ἄρ^τ οὖν ἡμῖν τὰ γε ἔμπροσθεν δμολογεῖται; 10

ΚΛ. Τοῦ πέρι;

c

ΑΘ. Τὸ δεῖν πάντ^ρ ἀνδρα καὶ παῖδα, ἐλεύθερον καὶ δούλον, θῆλύν τε καὶ ἄρρενα, καὶ δλη τῇ πόλει δλην τῇν πόλιν αὐτῇν ἐπάδουσαν μὴ παύεσθαι ποτε ταῦτα ἢ διεληλύθαμεν, ἀμῶς γέ πως ἀεὶ μεταβαλλόμενα καὶ πάντως 5 παρεχόμενα ποικιλίαν, ὅστε ἀπληστίαν εἶναι τινα τῶν ὕμνων τοῖς ἀδουσιν καὶ ἥδονήν.

ΚΛ. Πῶς δ' οὐχ δμολογοῖτ^ρ ἀν δεῖν ταῦτα οὕτω πράττεσθαι;

ΑΘ. Ποῦ δὴ τοῦθ^ρ ἡμῖν τὸ ἄριστον τῆς πόλεως, ἡλικίαις d τε καὶ ἀμα φρονήσεσιν πιθανώτατον ὃν τῶν ἐν τῇ πόλει, ἀδον τὰ κάλλιστα μέγιστ^ρ ἀν ἔξεργαζοιτο ἀγαθά; Ἡ τοῦτο ἀνοήτως οὕτως ἀφήσομεν, δι κυριώτατον ἀν εἴη τῶν καλλιστῶν τε καὶ ὀφελιμωτάτων ὁδῶν; 5

ΚΛ. Ἐλλὰ ἀδύνατον τὸ μεθιέναι, ὃς γε τὰ νῦν λεγόμενα.

ΑΘ. Πῶς οὖν πρέπον ἀν εἴη τοῦτο; δράτε εἰ τῇδε.

ΚΛ. Πῇ δή;

ΑΘ. Πᾶς που γιγνόμενος πρεσβύτερος ὅκνου πρὸς τὰς
ῷδας μεστός, καὶ χαίρει τε ἥττον πράττων τοῦτο καὶ ε
ἀνάγκης γιγνομένης αἰσχύνοιτ' ἀν μᾶλλον, δσῳ πρεσβύτερος
καὶ σωφρονέστερος γίγνεται, τόσῳ μᾶλλον. Ἀρ' οὐχ οὕτως;

ΚΛ. Οὕτω μὲν οὖν.

ΑΘ. Οὔκοιν ἐν θεάτρῳ γε καὶ παντοῖοις ἀνθρώποις 5
ἀδειν ἔστως δρθῆς ἔτι μᾶλλον αἰσχύνοιτ' ἀν· καὶ ταῦτα γ' εἰ
καθάπερ οἱ περὶ νίκης χοροὶ ἀγωνιζόμενοι πεφωνασκηκότες
ἰσχνοί τε καὶ ἄσιτοι ἀναγκάζοιντο ἀδειν οἱ τοιούτοι, παντά-
πασίν που ἀηδῶς τε καὶ αἰσχυντηλῶς ἀδοντες ἀπροθύμως
ἀν τοῦτ' ἐργάζοιντο; 10

ΚΛ. Ἀναγκαιότατα μέντοι λέγεις.

666 a

ΑΘ. Πῶς οὖν αὐτοὺς παραμυθησόμεθα προθύμους εἶναι
πρὸς τὰς ὥδας; Ἀρ' οὐ νομοθετήσομεν πρῶτον μὲν τοὺς
παιῶνας μέχρι ἐτῶν ὁκτωκαΐδεκα τὸ παράπαν οἴνου μὴ
γεύεσθαι, διδάσκοντες ὡς οὐ χρὴ πῦρ ἐπὶ πῦρ ὀχετεύειν 5
εῖς τε τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν, πρὶν ἐπὶ τοὺς πόνους
ἐγχειρεῖν πορεύεσθαι, τὴν ἐμμανῆ εὐλαβουμένους ἔξιν τῶν
νέων· μετὰ δὲ τοῦτο οἴνου μὲν δὴ γεύεσθαι τοῦ μετρίου
μέχρι τριάκοντα ἐτῶν, μέθης δὲ καὶ πολυοινίας τὸ παράπαν b
τὸν νέον ἀπέχεσθαι· τετταράκοντα δὲ ἐπιβαίνοντα ἐτῶν,
ἐν τοῖς συσσιτίοις εὐωχηθέντα, καλεῖν τούς τε ἄλλους
θεοὺς καὶ δὴ καὶ Διόνυσον παρακαλεῖν εἰς τὴν τῶν πρεσβυ-
τῶν τελετὴν ἀμα καὶ παιδιάν, ἢν τοῖς ἀνθρώποις ἐπίκουρον 5

τῆς τοῦ γήρως αὐστηρότητος ἐδωρήσατο φάρμακον, ὃστε
ἀνηθαν ἡμᾶς, καὶ δυσθυμίας λήθῃ γίγνεσθαι μαλακώτερον
ἐκ σκληροτέρου τὸ τῆς ψυχῆς ἥθος, καθάπερ εἰς πῦρ τοις
σίδηρον ἔντεθέντα γιγνόμενον, καὶ οὕτως εὔπλαστότερον
εἶναι; πρῶτον μὲν δὴ διατεθεὶς οὕτως ἔκαστος ἀρ' οὐκ
ἄν ἐθέλοι προθυμότερόν τε καὶ ἥττον αἰσχυνόμενος, οὐκ
ἔν πολλοῖς ἀλλὰ ἐν μετρίοις, οὐκ ἐν ἀλλοτρίοις ἀλλ' ἐν τοῖς
οἰκείοις, ἄδειν τε καὶ δι πολλάκις εἰρήκαμεν ἐπάρδειν;

ΚΛ. Καὶ πολύ γε.

ΑΘ. Εἰς μέν γε τὸ προάγειν τοίνυν αὐτοὺς μετέχειν
ἡμῖν ὅδης οὗτος δι τρόπος οὐκ ἀν παντάπασιν ἀσχήμων
γίγνοιτο.

d

ΚΛ. Οὐδαμῶς.

ΑΘ. Ποίαν δὲ ἡσουσιν οἵ ἄνδρες φωνὴν ἢ μοθσαν; ἢ
δῆλον δτι πρέπουσαν αὐτοῖς δεῖ γέ τινα;

ΚΛ. Πῶς γάρ οὕ;

5

ΑΘ. Τίς ἀν οὖν πρέποι θείοις ἀνδράσιν; ἀρ' ἀν ἢ τῶν
χορῶν;

ΚΔ. Ἡμεῖς γοῦν, διξένε, καὶ οἵδε οὐκ ἀλλην ἀν τινα
δυναίμεθα φέδην ἢ τινα ἐν τοῖς χοροῖς ἐμάθομεν συνήθεις
ἄδειν γενόμενοι.

10

ΑΘ. Εἰκότως γε· ὅντως γάρ οὐκ ἐπήβολοι γεγόνατε τῆς
καλλίστης φέδης. Στρατοπέδου γάρ πολιτείαν ἔχετε ἀλλ' ε
οὐκ ἐν ἀστεσι κατφηκότων, ἀλλ' οἷον ἀθρόους πώλους ἐν
ἀγέλῃ νεμομένους φορβάδας τοὺς νέους κέκτησθε· λαβὼν
δ' ὑμῶν οὐδεὶς τὸν αὐτοῦ, παρὰ τῶν συννόμων σπάσας
σφόδρα ἀγριαίνοντα καὶ ἀγανακτοῦντα, οἴπιοκόμον τε ἐπέ-

5

στησεν ἵδια καὶ παιδεύει ψήχων τε καὶ ἡμερῶν, καὶ πάντα προσήκοντα ἀποδιδοὺς τῇ παιδοτροφίᾳ ὅθεν οὐ μόνον ἀγαθὸς ἀν στρατιώτης εἴη, πόλιν δὲ καὶ ἄστη δυνάμενος 667 α διοικεῖν, δν δὴ κατ' ἀρχὰς εἴπομεν τῶν Τυρταίου πολεμικῶν εἶναι πολεμικώτερον, τέταρτον ἀρετῆς ἀλλ' οὐ πρῶτον τὴν ἀνδρείαν κτῆμα τιμῶντα δει καὶ πανταχοῦ, ἵδιώταις τε καὶ συμπάσῃ πόλει.

5

ΚΛ. Οὐκ οἶδ' ἡμῶν, δοξένε, ὅπῃ πάλιν αὖ τοὺς νομοθέτας φαυλίζεις.

ΑΘ. Οὐκ, ὡγαθέ, προσέχων τούτῳ τὸν νοῦν δρῶ τοῦτο, εἴπερ· ἀλλ' ὁ λόγος ὅπῃ φέρει, ταύτῃ πορευώμεθα, εἰ βούλεσθε. Εἰ γὰρ ἔχομεν μούσαν τῆς τῶν χορῶν καλλίω καὶ τῆς ἐν τοῖς κοινοῖς θεάτροις, πειρώμεθα ἀποδούνατο τούτοις ἢ οὓς φαμεν ἔκεινην μὲν αἰσχύνεσθαι, ζητεῖν δέ, ἥτις καλλίστη, ταύτης κοινωνεῖν.

ΚΛ. Πάνυ γε.

ΑΘ. Οὐκοῦν πρῶτον μὲν δεῖ τόδε γε ὑπάρχειν ἀπασιν 5 δσοις συμπαρέπεται τις χάρις, ἢ τοῦτο αὐτὸν μόνον αὐτοῦ τὸ σπουδαιότατον εἶναι, ἢ τινα δρθότητα, ἢ τὸ τρίτον ὀφελίαν; οἷον δὴ λέγω ἔδωδη μὲν καὶ πόσει καὶ συμπάσῃ τροφῇ παρέπεσθαι μὲν τὴν χάριν, ἢν ἥδονὴν ἀν προσείποιμεν. ἢν δὲ δρθότητά τε καὶ ὀφελίαν, ὅπερ ὑγιεινὸν τῶν προσφερομένων λέγομεν ἔκάστοτε, τοῦτ' αὐτὸν εἶναι ἐν αὐτοῖς καὶ τὸ δρθότατον.

ΚΛ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΑΘ. Καὶ μὴν καὶ τῇ μαθήσει παρακολουθεῖν μὲν τό γε 5 τῆς χάριτος, τὴν ἥδονὴν, τὴν δὲ δρθότητα καὶ τὴν ὀφελίαν καὶ τὸ εὖ καὶ τὸ καλῶς τὴν ἀλήθειαν εἶναι τὴν ἀποτελούσαν.

ΚΛ. Ἐστιν οὕτως.

ΑΘ. Τί δὲ τῇ τῶν ὅμοιών ἐργασίᾳ ὅσαι τέχναι εἰκα- 10
στικαὶ; ἀρ' οὐκ, ἂν τοῦτο ἔξεργάζωνται, τὸ μὲν ἥδονήν *d*
ἐν αὐτοῖς γίγνεσθαι παρεπόμενον, ἔὰν γίγνηται, χάριν αὐτὸ^ν
δικαιότατον ἂν εἴη προσαγορεύειν;

ΚΛ. Ναί.

ΑΘ. Τὴν δέ γε δρθότητά που τῶν τοιούτων ἡ ἴσστης 5
ἄν, ὡς ἐπὶ τὸ πᾶν εἰπεῖν, ἔξεργάζοιτο τοῦ τε τοσούτου
καὶ τοῦ τοιούτου πρότερον, ἀλλ' οὐχ ἥδονή.

ΚΛ. Καλῶς.

ΑΘ. Οὐκοῦν ἥδονῇ κρίνοιτ^ρ ἂν μόνον ἐκεῖνο δρθῶς, δ
μήτε τινὰ ὀφελίαν μήτε ἀλήθειαν μήτε ὅμοιότητα ἀπεργα- 10
ζόμενον παρέχεται, μηδ' αὖ γε βλάβην, ἀλλ' αὐτοῦ τούτου ε
μόνον ἔνεκα γίγνοιτο τοῦ συμπαρεπομένου τοῖς ἄλλοις, τῆς
χάριτος, ἦν δὴ κάλλιστά τις ὀνομάσαι ἂν ἥδονήν, ὅταν
μηδὲν αὐτῇ τούτων ἐπακολουθῇ;

ΚΛ. Ἀβλαβῇ λέγεις ἥδονήν μόνον.

5

ΑΘ. Ναί, καὶ παιδιάν γε εἶναι τὴν αὐτὴν ταύτην λέγω
τότε, ὅταν μήτε τι βλάπτῃ μήτε ὀφελῇ σπουδῆς ἢ λόγου
ἀξιον.

ΚΛ. Ἀληθέστατα λέγεις.

ΑΘ. Ἀρ' οὖν οὐ πᾶσαν μίμησιν φαίμεν ἂν ἐκ τῶν νῦν 10
λεγομένων ἥκιστα ἥδονῇ προσήκειν κρίνεσθαι καὶ δόξῃ μὴ
ἀληθεῖ, καὶ δὴ καὶ πᾶσαν ἴστητα· οὐ γάρ εἴ τῳ δοκεῖν ἢ 668a
μή τις χαίρει τῷ, τό γε ἵσον ἵσον οὐδὲ τὸ σύμμετρον ἂν εἴη
σύμμετρον δλως, ἀλλὰ τῷ ἀληθεῖ πάντων μάλιστα, ἥκιστα
δὲ διώδιν ἄλλῳ;

ΚΛ. Παντάπασι μὲν οὖν.

5

ΑΘ. Οὐκοῦν μουσικήν γε πᾶσαν φαμεν εἰκαστικήν τε
εἶναι καὶ μιμητικήν;

ΚΛ. Τί μήν;

ΑΘ. Ἡκιστ^ρ ἀρα ὅταν τις μουσικὴν ἥδονῇ φῇ κρίνεσθαι,

τούτον ἀποδεκτέον τὸν λόγον, καὶ ζητητέον ἡκιστα ταύτην 10
ῶς σπουδαίαν, εἰ τις ἄρα που καὶ γίγνοιτο, ἀλλ᾽ ἐκείνην δ
τὴν ἔχουσαν τὴν δμοιότητα τῷ τοῦ καλοῦ μιμήματι.

ΚΛ. Ἀληθέστατα.

ΑΘ. Καὶ τούτοις δὴ τοῖς τὴν καλλίστην φόδην τε ζητοῦσι
καὶ μούσαν ζητητέον, ὡς ἔοικεν, οὐχ ἡτις ἥδεῖα ἀλλ᾽ ἡτις 5
δρθή· μιμήσεως γάρ ἦν, ὡς ἔφαμεν, δρθότης, εἰ τὸ μιμηθὲν
δον τε καὶ οἶον ἦν ἀποτελοῖτο.

ΚΛ. Πῶς γάρ οὕ;

ΑΘ. Καὶ μὴν τούτο γε πᾶς ἀν δμολογοῖ περὶ τῆς μου-
σικῆς, ὅτι πάντα τὰ περὶ αὐτήν ἔστιν ποιήματα μίμησίς τε 10
καὶ ἀπεικασία· καὶ τούτο γε μῶν οὐκ ἀν σύμπαντες δμολο- c
γοῖεν ποιηταί τε καὶ ἀκροαταί καὶ ὑποκριταί;

ΚΛ. Καὶ μάλα.

ΑΘ. Δεῖ δὴ καθ᾽ ἔκαστόν γε, ὡς ἔοικε, γιγνώσκειν τῶν
ποιημάτων δ τί ποτ᾽ ἔστιν τὸν μέλλοντα ἐν αὐτῷ μὴ ἀμαρ- 5
τήσεσθαι· μὴ γάρ γιγνώσκων τὴν οὖσίαν, τί ποτε βούλεται
καὶ ὅτου ποτ᾽ ἔστιν εἰκὼν δόντως, σχολῇ τὴν γε δρθότητα
τῆς βουλήσεως ἢ καὶ ἀμαρτίαν αὐτοῦ διαγνώσεται.

ΚΛ. Σχολῇ πῶς δ᾽ οὕ;

ΑΘ. Ὁ δὲ τὸ δρθῶς μὴ γιγνώσκων ἀρ' ἀν ποτε τό γε d
εῦ καὶ τὸ κακῶς δυνατός εἴη διαγνῶναι; λέγω δὲ οὐ πάνυ
σαφῶς, ἀλλ᾽ ὅδε σαφέστερον ἵσως ἀν λεχθείη.

ΚΛ. Πῶς;

ΑΘ. Εἰσὶν δήπου κατὰ τὴν δψιν ἥμιν ἀπεικασίαι μυρίαι. 5

ΚΛ. Ναί.

ΑΘ. Τί οὖν εἰ τις καὶ ἐν τούτοις ἀγνοοῖ τῶν μεμιη-
μένων δ τί ποτ᾽ ἔστιν ἔκαστον τῶν σωμάτων; ἀρ' ἀν ποτε
τό γε δρθῶς αὐτῶν εἰργασμένον γνοίη; λέγω δὲ τὸ τοιόνδε,

οῖον τοὺς ἀριθμοὺς τοῦ σώματος καὶ ἑκάστων τῶν μερῶν 10
τὰς θέσεις εἰ ἔχει, δσοι τέ εἰσιν καὶ ὅποια παρ' ὅποια ε
αὐτῶν κείμενα τὴν προσήκουσαν τάξιν ἀπείληφεν, καὶ ἔτι
δὴ χρώματά τε καὶ σχήματα, ἢ πάντα ταῦτα τεταραγμένως
εἴργασται· μῶν δοκεῖ ταῦτ' ἂν ποτε διαγνῶναι τις τὸ παρά-
παν ἀγνοῶν δ τί ποτ' ἔστι τὸ μεμιμημένον ζῷον ; 5

ΚΛ. Καὶ πῶς;

ΑΘ. Τί δ' εἰ γιγνώσκοιμεν ὅτι τὸ γεγραμμένον ἢ τὸ
πεπλασμένον ἔστιν ἀνθρωπος, καὶ τὰ μέρη πάντα τὰ ἑαυτοῦ
καὶ χρώματα ἄμα καὶ σχήματα ἀπείληφεν ὑπὸ τῆς τέχνης; 669 a
ἄρα γε ἀναγκαῖον ἦδη τῷ ταῦτα γνόντι καὶ ἐκεῖνο ἔτοιμως
γιγνώσκειν, εἴτε καλὸν εἴτε δημητρίου ποτὲ ἐλλιπές ἂν εἴη καλ-
λους;

ΚΛ. Πάντες μεντὸν ὡς ἔπος εἶπεῖν, ὁ ξένε, τὰ καλὰ 5
τῶν ζῴων ἔγιγνώσκομεν.

ΑΘ. Ὁρθότατα λέγεις. Ἀρ' οὖν οὐ περὶ ἑκάστην εἰκόνα,
καὶ ἐν γραφικῇ καὶ ἐν μουσικῇ καὶ πάντῃ, τὸν μέλλοντα
ἔμφρονα κριτὴν ἔσεσθαι δεῖ ταῦτα τρία ἔχειν, δ τέ ἔστι
πρῶτον γιγνώσκειν, ἔπειτα ὡς ὅρθως, ἔπειθ' ὡς εὖ, τὸ b
τρίτον, εἴργασται τῶν εἰκόνων ἡτισαμν ρήμασί τε καὶ μέλεσι
καὶ τοῖς ρυθμοῖς;

ΚΛ. Ξεικε γοῦν.

ΑΘ. Μή τοίνυν ἀπείπωμεν λέγοντες τὸ περὶ τὴν μου- 5
σικὴν ἥ χαλεπόν· ἔπειδὴ γάρ ὑμνεῖται περὶ αὐτὴν δια-
φερόντως ἢ τὰς ἄλλας εἰκόνας, εὐλαβείας δὴ δεῖται πλείστης
πασῶν εἰκόνων. Ἀμαρτών τε γάρ τις μεγιστ' ἀν βλάπτοιτο,
ἥθη κακὰ φιλοφρονούμενος, χαλεπώτατόν τε αἰσθέσθαι διὰ c
τὸ τοὺς ποιητὰς φαυλοτέρους εἶναι ποιητὰς αὐτῶν τῶν
Μουσῶν. Οὐ γάρ ἂν ἐκεῖναί γε ἔξαμάρτοιέν ποτε τοσούτον
ὅστε ρήματα ἀνδρῶν ποιήσασαι τὸ χρῶμα γυναικῶν καὶ

μέλος ἀποδούναι, καὶ μέλος ἐλευθέρων αὖ καὶ σχήματα 5
 συνθεῖσαι ρυθμοὺς δούλων καὶ ἀνελευθέρων προσαρμόττειν,
 οὐδὲ αὖ ρυθμοὺς καὶ σχῆμα ἐλευθέριον ὑποθεῖσαι μέλος ἢ
 λόγον ἐναντίον ἀποδούναι τοῖς ρυθμοῖς, ἔτι δὲ θηρίων φωνὰς
 καὶ ἀνθρώπων καὶ δργάνων καὶ πάντας ψόφους εἰς ταῦτὸ d
 οὐκ ἄν ποτε συνθεῖεν, ὡς ἐν τι μιμούμεναι· ποιηταὶ δὲ
 ἀνθρώπινοι σφόδρα τὰ τοιαῦτα ἐμπλέκοντες καὶ συγκυκῶντες
 ἀλόγως, γέλωτ^ρ ἄν παρασκευάζοιεν τῶν ἀνθρώπων ὅσους
 φησιν Ὁρφεὺς λαχεῖν ὕραν τῆς τέρψιος. Ταῦτα τε γάρ 5
 ὅρῶσι πάντα κυκώμενα, καὶ ἔτι διασπῶσιν οἵ ποιηταὶ ρυθμὸν
 μὲν καὶ σχήματα μέλους χωρίς, λόγους ψιλούς εἰς μέτρα
 τιθέντες, μέλος δὲ αὖ καὶ ρυθμὸν ἀνευ ρημάτων, ψιλῇ κιθα- e
 ρίσει τε καὶ αὐλήσει προσχρώμενοι, ἐν οἷς δὴ παγχάλεπον
 ἀνευ λόγου γιγνόμενον ρυθμόν τε καὶ ἀρμονίαν γιγνώσκειν
 δ τί τε βούλεται καὶ δτῷ ἔοικε τῶν ἀξιολόγων μιμημάτων·
 ἀλλὰ ὑπολαβεῖν ἀναγκαῖον δτι τὸ τοιοῦτόν γε πολλῆς ἀγροι- 5
 κίας μεστὸν πᾶν, ὅπόσον τάχους τε καὶ ἀπταισίας καὶ φωνῆς
 θηριώδους σφόδρα φίλον ὅστ^ρ αὐλήσει γε χρήσθαι καὶ
 κιθαρίσει πλὴν ὅσον ὑπὸ δρχησίν τε καὶ φδήν, ψιλῷ δὲ 670 a
 ἔκατέρῳ πᾶσά τις ἀμουσία καὶ θαυματουργία γίγνοιτ^ρ ἄν τῆς
 χρήσεως. Ταῦτα μὲν ἔχει ταύτη λόγον· ἥμεῖς δέ γε οὐχ δ
 τι μὴ δεῖ ταῖς Μούσαις ἥμῶν προσχρήσθαι τοὺς ἥδη τρια-
 κοντούτας καὶ τῶν πεντήκοντα πέραν γεγονότας σκοπού- 5
 μεθα, ἀλλ^ρ δ τί ποτε δεῖ. Τόδε μὲν οὖν ἐκ τούτων δ λόγος
 ἥμīν δοκεῖ μοι σημαίνειν ἥδη, τῆς γε χορικῆς μούσης δτι
 πεπαιδεύσθαι δεῖ βέλτιον τοὺς πεντηκοντούτας δσοισπερ b
 ἄν δειν προσήκῃ. Τῶν γάρ ρυθμῶν καὶ τῶν ἀρμονιῶν
 ἀναγκαῖον αὐτοῖς ἔστιν εὑαισθήτως ἔχειν καὶ γιγνώσκειν· ἥ
 πῶς τις τὴν δρθότητα γνώσεται τῶν μελῶν, δι προσῆκεν ἥ

μὴ προσῆκεν τοῦ δωριστί, καὶ τοῦ ρυθμοῦ δν δ ποιητής 5
αὐτῷ προσῆψεν, δρθῶς ἢ μή;

ΚΛ. Δῆλουν δές οὐδαμῶς.

ΑΘ. Γελοῖος γάρ δ γε πολὺς δχλος ἡγούμενος ίκανῶς
γιγνώσκειν τό τε εὔαρμοστον καὶ εὔρυθμον καὶ μή, δσοι
προσάρδειν αὐλῷ καὶ βαίνειν ἐν ρυθμῷ γεγόνασι διηναγκα- 10
σμένοι, δτι δὲ δρῶσιν ταῦτα ἀγνοοῦντες αὐτῶν ἔκαστα, οὐ c
συλλογίζονται. Τὸ δέ που προσήκοντα μὲν ἔχον πᾶν μέλος
δρθῶς ἔχει, μὴ προσήκοντα δὲ ἡμαρτημένως.

ΚΛ. Ἀναγκαιότατα.

ΑΘ. Τί οὖν δ μηδ' δ τί ποτ' ἔχει γιγνώσκων; Ἐρα, δτιπερ 5
εἴπομεν, δές δρθῶς γε αὐτὸ δέ ἔχει, γνώσεται ποτε ἐν δτῷοιν;

ΚΛ. Καὶ τίς μηχανή;

ΑΘ. Τοῦτον οὖν, δές ἔοικεν, ἀνευρίσκομεν αὐτὸν, δτι
τοῖς ὕδοις ἡμῖν, οὓς νῦν παρακαλοῦμεν καὶ ἔκόντας τινὰ
τρόπον ἀναγκάζομεν ἄδειν, μέχρι γε τοσούτου πεπαιδεύσθαι d
σχεδὸν ἀναγκαῖον, μέχρι τοῦ δυνατὸν εἶναι συνακολουθεῖν
ἔκαστον ταῖς τε βάσεσιν τῶν ρυθμῶν καὶ ταῖς χορδαῖς ταῖς
τῶν μελῶν, ἵνα καθορῶντες τάς τε ἀρμονίας καὶ τοὺς
ρυθμοὺς ἐκλέγεσθαι τε τὰ προσήκοντα οἷοί τοι δσιν ἔται τοῖς 5
τηλικούτοις τε καὶ τοιούτοις ἄδειν πρέπον, καὶ οὕτως ἄδω-
σιν, καὶ ἄδοντες αὐτοῖς τε ἥδονάς τὸ παραχρῆμα ἀσινεῖς ἥδων-
ται καὶ τοῖς νεωτέροις ἡγεμόνες ἥθῶν χρηστῶν ἀσπασμοῦ e
προσήκοντος γίγνωνται. μέχρι δὲ τοσούτου παιδευθέντες
ἀκριβεστέραν ἀν παιδείαν τῆς ἐπὶ τὸ πλήθος φερούσης
εἰεν μετακεχειρισμένοι καὶ τῆς περὶ τοὺς ποιητὰς αὐτούς.
Τὸ γάρ τρίτον οὐδεμία ἀνάγκη ποιητῇ γιγνώσκειν, εἴτε 5
καλὸν εἴτε μὴ καλὸν τὸ μίμημα, τὸ δὲ ἀρμονίας καὶ ρυθμοῦ
σχεδὸν ἀνάγκη, τοῖς δὲ πάντα τὰ τρία τῆς ἐκλογῆς ἔνεκα

τοῦ καλλίστου καὶ δευτέρου, ἢ μηδέποτε ἵκανὸν ἐπωδὸν
γίγνεσθαι νέοις πρὸς ἀρετήν.

Καὶ δπερ δ λόγος ἐν ἀρχαῖς ἔθουλήθη, τὴν τῷ τοῦ
Διονύσου χορῷ βοήθειαν ἐπιδεῖξαι καλῶς λεγομένην, εἰς
δύναμιν εἴρηκεν· σκοπώμεθα δὴ εἰ τοῦθ' οὕτω γέγονεν.
Θορυβώδης μέν που δ σύλλογος δ τοιούτος ἐξ ἀνάγκης 5
προιούσης τῆς πόσεως ἐπὶ μᾶλλον ἀεὶ συμβαίνει γιγνό-
μενος, δπερ ὑπεθέμεθα κατ' ἀρχὰς ἀναγκαῖον εἶναι γίγνεσ-
θαι περὶ τῶν νῦν λεγομένων.

ΚΛ. Ἀνάγκη.

ΑΘ. Πᾶς δέ γε αὐτὸς αὗτοῦ κουφότερος αἱρεταὶ καὶ
γέγηθέν τε καὶ παρρησίας ἐμπίμπλαται καὶ ἀνηκουστίας ἐν
τῷ τοιούτῳ τῶν πέλας, ἀρχῶν δ' ἵκανὸς ἀξιοῖ ἐαυτοῦ τε καὶ 5
τῶν ἄλλων γεγονέναι.

ΚΛ. Τι μήν;

ΑΘ. Οὐκοῦν ἔφαμεν, δταν γίγνηται ταῦτα, καθάπερ τινὰ
σίδηρον τὰς ψυχὰς τῶν πινδντων διαπύρους γιγνομένας
μαλθακωτέρας γίγνεσθαι καὶ νεωτέρας, ὅστε εὔαγώγους 10
συμβαίνειν τῷ δυναμένῳ τε καὶ ἐπισταμένῳ παιδεύειν τε c
καὶ πλάττειν, καθάπερ δτ' ἥσαν νέαι; τοῦτον δ' εἶναι τὸν
πλάστην τὸν αὐτὸν ὅσπερ τότε, τὸν ἀγαθὸν νομοθέτην, οὗ
νόμους εἶναι δεῖ συμποτικούς, δυναμένους τὸν εὔελπιν καὶ
θαρραλέον ἐκεῖνον γιγνόμενον καὶ ἀναισχυντότερον τοῦ 5
δέοντος, καὶ οὐκ ἐθέλοντα τάξιν καὶ τὸ κατὰ μέρος σιγῆς
καὶ λόγου καὶ πόσεως καὶ μούσης ὑπομένειν, ἐθέλειν ποιεῖν

πάντα τούτοις τάναντία, καὶ εἰσιόντι τῷ μὴ καλῷ θάρρει τὸν κάλλιστον διαμαχόμενον φόβον εἰσπέμπειν οἴους τ' ἀ εἶναι μετὰ δίκης, δν αἰδῶ τε καὶ αἰσχύνην θεῖον φόβον ὀνομάκαμεν;

ΚΛ. Ἐστιν ταῦτα.

ΑΘ. Τούτων δέ γε τῶν νόμων εἶναι νομοφύλακας καὶ 5 συνδημιουργοὺς αὐτοῖς τοὺς ἀθορύβους καὶ νήφοντας τῶν μὴ νηφόντων στρατηγούς, ὃν δὴ χωρὶς μέθη διαμάχεσθαι δεινότερον ἢ πολεμίοις εἶναι μὴ μετὰ ἀρχόντων ἀθορύβων, καὶ τὸν αὖ μὴ δυνάμενον ἐθέλειν πείθεσθαι τούτοις καὶ τοῖς ἡγεμόσιν τοῖς τοῦ Διονύσου, τοῖς ὑπὲρ ἔξηκοντα ἔτη γεγο- ε νόσιν, ἵσην καὶ μείζω τὴν αἰσχύνην φέρειν ἢ τὸν τοῖς τοῦ Ἀρεως ἀπειθοῦντα ἀρχουσιν.

ΚΛ. Ὁρθῶς.

ΑΘ. Οὐκοῦν εἴ γε εἴη τοιαύτη μὲν μέθη, τοιαύτη δὲ 5 παιδιά, μῶν οὐκ ὀφεληθέντες ἀν οἱ τοιούτοι συμπόται καὶ μᾶλλον φίλοι ἢ πρότερον ἀπαλλάττοιντο ἀλλήλων, ἀλλ' οὐχ ὁσπερ τὰ νῦν ἔχθροι, κατὰ νόμους δὲ πᾶσαν τὴν συνουσίαν 672a συγγενόμενοι καὶ ἀκολουθήσαντες, διπότε ἀφηγοῦντο οἱ νήφοντες τοῖς μὴ νήφουσιν;

ΚΛ. Ὁρθῶς, εἴ γε δὴ εἴη τοιαύτη οἷαν νῦν λέγεις.

ΑΘ. Μὴ τοῖνυν ἐκεῖνό γ' ἔτι τῆς τοῦ Διονύσου δωρεᾶς 5 ψέγωμεν ἄπλως, ὃς ἔστιν κακή καὶ εἰς πόλιν οὐκ ἀξία παραδέχεσθαι. Καὶ γάρ ἔτι πλείω τις ἀν ἐπεξέλθοι λέγων· ἐπειλαβεῖν καὶ τὸ μέγιστον ἀγαθὸν δ δωρεῖται λέγειν μὲν ὅκνος εἰς τοὺς πολλοὺς διὰ τὸ κακῶς τοὺς ἀνθρώπους αὐτὸν ὑπολαβεῖν καὶ γνῶναι λεχθέν.

b

ΚΛ. Τὸ ποῖον δή;

ΑΘ. Λόγος τις ἄμα καὶ φήμη ὑπορρεῖ πως ὃς δ θεδς οὗτος ὑπὸ τῆς μητρυιᾶς "Ηρας διεφορήθή τῆς ψυχῆς τὴν

γνώμην, διὸ τάς τε βακχείας καὶ πᾶσαν τὴν μανικήν ἐμ- 5
βάλλει χορείαν τιμωρούμενος· ὅθεν καὶ τὸν οἶνον ἐπὶ τοῦτο³
αὐτὸν δεδώρηται.³ Εγὼ δὲ τὰ μὲν τοιαῦτα τοῖς ἀσφαλέστεροις εἶναι λέγειν περὶ θεῶν ἀφίημι λέγειν, τὸ δὲ τοσόνδε
οἶδα, ὅτι πᾶν ζῷον, ὃσον αὐτῷ προσήκει νοῦν ἔχειν τελεω- 10
θέντι, τοῦτον καὶ τοσοῦτον οὐδὲν ἔχον ποτὲ φύεται· ἐν
τούτῳ δὴ τῷ χρόνῳ ἐν διηπάτεροις κέκτηται τὴν οἰκείαν φρό-
νησιν, πᾶν μαίνεται τε καὶ βοᾷ ἀτάκτως, καὶ δταν ἀκται-
νώσῃ ἑαυτὸν τάχιστα, ἀτάκτως αὖ πηδᾷ.³ Αναμνηθῶμεν δὲ 5
ὅτι μουσικῆς τε καὶ γυμναστικῆς ἔφαμεν ἀρχὰς ταύτας
εἶναι.

ΚΛ. Μεμνήμεθα· τί δ' οὕ;

ΑΘ. Οὐκοῦν καὶ ὅτι τὴν ρυθμοῦ τε καὶ ἀρμονίας αἰ-
σθησιν τοῖς ἀνθρώποις ἡμῖν ἐνδεδωκέναι τὴν ἀρχὴν ταύτην d
ἔφαμεν, ³Απόλλωνα δὲ καὶ Μούσας καὶ Διόνυσον θεῶν
αἰτίους γεγονέναι;

ΚΛ. Πῶς γάρ οὕ;

ΑΘ. Καὶ δὴ καὶ τὸν οἶνόν γε, ὡς ἔοικεν, δὲ τῶν ἄλλων 5
λόγος, ἵνα μανῶμεν, φησὶν ἐπὶ τιμωρίᾳ τῇ τῶν ἀνθρώπων
δεδόσθαι· δὲ νῦν λεγόμενος ὑφ' ἡμῶν φάρμακον ἐπὶ τού-
ναντίον φησὶν αἰδοῦς μὲν ψυχῆς κτήσεως ἐνεκα δεδόσθαι,
σώματος δὲ ὑγιείας τε καὶ ἰσχύος.

ΚΛ. Καλλιστα, δέξένε, τὸν λόγον ἀπεμνημόνευκας. 10

ΑΘ. Καὶ τὰ μὲν δὴ τῆς χορείας ἡμίσεα διαπεπε- e
ράνθω· τὰ δέ ἡμίσεα, διποτές δὲ τοῖς δοκῇ, περανοῦμεν ἢ καὶ
ἐάσομεν.

ΚΛ. Ποιὰ δὴ λέγεις, καὶ πῶς ἐκάτερα διαιρῶν;

ΑΘ. "Ολη μέν που χορεία δλη παίδευσις ἦν ἡμῖν, τούτου 5
δέ αὖ τὸ μὲν ρυθμοὶ τε καὶ ἀρμονίαι, τὸ κατὰ τὴν φωνήν.

ΚΛ. Ναί.

ΑΘ. Τὸ δέ γε κατὰ τὴν τοῦ σώματος κίνησιν ῥυθμὸν μὲν κοινὸν τῇ τῆς φωνῆς εἶχε κινήσει, σχῆμα δὲ ἴδιον. Ἐκεῖ δὲ μέλος ἢ τῆς φωνῆς κίνησις.

673 α

ΚΛ. Ὁληθέστατα.

ΑΘ. Τὰ μὲν τοίνυν τῆς φωνῆς μέχρι τῆς ψυχῆς, ὡς ἀρετῆς παιδείαν, οὐκ οἶδ' ὅντινα τρόπον ὀνομάσαμεν μουσικήν.

5

ΚΛ. Ὁρθῶς μὲν οὖν.

ΑΘ. Τὰ δέ γε τοῦ σώματος, ἢ παιζόντων ὅρχησιν εἴπομεν, ἐὰν μέχρι τῆς τοῦ σώματος ἀρετῆς ἢ τοιαύτη κίνησις γίγνηται, τὴν ἔντεχνον ἀγωγὴν ἐπὶ τὸ τοιούτον αὐτοῦ γυμναστικὴν προσείπωμεν.

10

ΚΛ. Ὁρθότατα.

ΑΘ. Τὸ δὲ τῆς μουσικῆς, ὃ νυνδὴ σχεδὸν ἡμισυ διε- **β** ληλυθέναι τῆς χορείας εἴπομεν καὶ διαπεπεράνθαι, καὶ νῦν οὕτως εἰρήσθω· τὸ δὲ ἡμισυ λέγωμεν, ἢ πῶς καὶ πῇ ποιητέον;

ΚΛ. Ὡς ἄριστε, Κρησὶν καὶ Λακεδαιμονίοις διαλεγόμενος, 5 μουσικῆς πέρι διελθόντων ἡμῶν, ἐλλειπόντων δὲ γυμναστικῆς, τί ποτε οἷει σοι πότερον ἡμῶν ἀποκρινεῖσθαι πρὸς ταύτην τὴν ἔρωτησιν;

ΑΘ. Ἀποκεκρίσθαι ἔγωγ' ἀν σε φαίην σχεδὸν ταῦτ' ἔρδμενον σαφῶς, καὶ μανθάνω ὡς ἔρωτησις οὖσα αὕτη **σ** τὰ νῦν ἀπόκρισίς τέ ἐστιν, ὡς εἴπον, καὶ ἔτι πρόσταξις διαπεράνασθαι τὰ περὶ γυμναστικῆς.

ΚΛ. Ἀρισθ' ὑπέλαθές τε καὶ οὕτω δὴ ποίει.

ΑΘ. Ποιητέον· οὐδὲ γάρ πάνυ χαλεπόν ἐστιν εἰπεῖν 5 διμῆν γε ἀμφοτέροις γνώριμα. Πολὺ γάρ ἐν ταύτῃ τῇ τέχνῃ πλέον ἐμπειρίας ἢ ἐν ἐκείνῃ μετέχετε.

ΚΛ. Σχεδὸν ἀληθῆ λέγεις.

ΑΘ. Οὐκοῦν αὖ ταύτης ἀρχὴ μὲν τῆς παιδιᾶς τὸ κατὰ φύσιν πηδᾶν εἰθίσθαι πᾶν ζῷον, τὸ δὲ ἀνθρώπινον, ὃς δὲ ἔφαμεν, αἴσθησιν λαβὸν τοῦ ρυθμοῦ ἐγέννησέν τε ὅρχησιν καὶ ἔτεκεν, τοῦ δὲ μέλους ὑπομιμήσκοντος καὶ ἐγείροντος τὸν ρυθμόν, κοινωθέντ' ἀλλήλοις χορείαν καὶ παιδιάν ἔτεκέτην. 5

ΚΛ. Ἀληθέστατα.

ΑΘ. Καὶ τὸ μέν, φαμέν, ἥδη διεληλύθαμεν αὐτοῦ, τὸ δὲ πειρασόμεθα ἔφεξῆς διελθεῖν.

ΚΛ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΑΘ. Ἐπὶ τοίνυν τῇ τῆς μέθης χρείᾳ τὸν κολοφῶνα 10 πρῶτον ἐπιθῶμεν, εἰ καὶ σφῶν συνδοκεῖ. 8

ΚΛ. Ποῖον δὴ καὶ τίνα λέγεις;

ΑΘ. Εἰ μέν τις πόλις ὡς οὕσης σπουδῆς τῷ ἐπιτηδεύματι τῷ νῦν εἰρημένῳ χρήσεται μετὰ νόμων καὶ τάξεως, ὃς τοῦ σωφρονεῖν ἔνεκα μελέτης χρωμένη, καὶ τῶν ἄλλων 5 ἥδονῶν μὴ ἀφέξεται ὁσαύτως καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον, τοῦ κρατεῖν αὐτῶν ἔνεκα μηχανωμένη, τοῦτον μὲν τὸν τρόπον ἀπασι τούτοις χρηστέον· εἰ δὲ ὡς παιδιῷ τε, καὶ ἔξεσται τῷ βουλομένῳ καὶ δταν βούληται καὶ μεθ' ἄν 674 a βούληται πίνειν μετ' ἐπιτηδευμάτων ὀντινωνοῦν ἄλλων, οὐκ ἀν τιθείμην ταύτην τὴν ψῆφον, ὃς δεῖ ποτε μέθη χρῆσθαι ταύτην τὴν πόλιν ἢ τοῦτον τὸν ἄνδρα, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον τῆς Κρητῶν καὶ Λακεδαιμονίων χρείας προσθείμην ἀν τῷ τῶν Καρχηδονίων νόμῳ, μηδέποτε μηδένα ἐπὶ στρατοπέδου γεύεσθαι τούτου τοῦ πώματος, ἀλλ' ὑδροποσίαις συγγίγνεσθαι 5

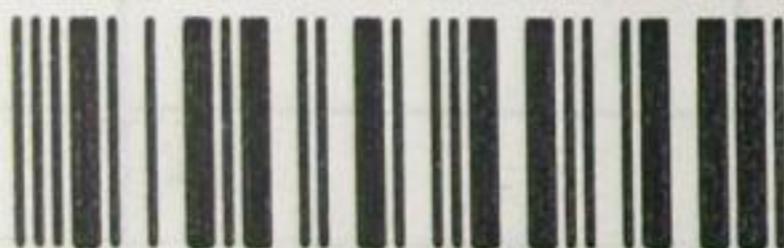
τούτον τὸν χρόνον ἀπαντα, καὶ κατὰ πόλιν μήτε δούλην
μήτε δούλον γεύεσθαι μηδέποτε, μηδὲ ἀρχοντας τούτον τὸν
ἐνιαυτὸν δν ἀν ἀρχωσιν, μηδ' αὖ κυβερνήτας μηδὲ δικαστὰς **b**
ἐνεργοὺς ὅντας οἶνου γεύεσθαι τὸ παράπαν, μηδ' ὅστις βου-
λευσόμενος εἰς βουλὴν ἀξίαν τινὰ λόγου συνέρχεται, μηδέ
γε μεθ' ἡμέραν μηδένα τὸ παράπαν εἰ μὴ σωμασκίας ἢ
νόσων ἔνεκα, μηδ' αὖ νύκτωρ ὅταν ἐπινοῇ τις παῖδας **5**
ποιεῖσθαι ἀνήρ ἢ καὶ γυνή. Καὶ ἄλλα δὲ πάμπολλα ἀν τις
λέγοι ἐν οἵς τοῖς νοῦν τε καὶ νόμον ἔχουσιν δρθὸν οὐ ποτέος
οἶνος· ὅστε κατὰ τὸν λόγον τούτον οὐδὲ ἀμπέλων ἀν πολλῶν **c**
δέοι οὐδὲ ἥτινι πόλει, τακτὰ δὲ τὰ τ' ἄλλ' ἀν εἴη γεωργή-
ματα καὶ πᾶσα ἡ διαιτα, καὶ δὴ τὰ γε περὶ οἶνον σχεδὸν
ἀπάντων ἐμμετρότατα καὶ δλίγιστα γίγνοιτ' ἀν. Οὕτος, ὁ
ξένοι, ἡμῖν, εἰ συνδοκεῖ, κολοφῶν ἐπὶ τῷ περὶ οἶνου λόγῳ **5**
ρήθεντι εἰρήσθω.

ΚΛ. Καλῶς, καὶ συνδοκεῖ.

96

Datum der Entleihung bitte hier einstempeln!

SACHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK

2 0297879

